MDT 2024

BLOEIEN IN TURBULENTE TIJDEN

ONDERZOEK 2024
MAATSCHAPPELIJKE DIENSTTIJD
April 2025

INHOUD

SAMENVATTING ONDERZOEKSRAPPORT 2024 3
INLEIDING 5

1 MDT GESCHIEDENIS IN VOGELVLUCHT 7

2 DOELSTELLINGEN EN AMBITIES, SAMENWERKING EN ONDERZOEK 11
2.1 De hoofddoelstellingen van MDT 11
2.2 De strategische ambities van MDT 11
2.3 Samenwerking & inbedding van MDT 12
2.4 De rol van onderzoek 17

3 ONTWIKKELINGEN EN UITKOMSTEN EVALUATIEONDERZOEK 2024 21
3.1 Ontwikkelingen evaluatieonderzoek 21
3.1.1 Het doorlopende evaluatieonderzoek 21
3.1.2 Ontwikkelingen in 2024 22
3.2 Uitkomsten evaluatieonderzoek 23
3.2.1 MDT in cijfers 23
3.2.2 Resultaten op de MDT-doelstellingen 30

4 SAMENVATTING UITGEVOERDE ONDERZOEKEN 2024 37
4.1 Rapport pijler talentontwikkeling. 37
4.2 Rapport pijler iets doen voor een ander 42
4.3 Jongerenparticipatie 45
4.4 Impactgebieden 49
4.5 Impactanalyse subsidieronde 2023 52
4.6 Onderzoek naar landelijk dekkend netwerk 58
4.7 Onderzoek naar sociale cohesie 63
4.8 Mentale druk 66
4.9 Maatschappelijke businesscases 67
4.10 Evaluatie onderzoek MDT-kort. 69
4.11 Evaluatie MDT on Tour. 70
4.12 Integratie MDT in het onderwijs 70
4.13 Analyse MDT-prooflabel 71
4.14 Het netwerk betrekken met Abbi's flitspeilingen 74

5 MDT ONDERZOEK IN 2025 76

SAMENVATTING ONDERZOEKSRAPPORT 2024

DOELGROEP

Alle jongeren in Nederland tussen de 12 en 30 jaar

PIJLERS

- Iets doen voor een ander en/of de samenleving
- Talentontwikkeling
- Ontmoeting

MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

- Eenzaamheid
- Inburgering en integratie
- Kansengelijkheid
- Mentale gezondheid
- Sport

AANTAL ORGANISATIES BETROKKEN BIJ MDT

2200+

Over 2024 waren ruim 250 partnerschappen, meer dan 2.200 formele samenwerkingspartners en een veelvoud aan informele partners actief.

BETROKKENHEID SCHOLEN BIJ MDT

56%

Bij 56% van de reguliere MDT-projecten zijn scholen formeel betrokken. Daarnaast zijn in het onderwijs 229 verkorte MDT-projecten uitgevoerd.

BETROKKENHEID GEMEENTEN BIJ MDT

33%

Bij ruim 30% van de reguliere MDT-projecten zijn gemeenten formeel betrokken. Daarnaast zijn bij gemeenten 55 verkorte MDT-projecten uitgevoerd.

TOEGEKENDE MDT-PROJECTEN SINDS DE START (2018 T/M 2024)

533

(inclusief ronde 2024)

AANTAL AFGERONDE MDT-PROJECTEN

217

AANTAL ACTIEVE MDT-PROJECTEN IN Q4 2024

213

AANTAL JONGEREN DAT IS GESTART TOT EN MET 2024

189.400

AANTAL JONGEREN DAT VROEGTIJDIG STOPT MET MDT

8%

waarvan 25% met een positieve reden (uitstroom naar (vrijwilligers)werk en opleiding).

GEMIDDELDE LEEFTIJD VAN DE DEELNEMERS

17,6

Ongeveer 60% van de MDT-jongeren is tussen de 15 - 22 jaar oud.

DOELSTELLINGEN

94%

van de jongeren vindt het na afloop belangrijk om iets te doen voor een ander

63%

van de jongeren heeft veel geleerd tijdens MDT

95%

heeft door MDT ontmoetingen gehad met mensen buiten de eigen leefwereld

% JONGEREN DAT TEVEEL DRUK ERVAARDE TIJDENS MDT

12% en daarvan werd 43% goed begeleid hoe hiermee om te gaan

MDT BEVORDERT BURGERSCHAP

86%

van de jongeren geeft na afloop van MDT aan het belangrijk te vinden om hun stad of buurt beter te maken.

14%

van de jongeren blijft na afloop betrokken bij het MDT-project (vrijwillig/stage/betaald).

MDT BEVORDERT DE LOOPBAANORIËNTATIE EN BEGELEIDING VAN JONGEREN

52% weet beter wat die leuk vindt

55% weet beter wat die kan

WAARDERING VAN JONGEREN VOOR MDT

7,6

7 van de 10 jongeren zou MDT aanraden aan vrienden

DEELNEMERS HEBBEN NA AFLOOP MEER VERTROUWEN IN DE TOEKOMST

+4% (van 86% naar 90%)

PROJECTEN IN SUBSIDIERONDE 2023 DIE ZICH CONCREET RICHTEN OP MENTALE GEZONDHEID

45%

PROJECTEN IN SUBSIDIERONDE 2023 DIE ZICH CONCREET RICHTEN OP EENZAAMHEID

38%

PROJECTEN IN SUBSIDIERONDE 2023 DIE ZICH RICHTEN OP KANSENGELIJKHEID

24%

JONGERENPARTICIPATIE

87%

87% van de jongeren vindt het (heel erg) belangrijk om zelf te mogen bepalen wat ze doen in hun MDT. Volgens 86% van de jongeren doen de begeleiders hun best om de jongeren te laten meedenken.

32% In subsidieronde 2023 richt 32% van de projecten zich specifiek op jongeren in een minder kansrijke positie.

In subsidieronde 2023 richt 100% van de projecten zich op zelfontdekking van jongeren, 96% op het vergroten van de weerbaarheid, 100% op het ontwikkelen van vaardigheden, en 94% op het stimuleren van blijvende activatie van jongeren na afronding van hun MDT.

Door subsidieronde 2023 is het aantal beschikbare plekken toegenomen met 13%. Hiermee zijn in Nederland nu gemiddeld 2,6 MDT-plekken beschikbaar per 100 jongeren.

INLEIDING

Na een succesvolle en leerzame proeftuinfase, is MDT sinds 2020 een waardevol programma voor Nederlandse jongeren waarmee zij de kans krijgen hun talenten te ontdekken, mensen van buiten hun eigen leefwereld te ontmoeten en iets te doen voor een ander en/of de samenleving.

Het eerste hoofdstuk van dit rapport bevat een korte geschiedenis van MDT en haar totstandkoming. Vanaf 2022 is ingezet op opschaling door het aantal projecten te vergroten, een verdere spreiding van MDT-projecten over het land te realiseren, en een toename van het aantal jongeren dat kan deelnemen te realiseren. In 2024 heeft MDT de beoogde opschaling gerealiseerd, zijn regionale netwerken verder ontwikkeld en groeit MDT verder binnen gemeenten en in samenwerking met onderwijsinstellingen.

In hoofdstuk 2 wordt aandacht besteed aan de doelstellingen en strategische ambities van MDT, aan hoe MDT samenwerkt met verschillende stakeholders voor duurzame inbedding en aan de rol van onderzoek met de belangrijkste onderzoekslijnen in 2024.

In hoofdstuk 3 van dit rapport wordt ingegaan op de cijfers van 2024: betreffende MDT-projecten, deelnemende jongeren en effecten van MDT op de deelnemende jongeren. Sinds de start van MDT is onderzoek een waardevol onderdeel van het programma. Daarom loopt er al vanaf de start van MDT een doorlopende evaluatieonderzoek mee die informatie verschaft over de MDT-projecten, de behaalde aantallen deelnemers, hoe jongeren hun MDT waarderen en nog veel meer.

Hoofdstuk 4 van dit rapport bevat samenvattingen van de in 2024 verrichtte onderzoeken in opdracht van de programmadirectie Maatschappelijke Diensttijd. Naast het doorlopende evaluatieonderzoek, zet het MDT-onderzoeksteam sinds 2022 in op het onderbouwen van de impact en de werking van MDT. In 2024 is dit voortgezet. In vervolg op de in 2023 uitgevoerde impactanalyse van de projecten die deelnemen in subsidieronde 5a (2022), is in 2024 deze analyse ook gedaan voor de projecten die deelnemen in subsidieronde 2023. Ook is een belangrijke stap gemaakt om impact op overkoepelende thema's inzichtelijk te maken aan de hand van geanalyseerde impactgebieden. Naast de hier genoemde langer lopende onderzoekslijnen zijn in 2024 op diverse aandachtsgebieden onderzoeken verricht zoals integratie van MDT in het onderwijs, het effect van MDT op de sociale cohesie, evaluatie MDT kort en een vervolg op het eerdere onderzoek naar de jongerenparticipatie binnen MDT.

Tenslotte wordt in hoofdstuk 5 vooruitgekeken naar het onderzoek in 2025.

Het doorlopende evaluatieonderzoek en het impactonderzoek spelen een vitale rol in het programma. Ten eerste voor de doorontwikkeling van MDT, waarbij de uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt voor het verbeteren en optimaliseren van MDT. Ten tweede om aangesloten te blijven bij de interesses en behoeften van jongeren en ten derde om de effecten en de impact van MDT steeds beter kunnen onderbouwen.

De onderzoekrapportage 2024 laat, net als de rapportages over de vorige jaren, een goed beeld zien van MDT. Het programma is in de afgelopen jaren sterk gegroeid en heeft daarmee de beoogde opschaling t/m 2024 vrijwel gerealiseerd. De rapportage toont daarnaast een rijke opbrengst aan uitkomsten van het evaluatieonderzoek en andere verrichte onderzoeken in 2024.

Veel leesplezier!

Albert Bots
Programmamanager MDT-onderzoek

1 MDT GESCHIEDENIS IN VOGELVLUCHT
Een korte geschiedenis van MDT (2017-2024)

Doel van MDT

Het doel van MDT is tweeledig: het versterkt de jongeren én de maatschappij. MDT is gebaseerd op de visie dat een brede, maatschappelijke oriëntatie voor jongeren en jongvolwassenen bijdraagt aan de vorming van betrokken burgers. MDT gaat in de basis over burgerschap en persoonsvorming. Door MDT bouwen jongeren zelfvertrouwen op, weten ze beter wat ze willen en doen ze belangrijke (studie- en arbeid)vaardigheden op. Op termijn leidt dit tot een sterkere en verbonden samenleving. De missie van MDT is dan ook alle jongeren van 12-30 jaar woonachtig in (Caribisch) Nederland de kans te bieden om gedurende een aantal weken tot maanden in de eigen omgeving een MDT te doen die past bij hun levensfase en interesse. Met hun MDT kunnen ze iets doen voor een ander en/of de samenleving, hun talenten ontwikkelen en mensen ontmoeten buiten hun leefwereld. Zo kunnen de jongeren bijvoorbeeld sportactiviteiten organiseren, taalles geven aan nieuwkomers of aan de slag bij een bedrijf of zorginstelling. Meer informatie en lopende projecten zijn te vinden op www.doemeemetmdt.nl

Het begin

In het regeerakkoord 2017 'Vertrouwen in de toekomst'[1] tussen de fracties van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie komt het idee van een maatschappelijke diensttijd tot stand:

"Om jongeren in staat te stellen een bijdrage te leveren aan onze samenleving wordt de mogelijkheid van een maatschappelijke diensttijd ingevoerd (van maximaal 6 maanden). Deze dienst kan tegen bescheiden vergoeding vrijwillig worden ingevuld door jongeren. Samen met maatschappelijke organisaties, gemeenten en provincies wordt deze maatschappelijke diensttijd opgezet. Maatschappelijke organisaties kunnen ieder jaar bij mede-overheden projecten voorstellen die voor deze diensttijd in aanmerking komen. Belangrijk aandachtspunt hierbij is het zoveel mogelijk ontzorgen van deelnemende organisaties. Voor de maatschappelijke diensttijd is budget beschikbaar dat oploopt tot 100 miljoen euro per jaar. Het vervullen van de maatschappelijke dienst geeft een diplomasupplement als getuigschrift van maatschappelijke betrokkenheid. Bij een sollicitatie naar een functie bij de overheid geldt het diplomasupplement als een pré. Met het bedrijfsleven worden afspraken gemaakt om hetzelfde te doen. Het kabinet zal bezien hoe een meer verplichtende variant van de maatschappelijke diensttijd een rol kan spelen in de verlengde kwalificatieplicht." (p. 10)

In co-creatie

MDT is vanaf het begin in samenwerking met jongeren, maatschappelijke organisaties, scholen, gemeenten, bedrijven en ministeries ontwikkeld. Hierdoor is gedeeld eigenaarschap gecreëerd en is ervoor gezorgd dat MDT goed aansluit bij de praktijk. Bij nieuwe plannen en vraagstukken worden direct de stakeholders betrokken die er mee te maken hebben. Dit zorgt ervoor dat MDT flexibel blijft en goed inspeelt op de behoeften van zowel jongeren als organisaties. Ook de programmadirectie werkt op deze manier. De Nationale Jeugdraad (NJR) en de Vereniging van Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) maken actief deel uit van het landelijk team MDT dat wekelijks samenkomt.

[1] Te downloaden op: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/10/10/regeerakkoord-2017-vertrouwen-in-de-toekomst

Leren in proeftuinen

Op basis van de opgehaalde wensen en behoeften van de stakeholders wordt begonnen met drie subsidierondes van 'proeftuinen' (ronde 1 in mei 2018, ronde 2 in oktober 2018, en ronde 3 eind 2019 de "gemeenteronde" ofwel de "intensieve variant"). Voor deze proeftuinen is de samenwerking gezocht met subsidie-uitvoerder ZonMw, die hiervoor hun Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd in het leven roept. In deze drie proeftuinrondes experimenteren uiteindelijk in totaal 87 projecten met ruim 17.500 deelnemende jongeren met verschillende invullingen van het concept. De uitkomst van de drie proeftuinrondes: MDT wordt in maart 2020 een volwaardig programma.

MDT wordt een volwaardig programma

In de proeftuinen is geleerd wat wel en wat niet werkt. Deze kennis leidt tot een aantal kaders waaraan nieuwe MDT-aanbieders moeten voldoen in het aanbieden van MDT-trajecten aan jongeren: jongeren (12-30 jaar[2]) zetten zich via een MDT-traject van een organisatie minimaal 80 uur in maximaal 6 maanden in voor een ander of de maatschappij, ontwikkelt daarbij hun talenten en ontmoet mensen buiten hun "bubbel".

Van VWS naar OCW

In het regeerakkoord 2021 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'[3] zien de regeringspartijen VVD, D66, CDA en CU de waarde van MDT en zetten in op een significante uitbreiding. Het akkoord stelde dat MDT overgaat van het Ministerie van VWS naar het Ministerie van OCW en dat het jaarlijkse budget werd verdubbeld. Om de gewenste opschaling te realiseren is de samenwerking gezocht met subsidie-uitvoerder DUS-I die vanaf 2022 – via subsidieronde 5a – MDT bijstaat om grotere subsidierondes te kunnen realiseren. Daarnaast zijn activiteiten opgezet om scholen en gemeenten meer te betrekken bij MDT en jongeren op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met MDT. In het akkoord werd ook gesproken over de maatschappelijke opgaven waaraan MDT moet bijdragen. Zo werden de thema's kansengelijkheid, inburgering & integratie en eenzaamheid onder ouderen genoemd. Vanaf 2022 is gewerkt aan een aanpak op deze thema's en wordt bijbehorend onderzoek uitgevoerd.

Opschalen en versterken

Er wordt gekozen om gebruik te (blijven) maken van subsidierondes om het netwerk van maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en gemeenten de kans te geven MDT-projecten op te zetten en jongeren de kans te bieden deel te nemen aan een MDT die aansluit bij hun interesses in hun eigen regio.

Vanaf maart 2020 worden er voor het programma meerdere subsidierondes georganiseerd. De belangrijkste lijn daarin zijn de zogenaamde 'reguliere' MDT-projecten: projecten die precies voldoen aan de kaders zoals in het programma beschreven van minimaal 80 uur in maximaal 6 maanden. In deze subsidierondes staan vooral de groei van het netwerk en het opschalen naar een landelijk dekkend netwerk centraal, om te zorgen dat elke jongere in Nederland een MDT in de buurt heeft die aansluit bij de behoefte en interesse van de jongere. In de periode 2020 t/m 2024 zijn er 6 subsidieronden gehouden. Vanuit deze ronden zijn subsidies toegekend aan 446 reguliere MDT-projecten. Samen met de projecten vanuit de proeftuinen (87) hebben in totaal 533 projecten subsidie ontvangen.

[2] In rondes 4abc was deze leeftijdsgrens nog 14-27 jaar. Vanaf regeling 5a is deze verruimd naar 12 tot 30 jaar.
[3] In te zien op: https://www.rijksoverheid.nl/regering/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst

MDT-kort rondes

Naast de reguliere MDT subsidierondes zijn ook meerdere MDT-kort subsidierondes gehouden[4]. Hiermee is ingespeeld op (acute) ontwikkelingen in de samenleving en behoeftes van het MDT-netwerk. Zo zijn er in de coronaperiode twee specifieke coronarondes gehouden en is het project Jeugd aan Zet vanuit MDT gefinancierd.

In het voorjaar van 2022 is een kort ronde gehouden voor jongeren die zich willen inzetten voor de oorlog in Oekraïne. In totaal hebben circa 100.000 jongeren aan de projecten in deze MDT-kort rondes deelgenomen. Ook is in 2022 een MDT-ronde 'Impuls domeinoverstijgend werken en duurzame borging' voor deelnemende gemeenten aan MDT-ronde 3 (de gemeenteronde ofwel intensieve variant) toegekend waarin werd onderzocht hoe MDT domeinoverstijgend werken kan bevorderen.

Vanaf het najaar van 2022 zijn twee MDT kort-rondes gehouden om gemeenten, onderwijsinstellingen en andere maatschappelijke organisaties laagdrempelig kennis te laten maken met MDT. Aan beide rondes doen in totaal 401 projecten mee. Een deel van deze projecten is inmiddels afgerond. De laatste projecten worden in 2025 afgerond. Totaal beoogde aantal deelnemers is circa 35.000 jongeren.

Het MDT-netwerk

Door deze subsidierondes is het MDT-netwerk flink gegroeid. Elk project heeft een organisatie die optreedt als penvoerder. Bij de reguliere MDT-projecten is het een vereiste om samenwerking te zoeken in de regio. Dit betekent dat elk project gemiddeld circa 9 formele partners heeft die onderdeel zijn van de subsidieaanvraag. Hierdoor is elk MDT-project een partnerschap van meerdere organisaties. Daarnaast is bekend dat vele partnerschappen samenwerken met nog andere 'informele' partners die niet formeel onderdeel zijn van de subsidieaanvraag. Al deze partners tezamen werven, begeleiden en faciliteren maatschappelijk activiteiten waarbij deelnemende MDT-jongeren iets doen voor een ander, hun talent ontwikkelen en anderen ontmoeten. Over het jaar 2024 zijn er zo'n 255 MDT-partnerschappen actief. Hier zijn ruim 2.200 formele samenwerkingspartners en een veelvoud aan informele partners bij betrokken.

Onderwijsinstellingen zijn vanaf de start van MDT een belangrijke partner van MDT; onderwijsinstellingen vinden al geregeld hun weg naar MDT-projecten en MDT-projecten werkten actief samen met onderwijsinstellingen. Met de overgang van MDT van het Ministerie van VWS naar het Ministerie van OCW is deze samenwerking verder geïntensiveerd. Onderzoek wijst uit dat docenten nog onbekend zijn met MDT of niet goed weten hoe ze MDT goed kunnen integreren in hun onderwijs. Daarom is in september 2023 het Expertteam MDT & Onderwijs gestart. Dit team van acht onderwijsprofessionals biedt scholen advies op maat bij het implementeren van MDT binnen het onderwijs. Het team is gespecialiseerd in verschillende onderwijssoorten (vo, mbo, ho) en werkt regionaal. Daarnaast is MDT on Tour van start gegaan. MDT on Tour is een interactief dagprogramma waarbij MDT langskomt op scholen.

Regionale samenwerking

MDT heeft de ambitie om een passend aanbod voor alle jongeren te bieden, het aanbod van projecten en het aantal deelnemende jongeren te verhogen en MDT duurzaam in te bedden in de regionale context. Hierdoor wordt MDT voor alle jongeren dichtbij beschikbaar. Daarom is in 2023 in nauw overleg met het MDT-netwerk een structuur van regionale samenwerkingsverbanden (RSV's) ontstaan. MDT-organisaties werken onder andere in deze RSV's aan het landelijk dekkend netwerk van MDT. Het landelijk dekkend netwerk van RSV's bestaat uit 19 regio's, met elk een regiofacilitator. Binnen de RSV's bepalen de MDT-organisaties hoe zij samenwerken in een regiostrategie. Daarnaast betrekken de MDT-organisaties binnen het RSV ook partijen die nog niet betrokken zijn bij MDT; van bedrijven en

[4] Zie MDT Onderzoeksrapport 2023: MDT 2023 Groeien en bewijzen | Rapport | Rijksoverheid.nl, blz. 13.

scholen tot maatschappelijke organisaties, gemeenten en fondsen.

Deelnemers

Met elke subsidieronde is MDT gegroeid in het aantal jongeren dat kan deelnemen aan MDT. In de proeftuinrondes vanaf 2018 (met veelal een looptijd van 18 maanden) hebben ruim 17.500 jongeren deelgenomen. Vanaf 2020 tot en met 2024 is, via de subsidierondes, de deelname aan MDT in 2024 verder gegroeid naar circa 190.000 jongeren. Het beoogde aantal deelnemers eind 2024, circa 200.000 jongeren, is hiermee bijna gehaald. De komende jaren kunnen vanuit de reeds toegekende projecten in totaal nog ruim 200.000 jongeren deelnemen aan MDT.

Hoofdlijnenakkoord

Voor het MDT-netwerk, MDT-jongeren, maatschappelijke partners en het landelijk team MDT was 2024 een turbulent jaar. In een voetnoot van de financiële bijlage van het Hoofdlijnenakkoord[5] van 16 mei 2024 stond dat de Rijksfinanciering voor het MDT-programma kwam te vervallen en dat het programma afgebouwd ging worden. Deze beslissing viel niet in goede aarde bij het netwerk, dat zich organiseerde onder #doormetmdt[6]. Meerdere MDT-jongerenorganisaties hielden acties bij de Tweede Kamer en spraken Kamerleden aan. Meerdere oppositiepartijen waren vocaal in de Kamer en vroegen in meerdere debatten uitleg aan het kabinet en dienden amendementen in. Daarop volgden onderhandelingen. Uiteindelijk stemde de Tweede Kamer op 12 december 2024 in met de gewijzigde OCW-begroting[7] waardoor MDT door kan gaan met € 130 miljoen per jaar. Van medio mei tot medio december is door het landelijk team MDT gewerkt aan plannen voor de afbouw van MDT, waarin ingezet werd op een zorgvuldige overdracht aan het netwerk en het zo goed mogelijk borgen van de geleerde lessen.

[5] In te zien op: https://www.kabinetsformatie2023.nl/documenten/publicaties/2024/05/16/hoofdlijnenakkoord-tussen-de-fracties-van-pvv-vvd-nsc-en-bbb
[6] Zie: https://doormetmdt.nl/
[7] Zie: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/plenaire_verslagen/kamer_in_het_kort/akkoord-over-de-gewijzigde-ocw-begroting

2 DOELSTELLINGEN EN AMBITIES, SAMENWERKING EN ONDERZOEK

Hieronder wordt ingegaan op de doelstellingen en strategische ambities van MDT, hoe MDT samenwerkt met verschillende stakeholders voor duurzame inbedding, het werken aan de maatschappelijke opgaven en de rol van onderzoek met de belangrijkste onderzoekslijnen in 2024. Bij de doelstellingen en ambities wordt ook ingegaan op het effect van de veranderende omstandigheden hierop.

2.1 DE HOOFDDOELSTELLINGEN VAN MDT

De drie pijlers van MDT

Bij het opzetten van MDT zijn drie hoofddoelstellingen van MDT vastgesteld[8]. Deze hoofddoelstellingen worden ook wel de drie pijlers genoemd:

1. **Iets doen voor een ander en/of de samenleving**
2. **Talentontwikkeling**
3. **Betekenisvolle ontmoetingen**

Via het evaluatieonderzoek komen cijfers beschikbaar over een aantal indicatoren die gerelateerd zijn aan de drie pijlers[9]. Uit deze cijfers blijkt dat ook in 2024 de eerder gestelde streefwaarden voor de hoofddoelstellingen worden gehaald. In hoofdstuk 3 wordt uitgebreid ingegaan op deze cijfers.

In 2023 en 2024 is gewerkt aan een strategische herijking van de drie pijlers. Deze herijking heeft geleid tot aangescherpte definities van de drie pijlers en meer concrete handvatten voor de MDT-organisaties hoe invulling aan de pijlers binnen hun project te geven[10].

Naast de drie pijlers is jongerenparticipatie een belangrijke randvoorwaarde voor MDT: het programma is en wordt vormgegeven voor, door én met jongeren. Deze randvoorwaarde telt niet alleen voor het landelijk team MDT, ook in alle MDT-projecten krijgen jongeren de kans om mee te denken, mee te praten, en mee te beslissen over hun MDT.

2.2 DE STRATEGISCHE AMBITIES VAN MDT

In deze rapportage worden de eindstanden per 2024 op de vijf strategische ambities[11] (kabinetsperiode Rutte IV) weergegeven. Een herijking van de ambities wordt meegenomen in het nieuwe meerjarenplan dat in de 1e helft van 2025 wordt opgesteld.

[8] Zie MDT Onderzoeksrapport 2023: MDT 2023 Groeien en bewijzen | Rapport | Rijksoverheid.nl, blz.15.
[9] Zie: MDT doelstellingen, indicatoren en streefwaarden | Publicatie | Rijksoverheid.nl
[10] Zie: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/de-drie-pijlers-van-mdt
[11] Zie de MDT Voortgangsrapportage 2023: MDT brengt samen en verbindt Voortgang Maatschappelijke Diensttijd MDT Mei 2024 | Rapport | Rijksoverheid.nl

Ambitie 1: Vergroten van de bekendheid van MDT

De naamsbekendheid van MDT is de afgelopen jaren onder zowel jongeren als professionals toegenomen. Met een constante stroom aan verhalen over de impact van MDT én verschillende grootschalige communicatieacties on- en offline zijn veel jongeren en professionals - bij maatschappelijke organisaties, scholen, gemeenten en bedrijven - effectief bereikt. De communicatieaanpak van MDT van de afgelopen jaren heeft er onder andere toe geleid dat het aantal nieuwe organisaties dat bekend raakte met de mogelijkheden om zich aan te sluiten bij MDT - en dat ook besloot te doen - sterk groeide. Door meer in te zetten op subsidiecommunicatie is het aantal subsidieaanvragen in 2024 aanzienlijk gestegen. Bovendien zijn alle partijen binnen het netwerk MDT als verbindend programma meer gaan uitdragen. In de regionale en landelijke media werd veelvuldig geschreven over MDT.

Ambitie 2: Vergroten van het aanbod van MDT

Met de voortgezette opschaling vanuit de subsidieregeling 2023 zijn in 2024 121 MDT projecten, met een beoogd aanbod van circa 105.000 trajecten, van start gegaan. Eind 2024 zijn in de regeling 2024 107 projecten gehonoreerd met een beoogd aanbod van circa 100.000 Deze projecten gaan van start in 2025. Met het beoogde aanbod uit deze subsidierondes is de beoogde ambitie van een jaarlijks aanbod van 110.000 trajecten grotendeels gehaald.

Ambitie 3: Vergroten van het aantal deelnemers

In 2024 is het aantal cumulatieve deelnemers aan reguliere MDT-trajecten gegroeid van ruim 126.000 naar circa 190.000 jongeren. Het beoogde aantal deelnemers eind 2024 van circa 200.000 is hiermee bijna gehaald. Het aantal afgeronde trajecten komt eind 2024 op ruim 140.000. Dit is een ruime verdrievoudiging ten opzichte van eind 2022. De beoogde ambitie voor het aantal afgeronde trajecten is hiermee niet volledig behaald. Dit komt voornamelijk doordat de meerdere projecten vanuit de subsidieregeling 2023 later zijn gestart.

Ambitie 4: Realiseren van een landelijk dekkend netwerk

Met de opschaling in de afgelopen jaren is het aanbod van MDT-trajecten en de deelname van jongeren in de MDT-regio's flink toegenomen; met name in landelijke gebieden. In 2024 is vanuit de regeling 2023 bij de deelname een gemiddelde toename van 48% te zien over alle regio's. De landelijke dekking van MDT is hiermee verder toegenomen. In een aantal regio's is de dekking wel lager dan in de rest van Nederland (zie hoofdstuk 4.6).

Ambitie 5: Uitbreiding van het MDT-netwerk

Met de opschaling vanaf 2022 is het MDT-netwerk fors uitgebreid. Er is ingezet op het aangaan en versterken van de relatie met samenwerkingspartners zoals het bedrijfsleven, onderwijs, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Eind 2024 zijn er zo'n 250 MDT partnerschappen actief. Hier zijn ruim 2.200 formele samenwerkingspartners en een veelvoud aan informele partners bij betrokken. De uitbreiding is ook te zien bij de projecten in de MDT-kort regelingen. Totaal aantal projecten over de beide MDT-kort rondes: 229 Onderwijs, 55 Gemeenten en 117 Maatschappelijke organisaties.

2.3 SAMENWERKING & INBEDDING VAN MDT

Hieronder wordt ingegaan op de subsidierondes, de stakeholders van MDT, de samenwerking in het netwerk met de projectbestemmingen in de regio's en het werken aan de maatschappelijke opgaven. In het meerjarenplan voor de verduurzaming van MDT zal de samenwerking en inbedding een belangrijk onderdeel zijn.

Subsidierondes

Vanaf het begin van MDT wordt gewerkt met subsidieregelingen van waaruit MDT-projecten worden gefinancierd. Na drie ronden van proeftuinen is vanaf 2020 MDT officieel gestart en volgden drie regelingen in ronde 4: 4a, 4b en 4c met looptijden van 18 maanden. Deze subsidierondes zijn uitgevoerd met ZonMw als subsidie-uitvoerder. Vanaf 2022 worden de subsidieregelingen (met 2 tot 3-jarige looptijd) uitgevoerd door DUS-I.

In de regeling 2022 (ronde 5a) zijn 71 projecten gehonoreerd met een beoogd aantal gestarte trajecten van bijna 100.000. De meeste projecten zijn begin 2023 van start gegaan. Eind 2023 zijn 121 projecten gehonoreerd in de subsidieregeling '2023'. In deze regeling is het beoogde aantal trajecten ruim 100.000. Eind 2024 zijn 107 projecten gehonoreerd in de subsidieregeling '2024'. In deze regeling is het beoogde aantal trajecten circa 100.000.

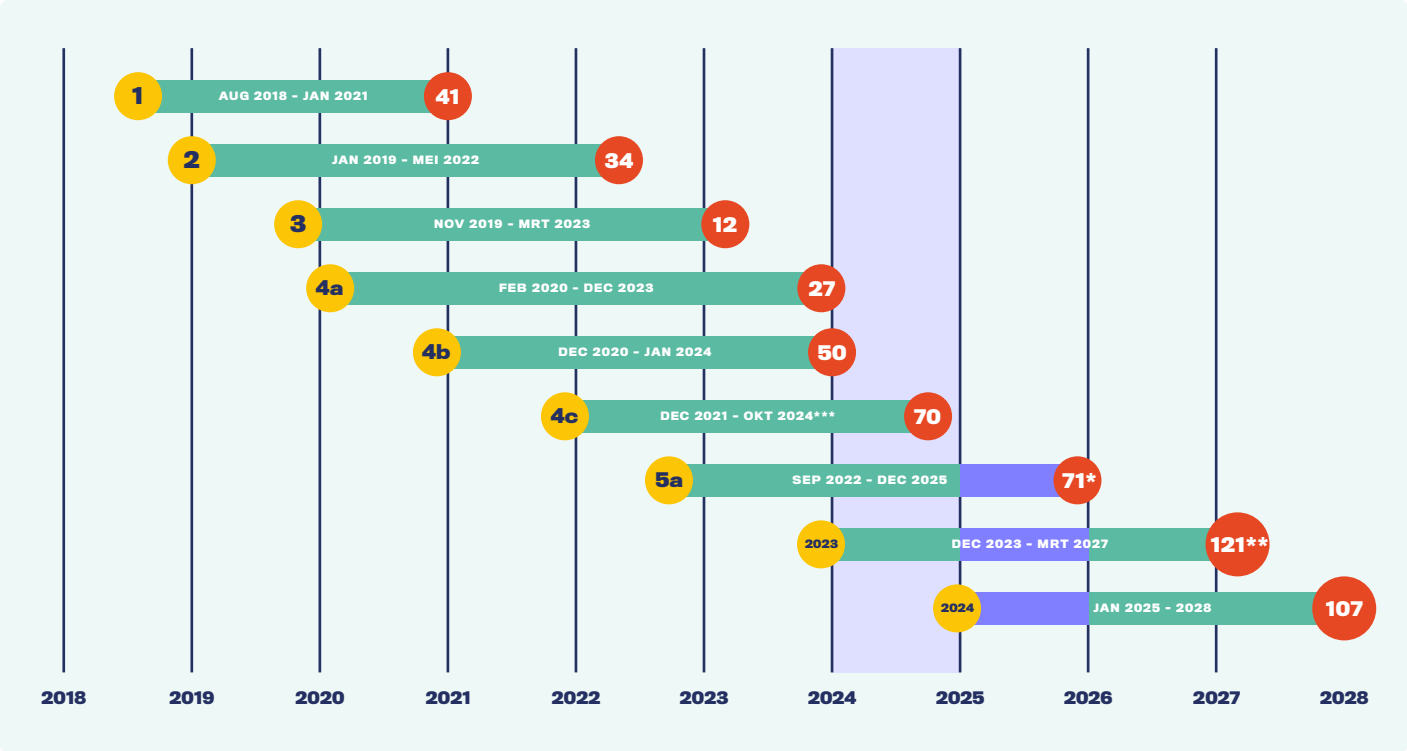

FIGUUR 1 | ● subsidierondes en ● gehonoreerde projecten sinds de start van MDT

* van de 71 gehonoreerde projecten hebben 2 projecten zich teruggetrokken.
** Na toekenning heeft 1 project zich teruggetrokken, van de gehonoreerde 121 projecten zijn daardoor 120 van start gegaan.
*** Een aantal projecten van subsidieronde 4c heeft een budget neutrale verlening gekregen vanuit subsidieuitvoerder ZonMW en zijn dus toegestaan om een langere periode door te gaan.

Rol van verschillende stakeholders van MDT

MDT is vanaf de start een programma waarin samenwerking en vergaande co-creatie centraal staan. Zo zijn vanaf de start jongeren, jongerenorganisaties, en maatschappelijke organisaties zoals NJR (Nationale Jeugdraad) en NOV (Nederlands Organisatie voor Vrijwilligerswerk) betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van MDT. Ook is er vanaf het begin ingezet op interdepartementale samenwerking: ambtenaren van VWS, OCW en SZW nemen deel aan het landelijk team MDT. In de loop van de tijd zijn er steeds meer stakeholders bij MDT betrokken. Zo zijn steeds meer gemeenten en onderwijsinstellingen actief onderdeel geworden van het landelijk team MDT. Daarnaast is vanaf 2021 een samenwerking met het Oranje Fonds aangegaan in het programma "Verschilmakers"[12], dat tot doel heeft vrijwilligersorganisaties meer 'jongerenproof' te maken. Het uitgevoerde onderzoek naar de werkzame elementen van het Verschilmakers-programma bevat ook interessante elementen voor MDT. Het programma is in 2024 verlengd.

In samenwerking met de Maatschappelijke Alliantie is het Springplank-platform[13] ontwikkeld om verdere aansluiting tussen MDT, jongeren en het bedrijfsleven te faciliteren.

[12] Zie: https://www.oranjefonds.nl/de-verschilmakers-jong-sociaal-oranje
[13] Zie: https://www.maatschappelijkealliantie.org/allianties/springplank/

Deze samenwerkingen met verschillende stakeholders zijn van groot belang zowel voor het bestendigen van het huidige succes van MDT, als voor het nieuwe verduurzamingstraject om MDT op termijn – organisatorisch en financieel – te borgen. Vanaf het begin van MDT is het landelijk team MDT daarom in overleg met de verschillende stakeholders om MDT nader toe te lichten en de meerwaarde van MDT voor elk van deze partijen te laten zien. In co-creatie met bedrijven, het onderwijs, gemeenten en fondsen wordt continu onderzocht wat de meerwaarde van MDT is voor deze partijen en hoe deze waarde te vergroten. Daardoor is o.a. duidelijk geworden dat er kansen liggen om MDT te positioneren als (beleid) instrument voor het onderwijs op burgerschap en loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling. Tevens is naar voren gekomen dat gemeenten en bedrijfsleven MDT kan inzetten ter invulling van SROI-verplichtingen en SDG-doelstellingen.

Samenwerking in het netwerk

Binnen MDT-projecten is samenwerking een sleutelwoord. Geen enkel MDT-project bestaat uit slechts één partij. Elk MDT-project is een samenwerkingsverband en partnerschap op zichzelf. Zowel in de subsidieaanvraag, de voortgangs- en eindverslagen als in de periodieke vragenlijsten aan projectleiders wordt naar de samenstelling van MDT-partnerschappen gekeken. Een partnerschap bestaat uit formele partners en informele partners. Formele partners zijn organisaties die onderdeel zijn van de subsidieaanvraag van MDT. Hierbij valt te denken aan de gemeenten waar het project actief is of een onderwijsinstelling die hun leerlingen aan het desbetreffende MDT laat deelnemen. Gemiddeld heeft een MDT-project circa 9 formele partners. Informele partners zijn organisaties waarmee het MDT-project gedurende de looptijd van het project verder mee samenwerkt. Hierbij valt te denken aan een organisatie die wordt gevraagd een training voor jongeren te verzorgen of een welzijnsinstelling waarmee contact wordt gelegd omdat een jongere zich graag in zou zetten bij die organisatie.

Een analyse (figuur 2) van de samenstelling van de partnerschappen van ronde 5a (2022) en ronde 2023 laat zien:

- **5a:** 71 projecten met 65 unieke penvoerders, waarvan het overgrote gedeelte een maatschappelijke organisatie. 3 penvoerders zijn onderwijsinstellingen en slechts 1 een gemeente. Deze 71 projecten hebben 670 unieke formele partners, waarvan 32 gemeenten en 110 onderwijsinstellingen.

- **2023:** 120 projecten met 120 unieke penvoerders (volgens de regeling niet meer mogelijk om 2 aanvragen in te dienen als zelfde penvoerder). 8 penvoerders zijn onderwijsinstellingen en slechts 2 een gemeente. Deze 120 projecten hebben 868 unieke formele partners, waarvan 161 onderwijsinstellingen en 29 gemeenten.

FIGUUR 2 | Overzicht samenstelling MDT-partnerschappen in subsidieronde 5a en 2023

Naast de formele partners, geeft tabel 1 een overzicht van de mate van samenwerking met de verschillende type informele samenwerkingspartners in het netwerk, aanvullend aan de partijen die formeel betrokken zijn in de subsidieaanvraag. Projecten hebben in 2024, net als in eerdere jaren, het vaakst samengewerkt met maatschappelijke organisaties (87%) en onderwijsinstellingen (86%). In 2024 is bij beide typen een beperkte daling te zien ten opzichte van 2023. De samenwerking met het bedrijfsleven is in 2024 gestegen; 71% van de projecten heeft samengewerkt met één of meer bedrijven. Bij gemeenten is er in 2024 een lichte daling te zien en bij fondsen (vanaf 3e kwartaal 2022 voor het eerst uitgevraagd) is de samenwerking gelijk gebleven.

Informele partners

Soort organisatie	2024	2023	2022
Maatschappelijke organisaties	87%	94%	88%
Onderwijsinstellingen	86%	90%	84%
Gemeenten	66%	70%	73%
Bedrijven	71%	65%	65%
Fondsen	34%	34%	44%

TABEL 1 | Overzicht van de mate van samenwerking met de verschillende type informele samenwerkingspartners in het netwerk[14]

[14] In 2024 is de vraag aan projecten verduidelijkt, met extra uitleg over de definitie van informele partnerorganisaties.

MDT IS MET RUIM 1300 PROJECTBESTEMMINGEN* ACTIEF IN ALLE 19 MDT-REGIO'S

De illustratie laat zien hoe de actieve projecten in 2024 over de 19 MDT-regio's verspreid zijn.

1300+
PROJECTBESTEMMINGEN

FIGUUR 3 | Projectbestemmingen MDT in de MDT-regio's

* In de regio's waar minder projectenbestemmingen beschikbaar zijn wonen naar verhouding ook minder jongeren dan in regio's waar meer projectenbestemmingen worden aangeboden. De verdeling is van de over het jaar 2024 actieve MDT-projecten (zowel regulier als MDT-kort). Een project is vaak in meerdere regio's actief, daardoor is het aantal projectbestemmingen groter dan het aantal actieve projecten over 2024. Ten opzichte van het jaar 2023, zijn meer projectenbestemmingen beschikbaar, dit komt voornamelijk door de start van subsidieregeling 2023.

Werken aan maatschappelijke opgaven

MDT-projecten spelen in op diverse behoeften vanuit de samenleving en jongeren zelf. In 2022 zijn vijf thema's geïdentificeerd waarbij MDT extra van waarde kan zijn. Deze thema's zijn op verschillende manieren aangedragen. De thema's eenzaamheid, kansengelijkheid en inburgering en integratie komen uit het coalitieakkoord Kabinet Rutte IV 2022. Het MDT-jongerenpanel heeft het thema mentale gezondheid aangedragen. En als laatste is gebleken dat MDT en de sportwereld veel dezelfde doelstellingen hebben, zoals het activeren van jongeren en het bevorderen van sociale participatie. Om deze reden is sport als vijfde thema opgenomen.

Vanuit de subsidieaanvragen is bekeken op welke van deze thema's MDT-projecten zich inzetten. Dit is gedaan middels een uitgebreide zoektermenanalyse op subsidieaanvragen van MDT-projecten in ronde 4a, 4b, 4c en 5a die tenminste 1 kwartaal actief waren in 2024. Hierin is onderscheid gemaakt tussen projecten waarbij een thema genoemd staat in de aanvraag en projecten die een concrete aanpak beschrijven. Aan projecten uit subsidieronde 2023 is direct gevraagd naar deze maatschappelijke thema's in een vragenlijst die zij na verlening hebben ingevuld, daarom is ervoor gekozen om de rondes apart te visualiseren. In tabel 2 is te zien dat in subsidieregeling 2023 meer projecten actief bezig zijn met verschillende thema's. Een verklaring voor deze stijging ten opzichte van voorgaande subsidierondes is dat er in het jaar 2023 veel aandacht is gegenereerd voor deze thema's binnen MDT, daarmee is het aannemelijk dat meer projecten vervolgens ook aangeven iets te doen met een bepaald thema. Daarnaast zal de manier van uitvragen effect hebben. Tot slot is MDT flink aan het opschalen waardoor projecten veelomvattender worden en daarmee zich ook meer inzetten op verschillende thema's.

	Subsidieregelingen 4a, 4b, 4c, 5a			Subsidieregeling 2023		
Thema	**Concreet mee bezig**	**Wel genoemd, niet concreet**	**Totaal**	**Concreet mee bezig**	**Wel genoemd, niet concreet**	**Totaal**
Eenzaamheid	15%	29%	44%	38%	18%	56%
Integratie	13%	7%	20%	21%	18%	39%
Kansengelijkheid	18%	14%	32%	24%	17%	42%
Mentale gezondheid	5%	15%	20%	45%	18%	63%
Sport	10%	13%	23%	28%	10%	38%

TABEL 2 | Overzicht inzet MDT-projecten op maatschappelijke thema's

2.4 DE ROL VAN ONDERZOEK

De onderzoekslijnen van 2024

Onderzoek neemt een bijzondere rol in binnen MDT. Waar bij de meeste rijksprogramma's onderzoek op afstand doen en veelal achteraf evalueren, is bij MDT de keuze gemaakt om onderzoek vanaf het begin mee te laten lopen. Deze vorm van lerend, continu en iteratief evalueren ('ex durante') en daarop bijsturen maakt dat onderzoek een vitale rol pakt binnen het programma. Het MDT-onderzoeksteam stelt zichzelf ten dienste van twee doelen: ten eerste voor de doorontwikkeling c.q. verbeteringen van het programma en de verschillende MDT-projecten en ten tweede voor de verantwoording van de bestede middelen. Hierbij zijn de volgende principes belangrijk:

- Focus behouden op inhoud boven proces
- Waar mogelijk kort cyclisch en iteratief onderzoek voor maximaal lerend vermogen
- De rust nemen waar nodig voor gedegen processen die tijd en afstemming kosten

In 2024 bestond het onderzoek uit een aantal belangrijke lijnen:

1) Het doorlopende evaluatieonderzoek
2) Impactmanagement
3) Jongerenparticipatie

1) Het doorlopende evaluatieonderzoek

Het doorlopende evaluatieonderzoek is de grootste en meest zichtbare onderzoekslijn. Het evaluatieonderzoek loopt sinds de start van MDT en bestaat enerzijds uit een start- en eind-vragenlijst aan jongeren die deelnemen aan MDT en anderzijds vragenlijsten per kwartaal aan projectleiders van MDT-projecten. Dit onderzoek wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door Verian. Vanuit dit doorlopende onderzoek worden continu trends en ontwikkelingen gespot in hoe en waar MDT-projecten zich ontwikkelen en hoe jongeren hun MDT-ervaring beleven. Vanaf 2023 wordt gewerkt met een Impactrapportage per kwartaal. In deze Impactrapportage worden per kwartaal de belangrijkste gegevens over de impact van MDT vanuit het doorlopende evaluatieonderzoek inzichtelijk te maken. Hoofdstuk 3 van dit rapport bevat deze gegevens voor het jaar 2024.

2) Impact management

Projecten binnen MDT werken met plezier en passie aan het bieden van leuke, leerzame en waardevolle ervaringen voor jongeren. Het effect op de jongeren is het allerbelangrijkste binnen MDT. En deze impact wordt gedaan in de uitvoering van de diverse MDT-projecten. Veel projecten willen daarom grip krijgen op de impact van hun project (op jongeren en de samenleving) en leren hoe ze deze eventueel kunnen vergroten en aantonen. Daarom loopt vanaf 2022 binnen MDT het impact management programma.

Impact management is het streven naar hoe een organisatie op een zo efficient mogelijk manier, zoveel mogelijk positieve impact kan maken. Dit programma wordt uitgevoerd door het Impact Centre Erasmus met ondersteuning van onderzoekers uit landelijk team MDT. Door middel van dit programma worden projecten ondersteund om hun eigen impact in kaart te brengen en te leren hoe ze kunnen sturen op impact. Wanneer MDT-projecten goed in staat zijn om hun impact in kaart te brengen, kunnen zij dit vervolgens ook op uniforme wijze terugleveren naar het landelijk team MDT waarmee uitspraken gedaan kunnen worden over de impact van (een groot deel van) de MDT-projecten.

Het impact management programma bestond in 2024 uit verschillende onderdelen. De MDT-Impactreis[15] vormt de basis van het impact management programma. Dit is een uitgebreide handleiding waarmee projecten stap voor stap aan de slag kunnen om hun impact inzichtelijk te maken. Deze handleiding bevat ook het MDT-impactkader. Dat is een invulbaar framework waarmee MDT-projecten hun impact en de manier waarop ze deze impact bereiken eenvoudig kunnen weergeven.

In 2024 zijn 10 trainingen georganiseerd door het hele land waarin projecten zijn geholpen om de MDT-impactreis door te lopen voor hun eigen MDT-project. In totaal hebben zo'n 100 deelnemers de verschillende trainingen bezocht. De trainingen zijn beoordeeld met ruim een 8 gemiddeld door de deelnemers. Na afloop van de training ontvingen alle deelnemers uitgebreide feedback op het MDT-Impactkader welke zij tijdens de training ontwikkeld hebben. Hiermee worden projecten in staat gesteld hun MDT-Impactkader verder door te ontwikkelen. Ook biedt dit onderzoekers inzicht in de impact die binnen MDT-projecten gemaakt wordt.

Naast de trainingen zijn ook maandelijkse, digitale inloopspreekuren georganiseerd. De opkomst hierin was vrij beperkt waardoor in 2025 voor een andere aanpak wordt gekozen.

[15] Zie: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/MDT-Impactreis

3) Jongerenparticipatie

Om het lerend vermogen van MDT op jongerenparticipatie te monitoren en inzicht op te doen over het bevorderen van jongerenparticipatie binnen MDT, is vanaf september 2023 vervolgonderzoek ingezet op jongerenparticipatie. Dit vervolgonderzoek bestond uit twee analyses: Analyse van MDT-projecten op mate van jongerenparticipatie en analyse van de perceptie van jongeren op de mate van jongerenparticipatie. In hoofdstuk 4 wordt hier verder op ingegaan.

Onderzoeken SCP, Oranje Fonds en OECD

In hoofdstuk 4 zijn samenvattingen opgenomen van onderzoeken die in opdracht van de programmadirectie MDT zijn uitgevoerd. Hieronder worden 3 onderzoeken over MDT beschreven die niet in opdracht van MDT zijn uitgevoerd; een onderzoek van SCP, een onderzoek van het Oranje Fonds en een onderzoek van de OECD.

SCP onderzoek - doe je mee

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft onderzoek gedaan[16] naar participatiebevorderend beleid, zo ook naar het jongerenparticipatiebeleid van MDT. De maatschappelijke diensttijd (MDT) is een participatiebevorderend beleidsinstrument dat specifiek op jongeren gericht is; dit is als casus voor het onderzoek gebruikt. Vanuit beleid is de verwachting dat MDT jongeren in contact brengt met mensen die zij anders niet ontmoet zouden hebben en dat ze iets doen voor de ander, wat bijdraagt aan de sociale samenhang en aan de samenleving. Jongeren hebben inspraak in de doelen en vormgeving van MDT en vanuit die rol hebben jongeren als beleidsdoel toegevoegd dat MDT jongeren ook de kans moet bieden om hun talent te ontwikkelen.

Over het algemeen, blijkt uit het onderzoek, onderschrijven beleidsmakers en jongeren de doelen van MDT. Dit blijkt deels het gevolg van het feit dat jongeren in de vorm van een panel inspraak hebben op het moment van beleidsontwikkeling. Daarnaast hebben jongeren als deelnemers invloed op de vorm en inhoud van hun MDT-project. Deelnemende jongeren waarderen MDT. Het biedt hun maatwerk en persoonlijke aandacht, en dat zorgt ervoor dat ze er plezier aan beleven. MDT fungeert als een toevluchtsoord in een wereld waar hoge verwachtingen en verplichtingen heersen. MDT biedt jongeren de mogelijkheid tot persoonlijke ontwikkeling door ontmoetingen en maatschappelijke participatie. Daardoor is er ruimte voor positieve identiteitsontwikkeling, om jongeren beter uit te rusten voor zowel de arbeidsmarkt als de bredere samenleving.

Oranje Fonds onderzoek Verschilmakers - hoe maak je je organisatie jongerenproof?

In oktober 2021 is het Oranje Fonds gestart met het programma De Verschilmakers[17]. In dit programma werden 25 maatschappelijke organisaties voor 3 jaar begeleid en ondersteund in het verbinden van jonge vrijwilligers aan de organisatie. Het programma is tot stand gekomen in samenwerking met MDT. Aanleiding voor de samenwerking waren aanhoudende geluiden (o.a. vereniging NOV) dat het voor maatschappelijke organisaties lastig is jonge vrijwilligers te betrekken, aan zich te binden en die te behouden. In dit kader is er ook een onderzoek uitgevoerd[18] door het Impact Centre Erasmus naar wat er werkt in het duurzaam betrekken van (jonge) vrijwilligers. Het onderzoek is opgezet als een lerend traject binnen het programma “De Verschilmakers” van het Oranje Fonds, gericht op het jongerenproof maken van vrijwilligersorganisaties.

De centrale methode bestond uit het verzamelen van zogenaamde “veranderverhalen”: kwalitatieve narratieven waarin zowel jongeren als projectleiders hun ervaringen en inzichten deelden. Deze verhalen werden systematisch geanalyseerd, zodat succesfactoren en knelpunten inzichtelijk werden. Door deze werkwijze konden de diverse perspectieven worden gebundeld en werden praktische lessen geformuleerd die aansluiten bij de dagelijkse praktijk van vrijwilligersorganisaties. Hieronder worden de belangrijkste bevindingen toegelicht:

[16] Zie: Jongeren en de maatschappelijke diensttijd (MDT) | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau
[17] Zie: Jongeren en vrijwilligerswerk: maak je organisatie jongerenproof | Oranje Fonds
[18] Zie hier voor volledige rapportage.

Voor het *betrekken* van jongeren zijn de volgende punten van belang. Jongeren reageren positief op een communicatie en aanpak die laagdrempelig, authentiek en op maat is. Actieve uitnodigingen en het serieus nemen van hun inbreng zorgen voor een sterkere betrokkenheid. En een inclusieve sfeer waarin verschillen worden omarmd, helpt jongeren om zich welkom te voelen en stimuleert hun initiële betrokkenheid.

De lessen die geleerd zijn rond het *binden* van jongeren als vrijwilliger. Persoonlijke benadering en de inzet van vaste aanspreekpunten dragen bij aan een gevoel van verbondenheid. Het opbouwen van vertrouwen via regelmatige, open communicatie en intergenerationeel contact versterkt de relatie tussen jongeren en de organisatie. Samenwerking en het faciliteren van een gezamenlijke beleving – bijvoorbeeld door gezamenlijke activiteiten of projecten – versterken de binding op lange termijn.

En voor het *behouden* van jonge vrijwilligers zijn de volgende werkzame elementen van belang. Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden en erkenning is cruciaal voor het behoud van jonge vrijwilligers. Een cultuur waarin continue feedback en verbetering centraal staan, helpt om eventuele knelpunten tijdig te signaleren en aan te pakken. Het aandacht hebben voor diversiteit en inclusieve werkculturen zorgt ervoor dat een breed spectrum aan jongeren zich kan blijven vinden in de organisatie.

Kortom, het rapport levert waardevolle inzichten voor vrijwilligersorganisaties die jongeren structureel willen bereiken, betrekken en behouden. De aanbevelingen – waaronder het versterken van de rol van projectleiders en het implementeren van duurzame, inclusieve veranderingen – bieden praktische handvatten om de effectiviteit van jongerenwerving en -behoud te vergroten.

OECD - promoting youth volunteering and civic service engagement

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) heeft onderzoek gedaan[19] naar een aantal dimensies van vrijwillige inzet van jongeren en programma's voor burgerservice in OESO-landen en de Europese Unie, waaronder MDT (Civic service for Youth). Het onderzoek bevat ook concrete voorbeelden van programma's uit verschillende OESO-landen zoals het Canada Service Corps (Canada), France Civic Service (Frankrijk), Universal Civil Service (Italië) en de European Solidarity Corps (Europese Unie).

Hoewel jeugdvrijwilligerswerk-programma's/ civic service programma's sterk variëren in hun opzet, toont het onderzoek aan dat er een positieve relatie is tussen het hebben van een nationaal jeugdvrijwilligerswerkprogramma of 'civic' service programma's en de mate waarin jongeren zich vrijwillig blijven inzetten. Jeugdvrijwilligerswerk kan de maatschappelijke betrokkenheid, de ontwikkeling van vaardigheden, het vertrouwen in overheidsinstanties, de solidariteit in de samenleving en veerkracht van jongeren versterken. Programma's gericht op vrijwillige inzet kunnen dus van groot belang zijn voor het welzijn en het zelfvertrouwen van jongeren om actief te participeren in het publieke leven, wat uiteindelijk de samenleving als geheel ten goede komt.

Het onderzoek onderstreept het belang van overheidsprogramma's voor vrijwillige inzet om de maatschappelijke betrokkenheid en empowerment van jongeren te bevorderen, waarbij overheden blijven investeren in nationale jeugdvrijwilligers- en burgerdienstprogramma's en deze aanpassen aan de veranderende maatschappelijke uitdagingen om betere kansen voor jongeren te creëren en positieve maatschappelijke uitkomsten te realiseren.

[19] Zie: OECD promoting youth volunteering and civic service engagement.pdf

3 ONTWIKKELINGEN EN UITKOMSTEN EVALUATIEONDERZOEK 2024

Vanaf het begin van MDT wordt data verzameld. Een deel van de data is afkomstig van subsidieverstrekkers ZonMw & DUS-I. Een ander deel van de data is afkomstig uit het doorlopende evaluatieonderzoek dat wordt uitgevoerd door Verian. Via het doorlopende evaluatieonderzoek wordt data van jongeren en projecten verzameld. Aan de hand van de uitkomsten van het doorlopende evaluatieonderzoek houdt het MDT-onderzoeksteam zicht op de status en voortgang van actieve projecten. Ook stelt dit het MDT-onderzoeksteam in staat om andere partijen die bij MDT betrokken zijn te voorzien van relevante data.

3.1 ONTWIKKELINGEN EVALUATIEONDERZOEK

In hoofdstuk 3 van deze rapportage wordt ingezoomd op de cijfers over MDT op basis van het doorlopende evaluatieonderzoek. Aan de hand van die cijfers wordt de omvang van MDT op deelnemersniveau en projectniveau getoond en wordt ingegaan op de verdeling van actieve projecten binnen de verschillende subsidierondes. In 3.1.1 wordt eerst een kort overzicht gegeven van het doorlopende evaluatieonderzoek, en in 3.1.2 wordt verder ingegaan op de ontwikkelingen in 2024 en de optimalisatie van het onderzoeksproces.

3.1.1 Het doorlopende evaluatieonderzoek

Het doorlopende evaluatieonderzoek wordt uitgevoerd door onafhankelijk onderzoeksbureau Verian (onderdeel van het MDT-onderzoeksteam) en is erop gericht om de omvang, de waarde en de impact van MDT in cijfers te vatten. Het doorlopende evaluatieonderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met projectleiders van de MDT-projecten en bestaat uit een viertal onderdelen:

1. Deelnemersregistratie in de zogenaamde MDT-portal (het onderzoekplatform van Verian)
2. Jongerenvragenlijsten (JVL) via een startmeting (T0) en een eindmeting (T1)
3. Projectleidersvragenlijst (PLV): een periodieke vragenlijst (eens per kwartaal) waarin onder andere gegevens rondom de voortgang van de MDT-projecten wordt uitgevraagd
4. Vragenlijst na Verlening: eenmalige vragenlijst na honorering

1. Deelnemersregistratie voor onderzoek

Registratie van deelnemers is een belangrijk onderdeel van MDT-onderzoek. Deze registratie legt de basis voor het onderzoeksproces waarbij de jongeren (al dan niet automatisch) op het juiste moment de jongerenvragenlijsten ontvangen. Daarnaast wordt de registratiedata gebruikt voor het leggen van verbanden tussen de onderzoeksresultaten en de deelnemerskenmerken.

2. Jongerenvragenlijsten (JVL) T0 en T1

Jongeren die deelnemen aan een MDT-project worden door hun projectleider geregistreerd in de MDT-portal. Vervolgens ontvangen de jongeren op de startdatum van hun traject een uitnodiging om een vragenlijst (de zogenaamde startmeting, ofwel de T0), in te vullen. Op basis van de geregistreerde einddatum ontvangen jongeren tegen het einde van hun traject een uitnodiging om de eindvragenlijst T1 in te vullen. Door de resultaten van de T1 tegen die van de T0 af te zetten, kan een indruk worden gegeven van de korte termijn impact van MDT.

3. De projectleidersvragenlijst (PLV)

De projectleider vult eenmaal per kwartaal een vragenlijst in waarin (overkoepelend, geaggregeerd en anoniem) een aantal kenmerken van de deelnemers van het MDT-project wordt uitgevraagd. Via de projectleidersvragenlijst wordt op die manier informatie over de actieve MDT-projecten in het veld verzameld.

Verian faciliteert het onderzoekplatform (MDT-portal) en ondersteunt de MDT-projecten bij de deelnemersregistratie en overige onderzoekstappen die van MDT-projecten verwacht worden. Daarnaast begeleidt Verian de projecten gedurende de looptijd bij het uitvoeren van onderzoek en bewaakt de voortgang van de projecten in het kader van de gemaakte afspraken in de subsidieregelingen.

4. De Vragenlijst na Verlening

Aanvullend op het doorlopende evaluatieonderzoek worden bij het begin van elke subsidieronde aanvullende gegevens verzameld over de gehonoreerde projecten in de desbetreffende subsidieronde via de zogenaamde vragenlijst na verlening.

3.1.2 Ontwikkelingen in 2024

Respons verhogende maatregelen

Binnen MDT is een hoge respons op de jongerenvragenlijsten om meerdere redenen belangrijk. Met een hoge respons heeft MDT een zo goed mogelijk beeld van hoe het gaat en wat nog beter kan. Daarnaast zorgt een hoge respons voor zo betrouwbaar mogelijk onderzoeksresultaten die ook gebruikt worden voor de verantwoording van de bestede middelen. In de subsidieregeling (vanaf ronde 5a) is daarom de voorwaarde opgenomen dat projecten moeten voldoen aan een responspercentage van minimaal 70% op de jongerenvragenlijst.

Met de invoering van de nieuwe route[20] was er in 2023 al een aanzet gegeven om – via technische optimalisaties van het onderzoekplatform – de MDT-projecten te ondersteunen bij het behalen van een hogere respons op de jongerenvragenlijsten. Het MDT-onderzoeksteam heeft begin 2024 een overzicht gemaakt van alle factoren die ertoe kunnen leiden dat deelnemers de T0 of T1 vragenlijst niet invullen en dus leiden tot verlies van respons. Dit overzicht is enerzijds gebaseerd op een interne analyse van de ervaringen van projecten met het onderzoeksysteem. Anderzijds op basis van gesprekken met projectleiders die het doorlopende evaluatieonderzoek binnen hun MDT-project begeleiden - en voor wie een hoge respons op de jongerenvragenlijsten van groot belang is.

Naar aanleiding van dit overzicht heeft het MDT-onderzoeksteam de werkgroep respons ingericht, met het doel om de respons op de jongerenvragenlijsten en de kwaliteit van de verzamelde MDT-data te verhogen. Daarnaast zette het werkgroep response zich in om ook verbeteringen door te voeren in de jongerenvragenlijsten (o.a. UX) en het verhogen van de gebruikstevredenheid van de MDT-systemen die door de projectleiders worden gebruikt om de onderzoeksprocessen in te richten.

Een belangrijke doelstelling van de werkgroep respons betrof het beëindigen van de oude route[21], met ingang van 2025. De oude route levert namelijk voor het onderzoek en de dataverwerking verschillende nadelen op. In 2024 zijn in samenwerking met MDT-projecten (technische) oplossingen[22] ontwikkeld om ervoor te zorgen dat vanaf 2025 alle projecten via de nieuwe route kunnen werken.

[20] Waarbij de registratie van deelnemers voor MDT-onderzoek gekoppeld kan worden aan de inhoudelijke vragenlijsten.
[21] Met de oude route wordt bedoeld de situatie waarbij de registratie van deelnemers voor MDT-onderzoek losgekoppeld is van de inhoudelijke vragenlijsten, waardoor geen relatie gelegd kan worden tussen de demografische kenmerken van de deelnemers en de antwoorden die zij in de jongerenvragenlijsten geven.
[22] Voor gedecentraliseerde projecten met veel groepen op verschillende locaties is bijvoorbeeld de coach-login ontwikkeld, waardoor projectleiders beter zicht houden op de voortgang van het onderzoek, ook op afstand; er zijn meerdere manieren om de vragenlijst link te delen met de deelnemers en dit kan nu ook in bulk; reminderlinks kunnen nu persoonlijk door de projectleider worden verstuurd; de T1-connection flow is bedoeld voor projecten die niet via e-mail of telefoonnummer van de deelnemers kunnen werken.

Overige respons verhogende maatregelen

In 2024 heeft het MDT-onderzoeksteam het systeem van monitoren van het responspercentage op de jongerenvragenlijst verfijnd waarbij het proces van meten en rapporteren verder is uitgewerkt. In 2024 is veel aandacht geweest voor het systematisch in contact treden MDT-projecten die achterliepen op verwachte responsaantallen en -percentages om hen zo te helpen een hogere respons te behalen.

In het mutatieproces voor de jongerenvragenlijst dat eind 2024 van start ging, was er specifieke aandacht voor de zogenaamde user experience (UX) met als doel het vergemakkelijken van het invullen waardoor jongeren minder snel zullen afhaken, wat de totale respons ten goede komt. Daarbij is de vragenlijst ook meer mobile-friendly gemaakt, waardoor deze gemakkelijker vanaf een mobiele telefoon in te vullen is.

De vragenlijst inhoudelijk verbeteren (in kleine stapjes) en oog hebben voor de gebruiksvriendelijkheid van de vragenlijst dragen bij aan de kwaliteit van onderzoek en aan minder responsverlies.

MDT-kort onderzoek

MDT-kort projecten zijn in 2023 begonnen met de eerste ronde[23]. Projecten uit de tweede ronde zijn momenteel nog actief. Begin 2024 werd de MDT-kort vragenlijst (T1) aangepast. Deze vragenlijst is korter dan de reguliere T1 jongerenvragenlijst waardoor de MDT-kort deelnemers minder worden belast. In deze aangepaste versie wordt een aantal specifieke vragen gesteld die over MDT-kort gaan. De vragenlijst sluit daarmee ook beter aan op de ervaring van jongeren. Wanneer beide MDT-kort rondes afgerond zijn zal in 2025 gerapporteerd worden over de uitkomsten.

Projectendatabase

Al lange tijd bestond de wens om als MDT-onderzoeksteam te kunnen beschikken over een online database waarin alle beschikbare MDT-data samenkomt en in relatie kan worden ontsloten. Het idee was dat alle geactualiseerde en gevalideerde data op één vaste plek te vinden zou zijn, waarbij zowel de statische als de dynamische data real time toegankelijk zou zijn voor uiteenlopende onderzoeksdoeleinden. De projectendatabase, zoals de tool genoemd wordt, bevat naast een data interface ook een real time KPI-dashboard. Daarnaast is het vanaf 2024 ook mogelijk om de resultaten uit de jongerenvragenlijsten (T0 en T1) tegen de deelnemerskenmerken af te zetten. Deze data zal verder in 2025 gebruikt worden om meer verdiepende onderzoekanalyses uit te voeren.

3.2 UITKOMSTEN EVALUATIEONDERZOEK

3.2.1 MDT in cijfers

In totaal zijn sinds de start van MDT 533[24] reguliere projecten van start gegaan. 217 projecten waren eind 2024 afgerond en 4 projecten zijn voortijdig gestopt.

Begin 2023 ging ook de eerste MDT-kort ronde van start. Binnen deze ronde zijn 163 kort-projecten gestart. Van de 163 kort-projecten werden er 123 uitgevoerd en afgerond in het onderwijs en 40 door gemeenten. In 2024 zijn 238 projecten gestart binnen de tweede MDT-kort ronde. Hiervan worden er 117 uitgevoerd door maatschappelijke organisaties, 106 door het onderwijs en 15 door gemeenten. Eind 2024 zijn hiervan 161 projecten afgerond.

Zie tabel 3 voor een schematische weergave van het totaal aantal projecten per ronde vanaf de start van MDT.

[23] Zie MDT Onderzoeksrapport 2023: MDT 2023 Groeien en bewijzen | Rapport | Rijksoverheid.nl, blz. 13.
[24] Dit is inclusief de toekenning van projecten uit de regeling MDT2024 die eind 2024 gehonoreerd werden. Hoewel een deel van deze projecten een officiële startdatum in 2024 had, starten alle nieuwe projecten in 2025 met het doorlopende evaluatieonderzoek.

		2024			
Aantal projecten per ronde / Status	**Totaal**	**Actief**	**Formeel afgerond**	**Voortijdig gestopt**	**Nog niet gestart**
Ronde 1	41		41		
Ronde 2	34		34		
Ronde 3	12		12		
Ronde 4a	27		27		
Ronde 4b	50		50		
Ronde 4c	70	17	53		
Lijn 1	40				
Lijn 2	9				
Lijn 3	21				
Ronde 5a	71	69		2	
Ronde MDT 2023	121	119		2	
Ronde MDT 2024	107				107
Totaal aantal reguliere projecten	**533**	**205**	**217**	**4**	**107**
Bonaire project	6	6			
Light-rondes	150		150		
#ookditisMDT	19		19		
Perspectief voor de Jeugd	112		112		
Oekraïne-ronde	19		19		
MDT-kort (ronde 1)	163		163		
Onderwijs	123		123		
Gemeente	40		40		
MDT-kort (ronde 2)	238	77	161		
Onderwijs	106	47	59		
Gemeente	15	3	12		
Maatschappelijke organisaties	117	27	90		
Totaal aantal MDT-kort projecten	**401**	**77**	**324**		
Totaal aantal projecten	**1090**	**288**	**691**	**4**	**107**

TABEL 3 | Aantal projecten vanaf de start van MDT per subsidieronde (stand per 31-12-2024)

Projecten en deelnemers in de verschillende subsidierondes

Elke reguliere subsidieronde heeft een eigen karakter en looptijd. Rondes 4a, 4b en 4c (met sub-rondes 4c -lijn 1, -2 en -3) worden uitgevoerd door ZonMw en hebben een gemiddelde looptijd van 18 maanden.

MDT-samenwerkingsverbanden, die in ronde 3, 4a, 4b of 4c actief waren, konden in ronde 5a worden voortgezet. Ronde 5a is gestart in december 2022. Eind 2023 werden 121 nieuwe projecten gehonoreerd binnen subsidieronde MDT 2023 en eind 2024 kwamen daar 107 nieuwe projecten bij in ronde MDT 2024. Deze rondes worden uitgevoerd door DUS-I. De looptijd van de projecten is van 2 of 3 jaar.

Per ronde is het aantal projecten, het beoogde en het gerealiseerde aantal deelnemers bekend, te zien in figuur 4.

SUBSIDIE-RONDE	AANTAL PROJECTEN (ACTIEF & AFGEROND)	AANTAL GESTART	AANTAL AFGEROND	% BEHAALD**	STREEF-AANTAL
1	41 Gestart in oktober 2018, afgerond in januari 2021	12.222	12.222	99%	12.371
2	34 Gestart in januari 2019; afgerond in juni 2021	4.254	4.254	75%	5.697
3	12 Gestart in oktober 2019; afgerond in 2022	1.178	1.178	53%	2.220
4a	27 Gestart in februari 2020; afgerond in 2023	22.037	18.290	112%	19.756
4b	50 Gestart in november 2020; afgerond in 2024	23.082	18.616	98%	23.543
4c	53 17 Gestart in maart 2021; 76% van de projecten is afgerond	34.808	25.556	99%	34.844
5a	2 69 Gestart in december 2022, 2 gestopt, alle andere nog actief	64.577	46.355	65%	98.835
2023	2 119 Gestart in december 2023, 2 projecten gestopt, de rest begonnen	27.236	14.848	26%	104.744
2024	107 Gestart eind 2024; vanaf 2025 actief	0		0%	100.102

TOTAAL VANAF DE START VAN MDT:
533 reguliere projecten, waarvan 42% afgerond per 31-12-2024

FIGUUR 4 | Projecten en jongeren per subsidieronde

Beoogd vs. gerealiseerd

De subsidierondes 1, 2 en 3 waren begin 2024 al afgerond. Deze hadden bij afloop niet het beoogd aantal deelnemers gehaald. Dit wordt in relatie gebracht met Corona en met het feit dat dit proeftuinrondes waren met als doel te leren en experimenteren. De laatste projecten in ronde 4a zijn in 2024 afgerond waarbij het werkelijke aantal deelnemers in ronde 4a de streefaantallen overtrof.

Subsidieronde 4b is ook in 2024 afgerond en heeft het aantal beoogde jongeren bijna gehaald. Eind 2024 zijn de projecten in subsidierondes 4c, 5a en 2023 nog in volle gang. Ronde 4c loopt nog tot eind 2025.

Binnen subsidieronde MDT 2023 is het streven om ruim 100.000 jongeren te bereiken. Eind 2024 zijn de projecten van ronde 2024 gehonoreerd. Vanuit deze ronde worden circa 100.000 jongeren beoogd hun MDT traject te starten.

Aantal projecten door de tijd heen

Het aantal actieve projecten in het veld fluctueert aangezien elke subsidieronde een andere startdatum en andere looptijd heeft, ook hebben individuele projecten de ruimte om hier binnen bepaalde grenzen zelf keuzes in te maken. Zie figuur 5 voor een visualisatie van de ontwikkeling van het aantal actieve (reguliere) MDT-projecten. Eind 2024 waren er 213 projecten vanuit de subsidierondes 4c, 5a en MDT 2023 actief.

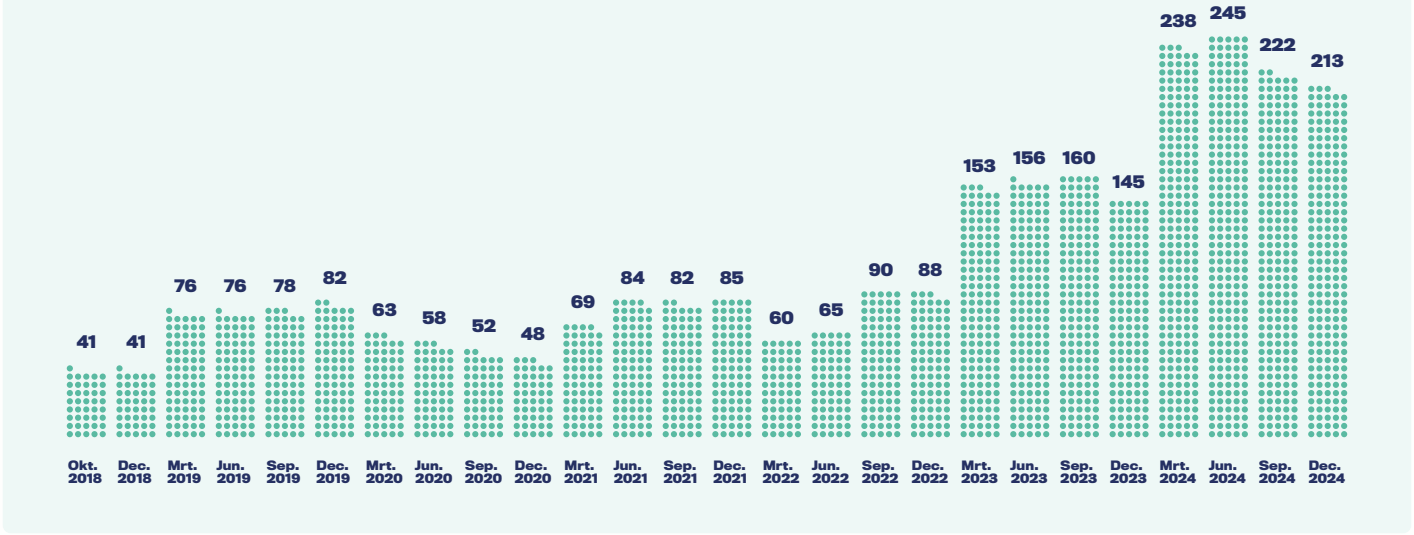

FIGUUR 5 | Aantal actieve projecten

Aantal MDT-deelnemers door de tijd heen

In totaal zijn in alle rondes samen meer dan 189.000 jongeren gestart met een MDT-traject. In 2024 waren dit er ongeveer 63.000. In figuur 6a is de cumulatie van het aantal gestarte jongeren in reguliere MDT-projecten door de tijd te zien. In figuur 6b is de groei per kwartaal in beeld gebracht. In maart 2023 is een grote sprong te zien in het aantal deelnemers. Dit hangt samen met de start van ronde 5a. Hetzelfde is te zien in maart 2024 n.a.v. de start van ronde 2023.

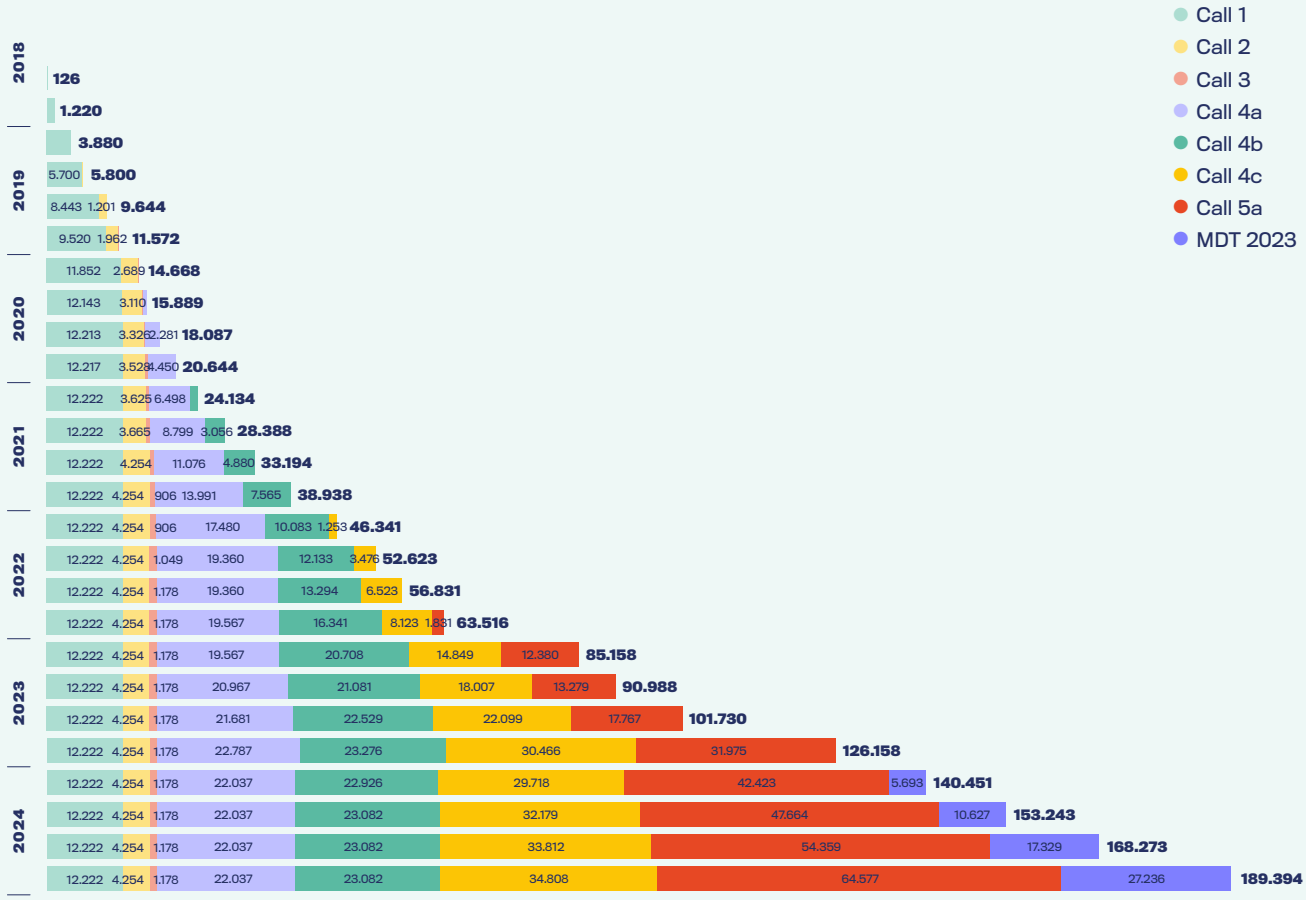

FIGUUR 6a | Cumulatief aantal deelnemers (gestart)

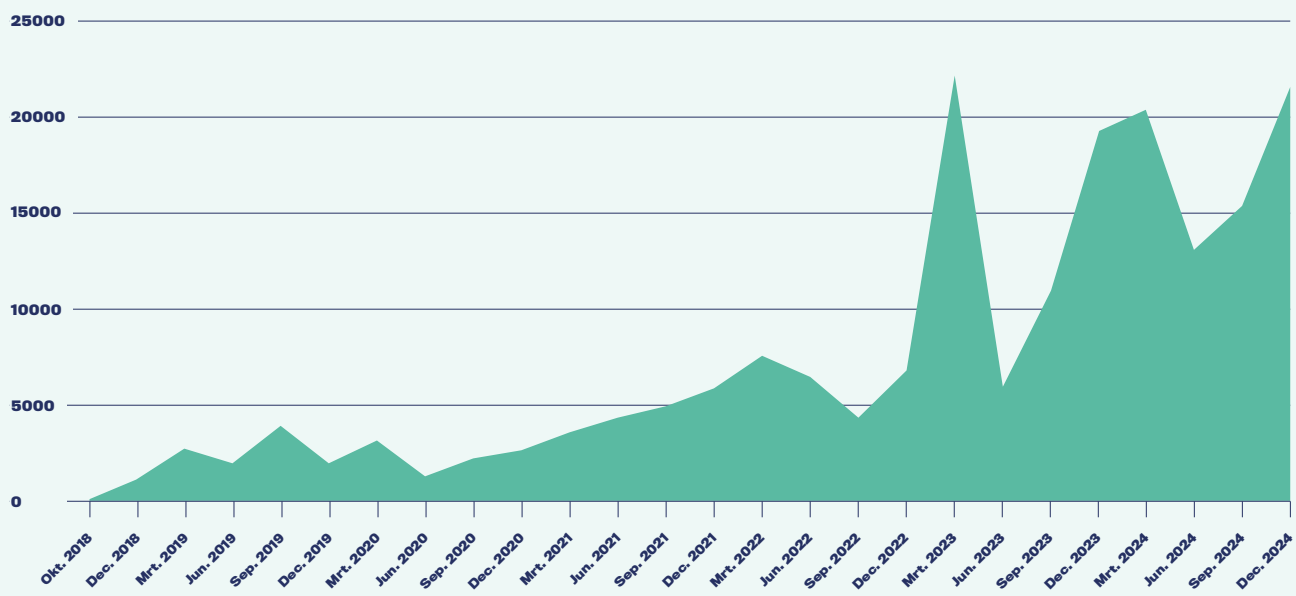

FIGUUR 6b | Groei aantal deelnemers per kwartaal

Uitval binnen MDT

Een deel van de jongeren die met een MDT-traject start maakt dit niet af. In de projectleidersvragenlijst, die elk kwartaal door de projectleiders van alle actieve projecten wordt ingevuld, wordt gevraagd hoeveel van hun deelnemers die gestart zijn tussentijds zijn gestopt.

De projectleiders geven ook redenen voor die uitval aan (met daarbij een inschatting van het aantal deelnemers waar dit voor geldt). Dit kunnen positieve redenen zijn, zoals het starten met een nieuwe baan of opleiding, of negatieve redenen zoals niet meer komen opdagen of het ontbreken van een match met het project.

In 2024 bedroeg het aandeel vroegtijdige uitval ongeveer 8% van het totaal aantal deelnemers. Dit is lager dan in eerdere jaren (12% in 2023 en 13% in 2022). Tabel 4 laat zien dat een relatief groot deel van de jongeren die uitvallen daar een positieve reden voor heeft: 25%. Dit is in lijn met 2023 (23%). Deze jongeren vinden tijdens hun MDT-traject (vrijwilligers)werk of gaan een opleiding doen. Negatieve redenen die genoemd worden voor uitval zijn ‘Jongeren kwam niet meer opdagen’ (14%, 12% in 2023) of ‘Er was geen match met het project’ (12% en ook 12% in 2023). De in 2024 voor het eerst opgenomen categorie ‘Te drukke/volle agenda’ laat een percentage van 11% zien. Naar aanleiding van het grote aantal projectleiders dat de categorie ‘Andere reden’ aangaven (32%) in 2023 zijn de antwoordopties in de projectleidersvragenlijst in 2024 uitgebreid. De ‘Andere reden’ categorie wordt in 2024 nog maar in 20% van de gevallen gekozen.

Uitval	Q4 2024	%
Hoeveel van de jongeren valt uit	8072	7,9%
Gestopt om aan een studie/opleiding te beginnen	1506	19%
Gestopt omdat zij werk gevonden hadden	311	4%
Gestopt omdat ze ergens anders vrijwilligerswerk gingen doen	175	2%
Gestopt omdat er geen match was met ons project	926	12%
Gestop omdat de deelnemer onvoldoende betrokken was bij het project	680	8%
Gestopt omdat we klachten over de deelnemer kregen	26	0,3%
Gestopt omdat ze niet meer kwamen opdagen	1152	14%
Gestopt omdat ze teveel druk ervaren	165	2%
Gestopt door persoonlijke of familieomstandigheden	292	4%
Gestopt in verband met mentale gezondheid	304	4%
Gestopt in verband met verhuizing	92	1%
Gestopt omdat ze zijn doorgestroomd naar een ander MDT-traject	92	1%
Door een te drukke/volle agenda in combinatie met andere activiteiten buiten MDT	845	11%
Anders, namelijk	1638	20%
Aantal jongeren dat meedoet volgens de projectleidersvragenlijst	101.731	
Uitval totaal:	**7,9%**	

TABEL 4 | Redenen uitval[25]

Kenmerken MDT-deelnemers

MDT streeft ernaar een zo divers mogelijke groep jongeren te bereiken. Hoe zijn de MDT-deelnemers verdeeld wat betreft gender, leeftijd en onderwijsniveau?

Verdeling jongens en meisjes

Waar in 2023 de meisjes in de meerderheid waren, is dit in 2024 precies andersom. De categorie anders is vergelijkbaar met 2023.

Gender deelnemers	2023	2024
Man	46,3%	49,9%
Vrouw	51,4%	47,5%
Anders	2,3%	2,5%

TABEL 5 | Gender

[25] De percentages in deze tabel worden berekend op basis van de opgave van projectleiders van de actieve projecten in Q4 2024. Aangezien de cijfers cumulatief worden uitgevraagd, dus vanaf de start van het project, en alleen de aantallen van de actieve projecten (in Q4 2024) worden meegenomen, komt het totaal aantal jongeren in deze tabel niet overeen met de totalen zoals getoond in figuur 6a. De cijfers en percentages in tabel 4 zijn dan ook een benadering van de werkelijkheid.

Leeftijd

Ten opzichte van 2023 is de verdeling naar leeftijd ongeveer hetzelfde gebleven[26]. De grootste groep zijn de 15 tot 17-jarigen, gevolgd door de 18 tot 22-jarigen. De gemiddelde leeftijd van MDT-deelnemers was in 2024 17,6 jaar. In 2023 was dit iets hoger (17,8).

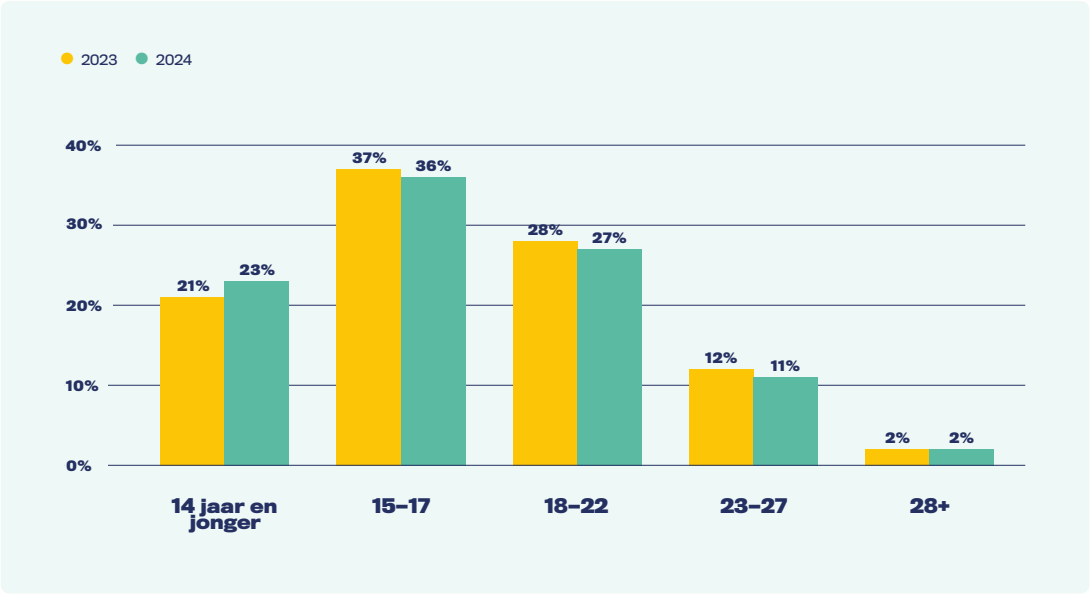

FIGUUR 7 | Leeftijd

Opleidingsniveau

In tabel 6 is het opleidingsniveau van de deelnemers aan MDT weergegeven en afgezet tegen de landelijke cijfers volgens het CBS. Bij MDT is de verdeling over de onderwijscategorieën zowel voor de periode t/m 2023 (vorige jaarrapportage) als voor de periode t/m 2024 weergegeven.

De onderwijsniveau categorieën die binnen MDT worden gebruikt komen niet volledig overeen met de categorieën van het CBS. Toch is in tabel 6 te zien dat MDT-jongeren globaal gezien op dezelfde manier verdeeld zijn. Vergeleken met landelijk lijken er binnen MDT iets minder jongeren van de Havo of het Vwo deel te nemen. Maar duidelijk is wel dat met MDT jongeren binnen alle onderwijsniveaus bereikt worden.

Opleidingsniveau MDT	2023	2024	Opleidingsniveau CBS	2024
Praktijkonderwijs	2%	3%	VSO / Praktijkonderwijs	Onbekend
Voortgezet Speciaal Onderwijs	2%	4%	Vmbo-b/k, mbo1	10%
Vmbo	23%	19%	Vmbo-g/t, havo, vwo-onderbouw	24%
Mbo	23%	23%	Mbo2, Mbo3, Mbo4	19%
Havo of Vwo	25%	20%	Havo, Vwo	31%
Hbo	9%	10%	Hbo, wo-bachelor	13%
Universiteit	6%	5%	Hbo, wo-master, doctor	2%
Niet bekend	10%	17%	Niet bekend	0%

TABEL 6 | Verdeling jongeren naar onderwijsniveau MDT vs. Landelijk[27]

[26] In het MDT Onderzoeksrapport 2023 was het aandeel van de leeftijdscategorie 14 jaar en jonger foutief berekend (toen gerapporteerd als 11% van totaal). Hierdoor was ook de gerapporteerde gemiddelde leeftijd in 2023 iets hoger dan werkelijk (18,5 i.p.v. 17,8).
[27] Voor de landelijke cijfers vanuit het CBS is de groep 15-25 jarige aangehouden, welk het meest vergelijkbaar met de leeftijdsgroepen binnen MDT is.

Jongeren in een minder kansrijke positie binnen MDT[28]

Hoewel MDT er voor alle jongeren is, biedt het in het bijzonder ook plaats aan jongeren in een minder kansrijke positie. MDT-projecten in subsidieronde 2023 geven aan in hoeverre zij zich richten op deze jongeren in een minder kansrijke positie als primaire doelgroep:

- Ruim de helft (57%) van alle lopende MDT-projecten van subsidieronde 2023 richt zich op één of meerdere groepen van minder kansrijke jongeren. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken een vroegtijdig schoolverlaters, jongeren met (lichte) psychische of gedragsproblematiek of jongeren in de bijstand.
- Ruim de helft hiervan (32%) richt zich specifiek op één of meerdere van deze groepen en 25% trekt een diverse groep aan met zowel jongeren die zich wél in een minder kansrijke positie bevinden als jongeren die zich niet in een minder kansrijke positie bevinden.

Ten opzichte van subsidieronde 5a, waar het percentage 45%[29] is, is een toename te zien in het aantal projecten dat zich op jongeren in een minder kansrijke positie richt.

Om de vraag te kunnen beantwoorden of de groep minder kansrijke jongeren met MDT voldoende wordt bereikt, wordt via de projectleidersvragenlijst op geaggregeerde wijze hierover een uitvraag gedaan. Volgens de opgave van actieve projecten komen de volgende groepen het meest voor in 2024[30]:

- Statushouders/ vluchtelingen; 30% van alle MDT-jongeren in een minder kansrijke positie.
- Jongeren met een (arbeids-)beperking; 10% van de MDT-jongeren in een minder kansrijke positie.
- Jongeren zonder startkwalificatie; 10% van alle MDT-jongeren in een minder kansrijke positie.

Op basis van de opgegeven aantallen (inclusief de inschatting) zou binnen de actieve MDT-projecten in het laatste kwartaal van 2024 ongeveer 28% van de deelnemers aan MDT een jongere in een minder kansrijke positie zijn.

MDT met een verplicht karakter

Voor het grootste deel van de jongeren die meedoen aan MDT is dit een vrijwillige keuze (80%). Voor de overige 20% (dit was 15% in 2023) heeft MDT een verplicht karakter. Hun deelname aan MDT komt voor uit een bepaalde eis vanuit school (MDT als onderdeel van het curriculum), de leerplicht of als tegenprestatie in het kader van een bijstandsuitkering of de Participatiewet.

3.2.2 Resultaten op de MDT-doelstellingen

De drie pijlers

Binnen MDT staan drie pijlers centraal: iets doen voor een ander en/ of de samenleving, talentontwikkeling en betekenisvolle ontmoetingen buiten de eigen leefwereld. Deze pijlers worden gemeten binnen het doorlopende evaluatieonderzoek. Voor deze drie pijlers zijn streefwaarden vastgesteld bij het begin van MDT[31]. In tabel 7 staan per pijler zowel de streefwaarde als de behaalde scores uit de afgelopen 3 jaren.

[28] MDT verstaat onder minder kansrijke jongeren de groepen in overeenstemming met de definitie van SZW.
[29] Zie MDT Onderzoeksrapport 2023: MDT 2023 Groeien en bewijzen | Rapport | Rijksoverheid.nl blz. 36. De vraagstelling is vanaf regeling 2023 aangepast om tot verfijndere inzichten te komen: zo worden projecten nu gevraagd om primaire en secundaire doelgroepen.
[30] Deze percentages geven de werkelijkheid bij benadering weer, omdat de cijfers van een beperkt aantal projecten bekend zijn.
[31] Zie: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/07/03/mdt-doelstellingen-indicatoren-en-streefwaarden

	2024	Streefwaarde	2023	2022
Iets doen voor een ander/de samenleving 'Ik vind het belangrijk iets te doen voor een ander'	**94%**	**85%**	**95%**	**93%**
Talentontwikkeling 'Ik leerde veel'	**63%**	**60%**	**60%**	**68%**
Betekenisvolle ontmoetingen 'Tijdens mijn MDT-project ging ik om met mensen met een andere leeftijd, afkomst of opleidingsniveau'	**95%**	**70%**	**93%**	**93%**

TABEL 7 | Resultaat 2024 vs. jaren 2023 en 2022 en streefwaarden

Hieronder wordt dieper ingegaan op de drie pijlers, worden de waardering van jongeren voor MDT en de resultaten op jongerenparticipatie besproken en wordt weergegeven in hoeverre jongeren teveel druk ervaren door MDT.

Iets doen voor een ander en/of de samenleving

In principe doet elke jongere die deelneemt aan MDT iets voor een ander en/of de samenleving. Alle MDT-projecten hebben namelijk in hun subsidieaanvraag omschreven hoe de drie pijlers van MDT worden vormgegeven binnen het MDT-project, dit is een vereiste in de subsidieaanvraag[32]. Door iets te doen voor een ander bieden jongeren directe hulp aan anderen of aan de samenleving. Tegelijkertijd is het doel van deze pijler dat jongeren op termijn ook buiten MDT zich blijven inzetten voor anderen of de samenleving en deze inzet niet beperkt blijft tot MDT. Opvallend is dat het MDT goed lukt om een groep jongeren aan te spreken die geen vrijwilligerswerk zou doen, als zij niet zouden deelnemen aan MDT. In totaal geeft 68% van de jongeren in 2024 aan dat zij anders (als ze geen MDT hadden gedaan) waarschijnlijk geen vrijwilligerswerk zouden doen. Nadat jongeren hun MDT hebben afgerond blijft een deel van hen nog actief als vrijwilliger. 15% van de jongeren geeft aan dat zij door MDT vrijwilligerswerk gaan doen. Deze cijfers zeggen iets over het feit dat jongeren tijdens MDT in aanraking komen met vrijwilligerswerk en dat dit in ieder geval op de korte termijn ook effect lijkt te hebben. Tegelijkertijd wordt in de doelstelling van deze pijler ook benoemd dat MDT graag wil dat jongeren op de langere termijn 'iets blijven doen' voor anderen en/of de samenleving. 94% van de MDT-deelnemers geeft na afloop aan het belangrijk te vinden om iets voor een ander te doen. Ook bij de start is dit percentage al hoog, namelijk 91%. Desondanks is dus tussen start en afronding van het MDT-traject een lichte stijging zichtbaar. Daarnaast geven deelnemers aan het eind van hun MDT aan een hogere bereidheid te hebben om hun eigen stad of buurt beter te maken.

% een beetje + grotendeels + helemaal waar	Start	Afronding	Verschil
Ik vind het belangrijk om iets te doen voor een ander	91%	94%	+3%
Ik vind het belangrijk om iets te doen voor mijn stad of buurt	79%	86%	+7%

TABEL 8 | Korte termijn effecten over het belang van iets doen voor een ander en/ of de samenleving

Wanneer de vrijwillige inzet van jongeren wordt gewaardeerd, en wanneer zij hun vrijwillige inzet als leuk ervaren, vergroot dit de kans dat zij zich later opnieuw willen inzetten[33]. Over 2024 geeft 75% van de jongeren aan dat hun vrijwillige bijdrage werd gewaardeerd. 72% van de deelnemers geeft aan veel plezier te hebben ervaren tijdens hun MDT. De combinatie dat jongeren binnen MDT het belang ervaren om bij te dragen, waardering ontvangen voor hun inzet, én plezier hebben tijdens MDT, toont de sterke aannemelijkheid dat MDT eraan bijdraagt dat jongeren in de toekomst iets (blijven) doen voor anderen en/of de samenleving.

[32] Zie: wetten.nl - Regeling - Subsidieregeling Maatschappelijke Diensttijd (MDT) - BWBR0048113
[33] Meer informatie over vrijwilligerswerk is te vinden in het rapport over de pijler 'iets doen voor een ander en/of de samenleving'. Voor meer informatie hierover, zie hoofdstuk 4.2.

Talentontwikkeling

De tweede pijler van MDT is talentontwikkeling. Hiermee beoogt MDT dat jongeren tijdens hun traject hun talenten, vaardigheden en houding kunnen ontdekken en ontwikkelen. MDT-projecten bieden ondersteuning aan jongeren om hen te helpen zichzelf te ontwikkelen, bijvoorbeeld door middel van coaching, trainingen of workshops. Deze ontwikkeling kan erg breed zijn en verschilt per MDT-project en soms zelfs per jongere. Zo kan het binnen talentontwikkeling gaan om persoonlijke ontwikkeling, zoals het opbouwen van zelfvertrouwen of het werken aan persoonlijke doelen. Het kan ook gaan om het ontwikkelen van specifieke vaardigheden zoals presenteren of samenwerken. Of om professionele ontwikkeling, zoals het opdoen van bepaalde kennis of om het ontwikkelen van een proactieve houding. Voor MDT is het doel dat alle jongeren zich persoonlijk ontwikkelen tijdens hun MDT-traject. Een tweede (optionele) doelstelling is het verrijken van het toekomstperspectief van de jongeren. In 2024 geeft 63% van de jongeren aan dat zij veel hebben geleerd tijdens MDT. Het cijfer is licht gestegen t.o.v. 2023. Het percentage van de jongeren dat aangeeft hun vaardigheden ontwikkeld te hebben tijdens MDT is 64%. Daarmee is dit aantal licht gestegen in vergelijking met de afgelopen jaren. Ook in de opschaling en uitbreiding van MDT blijft het goed lukken om jongeren te ondersteunen in het ontwikkelen van hun vaardigheden.

	2024	2023	2022
Veel geleerd	63%	60%	66%[34]
Vaardigheden ontwikkeld	64%	62%	60%

TABEL 9 | Korte termijn effecten ontwikkeling vaardigheden

Verder helpt MDT-deelnemers ook om te ontdekken wat zij leuk vinden en waar zij goed in zijn: ruim de helft van de jongeren heeft door MDT beter leren kennen wat zij leuk vinden en wat zij kunnen. Het aantal jongeren dat beter weet wat zij leuk vinden is redelijk stabiel gebleven op 52% t.o.v. 2023, het percentage van de jongeren dat aangeeft beter te weten wat zij kunnen is gestegen naar 55% in 2024 t.o.v. 49% in 2023.

	2024	2023	2022
Ik weet beter wat ik leuk vind door MDT	52%	53%	46%
Ik weet beter wat ik kan door MDT	55%	49%	52%

TABEL 10 | Korte termijn effecten persoonlijke ontwikkeling

Beter weten wat je kunt en wilt is één van de doelstellingen van loopbaan oriëntatie en begeleiding (LOB). De gedachte is dat wanneer jongeren weten wat zij kunnen en willen, dit hen helpt om uiteindelijk goede keuzes te maken over een toekomstige opleiding of baan. Hiermee lijkt MDT dus een positieve bijdrage te leveren aan loopbaan-oriëntatie en -begeleiding van ruim de helft van de MDT-deelnemers[35]. Daarnaast helpt MDT een aantal deelnemers concreet met het vinden van een stage, een nieuwe baan of opleiding. In 2024 geeft 9% van de jongeren aan een stage te hebben gevonden door MDT. Verder blijkt uit tabel 11 dat het aantal jongeren dat door MDT een opleiding gaat volgen gestegen is ten opzichte van de voorgaande jaren. Ook bij jongeren die een baan hebben gevonden is er een stijging te zien. Sinds het begin van 2024 is een aanpassing in de vraagstelling

[34] Deze vraag is toegevoegd in Q2 van 2022, deze data gaat daarom enkel over Q3 & Q4 van 2022. Van de voorgaande periode is geen data beschikbaar.
[35] Meer hierover is te lezen in het onderzoek 'MDT & Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB)' (https://mdtdocumenten.nl/2023/mdtenlob.pdf).

doorgevoerd waarmee de vraag nu gesplitst is in twee mogelijkheden: een baan vinden bij het MDT-project en/of een baan vinden bij een andere organisatie. Het hogere totaal % van jongeren dat door MDT een baan vindt in 2024 t.o.v. voorgaande jaren (bij het MDT-project en/of bij een andere organisatie) blijkt te herleiden te zijn naar deze wijziging. Het percentage jongeren die een baan vindt bij een andere organisatie is verder vergelijkbaar met de voorgaande jaren (5% 2024, 3% 2023, 5% 2022). De verklaring voor deze stijging kan zijn dat jongeren in de eerdere vraagstelling hun werkzaamheden bij de eigen MDT-organisatie niet als een baan geïnterpreteerd hebben.

	2024	2023	2022
Door MDT ga ik een opleiding volgen	12%	7%	9%
Door MDT heb ik een baan gevonden	8%	3%	5%
– Bij het MDT project	3%	-	-
– Bij een andere organisatie	5%	-	-

TABEL 11 | Opleiding of baan door MDT

Tot slot worden in zowel de T0 als de T1 vragenlijst stellingen voorgelegd aan de jongeren die gaan over het vertrouwen dat zij hebben in de toekomst en de mate waarin zij controle ervaren over hun leven. Beide percentages nemen licht toe tussen start en afronding van MDT.

	Start	Afronding	Verschil
Ik heb vertrouwen in de toekomst	86%	90%	+4%
Ik heb het gevoel dat ik zelf kan bepalen wat er in mijn leven gebeurt	88%	91%	+3%

TABEL 12 | Korte termijn effecten zelfvertrouwen

Betekenisvolle ontmoetingen

De derde pijler van MDT is ontmoetingen, waarmee wordt beoogd dat jongeren via MDT in aanraking komen met mensen vanuit andere leefwerelden. In de vragenlijst wordt gekeken naar drie verschillende achtergronden, namelijk leeftijd, afkomst en opleidingsniveau. Uit de resultaten blijkt dat binnen MDT veel deelnemers mensen ontmoeten van een andere leeftijd, óf afkomst óf opleidingsniveau; het gecombineerde percentage is 95%. Dit percentage geeft aan dat er een ontmoeting is geweest met iemand anders met tenminste 1 van de 3 verschillende achtergronden. Daarnaast geeft 60% van de jongeren aan dat zij tijdens MDT mensen hebben ontmoet van zowel een andere leeftijd, als een andere afkomst én een ander opleidingsniveau. Drie op de vijf jongeren ontmoet dus mensen die op alle deze drie manieren van hen verschillen. Het percentage is te vergelijken met 2023, voor eerdere jaren is dit cijfer niet bekend. In tabel 13 is te zien dat bij alle effecten de cijfers over 2024 zijn toegenomen ten opzichte van 2023.

Tijdens mijn MDT-project ging ik om met..	2024	2023	2022
Mensen met een andere leeftijd, of andere afkomst of ander opleidingsniveau	95%	93%	93%
Mensen van een andere leeftijd, andere afkomst én ander opleidingsniveau	60%	54%	-
- Mensen met een andere leeftijd dan ikzelf	84%	82%	82%
- Mensen met een andere afkomst dan ikzelf	80%	78%	71%
- Mensen met een andere schoolniveau dan ikzelf	77%	73%	75%
Bij MDT heb ik mensen ontmoet die mij kunnen helpen bij mijn toekomst	51%	45%	54%[36]

TABEL 13 | Korte termijn effect ontmoetingen

Waardering voor MDT

In tabel 14 is het waarderingscijfer opgenomen dat jongeren aan hun MDT traject geven.

	2024	2023	2022
Waarderingscijfer van jongeren voor hun MDT traject	7,6	7,5	7,5

TABEL 14 | Waardering cijfers MDT

In 2024 geven jongeren hun MDT-traject gemiddeld een 7,6. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2022 en 2023 toen in beide jaren het waarderingscijfer uitkwam op 7,5[37]. In de jongerenvragenlijst wordt ook gevraagd aan de deelnemers in hoeverre zij MDT zouden aanraden aan vrienden. 7 op de 10 jongeren geeft aan dat zij MDT waarschijnlijk zouden aanraden. Dit toont aan dat een groot deel van de jongeren positief is over zijn/haar MDT-traject.

“Het is goed om niet alleen aan jezelf te denken”

“Omdat het mensen kan helpen om meer zekerheid op te bouwen”

“Omdat het mij in hoe ik ben als mens en mijn kijk op de wereld heeft geholpen”

“Dit is je kans om te leren wat je talenten zijn”

“Ik heb geleerd dat het belangrijk is om iets te doen voor anderen en wil dat iemand anders dat ook leert”

[36] Deze vraag is aangepast in Q2 2022 van ‘Ik heb waardevolle contacten overgehouden aan MDT die mij later kunnen helpen’ naar ‘bij MDT heb ik mensen ontmoet die mij kunnen helpen bij mijn toekomst’. Vanwege minimale afwijking in de scores wordt er vanuit gegaan dat deze stellingen vergelijkbaar zijn.

[37] In de eerdere onderzoekrapportages is voor 2022 het cijfer 7,7 weergegeven. Dit was berekend als gemiddelde over alle jaren vanaf het begin van MDT tot en met 2022. Het cijfer voor alleen 2022 kwam uit op 7.5. Voor meer informatie hierover zie het MDT Onderzoeksrapport 2023: MDT 2023 Groeien en bewijzen | Rapport | Rijksoverheid.nl, blz 41.

“Omdat je veel leert, het is interessant, het kan mensen helpen”

“Veel geleerd, mooie mensen en goede coaches”

“Denk dat ik beter mij-zelf heb leren kennen”

“Omdat het leuk is, en je een community hebt waarbij je in kan stappen”

“Het is een manier om uit je comfortzone te gaan en daarmee kan je een mooie groei doormaken als persoon”

Jongerenparticipatie

Jongerenparticipatie is sinds het begin van MDT een essentieel element van het programma. Tot 2024 werd in het doorlopende evaluatieonderzoek niet dieper ingegaan op jongerenparticipatie. Om meer inzicht hierin te krijgen zijn daarom sinds medio mei 2024 een aantal gevalideerde vragen toegevoegd aan de jongerenvragenlijst (eindmeting). Hierin kunnen jongeren hun ervaringen met verschillende dimensies van jongerenparticipatie delen. De eerste resultaten laten een positief beeld zien van jongerenparticipatie binnen MDT. De volgende cijfers laten nog geen compleet beeld zien van heel 2024 maar betreffen de periode sinds medio mei 2024.

Voor de meeste jongeren, namelijk 87% is het (heel erg) belangrijk om zelf te mogen bepalen wat ze binnen hun MDT-project doen. Dit laat nogmaals het belang van jongerenparticipatie zien. Het blijkt dat jongeren ook voldoende ruimte krijgen binnen MDT om daadwerkelijk zelf te bepalen wat ze doen: zo geldt dit voor 82% van de jongeren, zoals te zien in tabel 15. Ook blijkt dat een groot deel van de jongeren gestimuleerd wordt door het project zelf, want volgens 86% van de jongeren doen de begeleiders hun best om de jongeren mee te laten denken.

Verder kan de meerderheid van de jongeren ideeën voor het programma laten weten aan de begeleiders, en jongeren vinden ook dat hun begeleiders hun ideeën net zo belangrijk vinden als de eigen ideeën. Een groot deel van de jongeren weet wat de begeleiders vervolgens met hun ideeën gaan doen. Dit kan verder bijdragen aan de motivatie die de jongeren ervaren om op een waardevolle manier te blijven participeren.

	2024		
	Altijd/vaak	**Soms**	**Cumulatief**
Jongeren die zelf mogen bepalen wat ze doen in hun MDT	56%	26%	82%
Jongeren die vinden dat de begeleiders hun best doen om jongeren te laten meedenken	70%	16%	86%
Jongeren die ideeën voor het programma kunnen laten weten aan de begeleider	72%	12%	84%
Jongeren die vinden dat de begeleiders hun ideeën net zo belangrijk vinden als de eigen ideeën	67%	13%	80%
Jongeren die weten wat de begeleiders vervolgens met hun ideeën gaan doen	52%	20%	72%

TABEL 15 | Jongerenparticipatie

Voor een uitgebreidere analyse over jongerenparticipatie zie Hoofdstuk 4.3.

Ervaren druk

Mentale gezondheid en de druk die jongeren ervaren is een belangrijke thema binnen MDT. Vanaf de start is in nauwe samenwerking met NJR besproken dat MDT geen additionele druk op jongeren mag leggen. Daarom wordt de druk die jongeren ervaren tijdens hun MDT-traject gemonitord. In 2024 gaf 12% van de jongeren aan dat zij teveel druk ervaarden door MDT. Dit is vergelijkbaar met de voorgaande jaren.

	2024	2023	2022
Te veel druk ervaren	12%	12%	11%[38]

TABEL 16 | Ervaren druk

Indien jongeren aangeven teveel druk te ervaren, wordt ook gevraagd of jongeren vervolgens goed begeleid worden. Soms is enige vorm van druk niet te voorkomen, maar het is vervolgens wel van belang dat jongeren ondersteund worden om hier goed mee te kunnen omgaan. In 2024 gaf 43% van de jongeren aan dat zij tijdens MDT begeleid zijn in het omgaan met de hoge ervaren druk. 25% geeft aan dat dit niet het geval is. 32% van de deelnemers die teveel druk ervaarden door MDT antwoordt het niet te weten.

[38] Deze vraag is toegevoegd in Q2 van 2022, deze data gaat daarom enkel over Q3 & Q4 van 2022. Van de voorgaande periode is geen data beschikbaar.

4 SAMENVATTING UITGEVOERDE ONDERZOEKEN 2024

4.1 RAPPORT PIJLER TALENTONTWIKKELING

In 2023 is een strategische herijking gestart op de drie pijlers van MDT: iets doen voor een ander en/of de samenleving, talentontwikkeling en betekenisvolle ontmoetingen. Onderdeel van deze strategische herijking is onderbouwend onderzoek naar de definities, effectieve interventies en werkzame elementen van deze pijlers. Voor de pijler 'talentontwikkeling' en 'iets doen voor een ander' zijn de onderzoeken in 2024 uitgevoerd en afgerond door Impact Centre Erasmus.

De onderbouwing van de pijler talentontwikkeling bestaat uit drie onderdelen: literatuuronderzoek, data-analyse en een duidingssessie met MDT-projecten.

1. Het **literatuuronderzoek**[39] naar talentontwikkeling heeft tot doel om een helder beeld te krijgen van wat talentontwikkeling precies inhoudt binnen de context van MDT. In het literatuuronderzoek zijn verschillende interventies en werkzame elementen geïdentificeerd die belangrijk zijn voor het succes van talentontwikkeling. Ook is in het literatuuronderzoek gekeken in welke mate de werkzame elementen nu al terugkomen binnen MDT. Met die informatie kan worden bepaald in hoeverre MDT op dit moment al bijdraagt aan talentontwikkeling.

2. Aanvullend op het literatuuronderzoek is er een analyse uitgevoerd op de beschikbare data vanuit de jongerenvragenlijst op vragen en stellingen die gaan over talentontwikkeling. De **data-analyse** geeft inzicht in welke projecten hoog en laag scoren op de vragen en stellingen die gaan over talentontwikkeling. Daarnaast is in de data gezocht naar trends op basis van projectkenmerken die mogelijk verklaren waarom het ene project hoger scoort dan het andere project.

3. Tot slot is een **duidingssessie** georganiseerd met MDT-projecten die hoog scoren vanuit de data-analyse. In deze duidingssessie zijn werkzame elementen uit de praktijk gedestilleerd die MDT-projecten inzetten om succesvol bij te dragen aan de talent-ontwikkeling van jongeren.

Alle drie de onderdelen van het onderzoek worden hieronder samengevat.

Literatuuronderzoek

Om de term 'talentontwikkeling' goed te kunnen begrijpen is het belangrijk eerst het concept 'talent' te ontleden. Er kan op twee manieren naar talenten worden gekeken:

- Inclusieve zienswijze: iedereen heeft talenten. Mensen hebben gelijke kansen nodig om hun talenten te kunnen ontdekken en ontwikkelen.
- Exclusieve zienswijze: talent wordt gezien als iets dat slechts een selecte groep mensen heeft. Er is een passende en stimulerende omgeving nodig om deze talenten te stimuleren.

Binnen het verdere literatuuronderzoek is uitgegaan van de inclusieve benadering, deze benadering sluit het beste aan bij de zienswijze binnen MDT. Binnen MDT ligt de focus niet op een kleine groep jongeren die ergens erg goed in zijn, MDT is er voor alle jongeren en wil al deze jongeren helpen talenten te ontdekken en ontwikkelen.

[39] Voor volledig rapport zie: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/media/uploads/useruploads/67f7957d8175d.pdf

Binnen deze inclusieve benadering is het uitgangspunt dat in iedereen talenten besloten liggen. Om die talenten te ontwikkelen is vervolgens talentontwikkeling nodig. In de literatuur worden talentontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling regelmatig als synoniem voor elkaar gebruikt. In dit literatuuronderzoek wordt met 'talentontwikkeling' eveneens persoonlijke ontwikkeling bedoelt. De definitie van talentontwikkeling voor gebruik binnen MDT is: *"Talentontwikkeling betreft alles rondom de ontwikkeling van het zelfbewustzijn, identiteit, eigen talenten en potentieel, vergroten van de kwaliteit van het leven en het realiseren van dromen"*. Deze definitie van talentontwikkeling is erg breed. Voor het verdere onderzoek naar effectieve interventies en werkzame elementen is daarom focus aangebracht. Er is allereerst een verkennende analyse uitgevoerd op de wetenschappelijke literatuur rondom talentontwikkeling, vervolgens zijn de bevindingen vergeleken met databronnen van MDT. Daaruit bleek dat een aantal effectgebieden die binnen MDT veel voorkomen ook binnen de wetenschappelijke literatuur worden genoemd. Daarom is ervoor gekozen nader in te zoomen op de volgende impactgebieden, dit zijn overkoepelende thema's waarop impact wordt beoogd:

- Zelfontdekking
- Weerbaarheid
- Vaardigheden ontwikkeling
- Zelfvertrouwen

Per impactgebied is uitgelegd welke aanpakken goed werken en wat belangrijke werkzame elementen zijn.

Zelfontdekking

Zelfontdekking gaat over het proces van inzicht krijgen in eigen vaardigheden, interesses en waarden. Dit is een doorlopend proces waarin een jongere zichzelf steeds beter leert kennen. Een belangrijk onderdeel binnen zelftondekking is identificeren wat iemand wil bereiken, waarvoor vaak persoonlijke doelen worden geformuleerd. Een aantal voorbeelden van werkzame elementen binnen zelfontdekking zijn:

- Reflecteren op succesvolle ervaringen: aandacht voor reflectie op eerdere ervaringen, zoals ervaringen waarin iemand uitblonk, of veel voldoening haalde. Deze reflectie biedt inzicht in persoonlijke sterktes.
- Plezier: focus op het creëren van plezier in het ontdekken van talenten en activiteiten.

Weerbaarheid

Weerbaarheid houdt in dat iemand ondanks tegenslagen en stressvolle situaties blijft functioneren, of dat iemand terugveert na tegenslagen of moeilijke situaties. Weerbaarheid vraagt actieve betrokkenheid, dat betekent dat een persoon zelf in actie komt. Weerbaarheid is iets dat ontwikkelt kan worden en het is niet statisch.

Assets en resources zijn mechanismes die bijdragen aan weerbaarheid.

- Assets zijn individuele eigenschappen en vaardigheden van jongeren die bijdragen aan hun weerbaarheid. Bijvoorbeeld zelfvertrouwen, of een proactieve oriëntatie.
- Resources zijn de omgeving/gemeenschap van jongeren die hen ondersteunen in hun weerbaarheid. Bijvoorbeeld vrienden of familie.

Om weerbaarheid te stimuleren zijn in de literatuur groepen van interventies geïdentificeerd die bewezen effectief blijken te zijn. Een voorbeeld van zo'n interventiegroep zijn interventies die inzetten op het stimuleren van positieve relaties van jongeren, want een positief en stevig netwerk heeft een stimulerende invloed op weerbaarheid.

Vaardigheden ontwikkeling

Vaardigheden ontwikkeling houdt in: het ontwikkelen van vermogens die een persoon in staat stellen een bepaalde taak of activiteit uit te voeren. Vaardigheden is een breed concept. In de literatuur worden verschillende categorieën gebruikt voor vaardigheden. In dit literatuuronderzoek worden de volgende vier categorieën gehanteerd:

- Cognitieve vaardigheden: dit zijn de vaardigheden die nodig zijn om informatie te verwerken, te leren en problemen op te lossen. Voorbeelden zijn: aandacht, probleemoplossend vermogen en redeneren.
- Metacognitieve vaardigheden: dit zijn vaardigheden die individuen in staat stellen controle te krijgen over hun eigen leerproces. Voorbeelden zijn: het vermogen om te plannen, bewustzijn van eigen denkprocessen.
- Sociaal emotionele vaardigheden: gaan over het inzicht in en omgaan met eigen gevoelens en die van de ander. Deze vaardigheden ontwikkelen door formele en informele leerervaringen. Goed ontwikkelde sociaal emotionele vaardigheden uiten zich in consistente denk-, gevoels-, en gedragspatronen.
- Praktische vaardigheden: dit zijn vaardigheden die verwijzen naar het vermogen om fysieke of concrete taken uit te voeren in de realiteit. Voorbeelden zijn: samenwerken, sollicitatievaardigheden of presenteren.

Voor elk van deze categorieën van vaardigheden zijn vervolgens effectieve interventies geïdentificeerd. Ook worden verschillende werkzame elementen genoemd. Voorbeelden zijn:

- Stel duidelijke doelen en verwachtingen: dit komt de ontwikkeling van vaardigheden ten goede. Jongeren presteren beter wanneer ze weten wat er van hen verwacht wordt en waar ze naartoe werken.
- Inzet van coach of mentor: dit is een belangrijk werkzaam element in het ontwikkelen van vaardigheden. Een coach of mentor kan helpen bij het formuleren van heldere doelen en kan feedback geven.

Zelfvertrouwen

Zelfvertrouwen gaat over het hebben van zelfbewustzijn of persoonlijke zekerheid over vaardigheden, talenten, capaciteiten, competenties, oordelen, vermogens en kwaliteiten. Zelfvertrouwen is een interne ervaring, dat houdt in dat het voorkomt uit een persoon zelf en niet door anderen wordt bepaald. Uiteraard kan iemand wel bevestiging ontvangen die het zelfvertrouwen ondersteunt. Zelfvertrouwen is iets dat zich ontwikkelt en gevormd wordt door ervaringen. De andere effectgebieden kunnen daarmee ook invloed hebben op zelfvertrouwen. Bijvoorbeeld: het succesvol ontwikkelen van vaardigheden kan een positieve uitwerking hebben op zelfvertrouwen.

De mate van zelfvertrouwen kan wisselen over verschillende levensgebieden. Iemand kan bijvoorbeeld veel zelfvertrouwen hebben in zijn of haar werkvaardigheden, maar minder in sociale vaardigheden. In de literatuur worden vier domeinen van zelfvertrouwen onderscheiden:

- Positieve identiteit: dit gaat over het hebben van een positief zelfbeeld.
- Sociale vaardigheden: dit gaat over het vertrouwen in de eigen sociale vaardigheden en (aangaan en onderhouden van) sociale relaties.
- Zelfregie: dit gaat over het vertrouwen dat men controle heeft over het eigen leven.
- Zelfregulatie: dit gaat over het vertrouwen hebben om jezelf te kunnen reguleren, en in staat bent impulsen te beheersen in verschillende situaties.

Data-analyse

De jongerenvragenlijst bevat vragen en stellingen die te maken hebben met talentontwikkeling. In totaal gaat het om 11 stellingen en vragen. Om de analyse overzichtelijk te houden zijn deze stellingen onderverdeeld in de volgende vier constructen. Deze constructen belichten diverse facetten van talentontwikkeling:

1. Zelfontwikkeling: gaat over de mate waarin jongeren ervaren dat ze regie hebben over hun eigen ontwikkeling.
2. Professionele ontwikkeling: gaat over of jongeren door MDT geholpen worden om een baan, opleiding of stage te vinden.
3. Vaardighedenontwikkeling: gaat over of jongeren nieuwe vaardigheden hebben geleerd of bestaande vaardigheden hebben ontwikkeld door MDT.
4. Zelfontdekking: gaat over of jongeren beter weten wat ze leuk vinden en goed kunnen door MDT.

In de data-analyse is het gemiddelde op projectniveau berekend op deze vier constructen. Dit is vergeleken met het gemiddelde voor heel MDT. Op deze manier is geïdentificeerd welke projecten fors onder dit gemiddelde scoren, en welke projecten juist fors boven het gemiddelde scoren. Voor zowel de projecten die hoog als laag scoren zijn vervolgens een aantal kenmerken toegevoegd, daarna is gezocht naar overeenkomsten en/of verschillen tussen de groepen hoge en lage scoorders. Deze overeenkomsten en/of verschillen bieden mogelijk een verklaring voor het verschil tussen hoge en lage scoorders en kunnen duiden op een werkzaam element.

Wanneer er gekeken wordt naar de patronen binnen de groep hoger scorende projecten valt ten eerste op dat de hoger scorende projecten doorgaans kleinschaliger zijn qua aantal beoogde jongeren. Dit geldt voornamelijk voor de constructen zelfontwikkeling en professionele ontwikkeling. De lager scorende projecten zijn groter in omvang.

Daarnaast ligt de gemiddelde leeftijd binnen hoger scorende projecten hoger in vergelijking met de lager scorende projecten. Dit lijkt erop te duiden dat ‘oudere jongeren’ beter scoren op de hierboven genoemde constructen van talentontwikkeling. Naast deze hogere gemiddelde leeftijd valt ook op binnen de groep hoger scorende projecten dat zij zich doorgaans richten op jongeren in een minder kansrijke positie, de lager scorende projecten richten zich meer op de brede doelgroep jongeren.

Tot slot zijn binnen hoger scorende projecten bijna enkel maatschappelijke organisaties en gemeenten penvoerder. Binnen de lager scorende projecten is een sterke vertegenwoordiging te zien van projecten waarbij een onderwijsinstelling penvoerder is.

Duidingssessie

Met projecten die vanuit de data-analyse naar voren kwamen als hoge scoorders op de constructen van talentontwikkeling is een duidingssessie georganiseerd om werkzame elementen vanuit de data-analyse te toetsen met de praktijk. Daarnaast is het gesprek gevoerd over (aanvullende) werkzame elementen vanuit de praktijk die zij inzetten om talentontwikkeling te bevorderen:

- Coaches en/of andere typen begeleiders hebben een essentiële rol binnen MDT. Coaches kunnen jongeren bijvoorbeeld ondersteunen in het ontdekken van hun leervragen en talenten, en helpen met de ontwikkeling ervan.
  Vanuit de praktijk komen twee belangrijke werkzame elementen naar voren binnen coaching:
  - Aandacht voor verbinding: het is belangrijk dat jongeren verbinding ervaren tijdens hun MDT-project, het is eigenlijk een basis die nodig is voor talent-ontwikkeling. Verbinding gaat over de verbinding tussen jongeren onderling, als ook met de coach. Deze verbinding moet actief gefaciliteerd worden, bijvoorbeeld door 1-op-1 momenten tussen de jongere en de coach, of door een kennismakingsopdracht waardoor jongeren elkaar beter leren kennen.
  - Coaches sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren: een goede coach, is een coach die aan weet te sluiten bij de belevingswereld van jongeren. Om dat goed te kunnen doen moet een coach bereid zijn zich 'onder te dompelen in de wereld van jongeren.

- Daarnaast blijkt ook dat projecten allemaal trainingen en/of workshops aanbieden om bij te dragen aan talentontwikkeling. Er zijn twee belangrijke werkzame elementen die kunnen bijdragen aan het succes van trainingen en/of workshops:
  - Jongeren regie geven: door jongeren regie te geven wordt de intrinsieke moti-vatie van jongeren gestimuleerd. Dit kan bijvoorbeeld door jongeren (tot op zekere hoogte) te laten bepalen welke trainingen/workshops ze willen bijwonen.
  - Jongerenparticipatie: het is belangrijk jongeren invloed te geven op de trainingen/workshop die worden aangeboden.

- Verder werden nog een tweetal werkzame elementen benoemd tijdens de duidingssessie die volgens de aanwezigen belangrijk zijn om te zorgen dat de inspanningen die gedaan worden binnen de pijler talentontwikkeling ertoe leiden dat de talenten van jongeren daadwerkelijk ontwikkeld worden:
  - Breed aanbod: een breed aanbod vraagt om een breed netwerk. Dit stelt vervolgens in staat om een divers aanbod aan te bieden aan jongeren, wat vervolgens de kans vergroot dat het aanbod aansluit op hun eigen leervragen en/of behoeften.
  - Aandacht voor plezier: het is belangrijk om talentontwikkeling plezierig en leuk te maken. De meeste jongeren associëren leren of ontwikkelen met school, en daarmee met 'niet leuk'. Plezier kun je stimuleren door in groepsverband te werken, of ruimte te geven voor de eigen ideeën van jongeren.

Wat betekent dit voor MDT?

Het onderzoek heeft inzicht geboden in wat de pijler talentontwikkeling inhoudt binnen de context van MDT en werkzame elementen geïdentificeerd om bij te dragen aan te talentontwikkeling van jongeren.

De werkzame elementen, zowel vanuit het literatuuronderzoek als uit de duidingssessie, kunnen bijdragen aan het behalen van de beoogde effecten van de pijler 'talentontwikkeling'. Door deze werkzame elementen duidelijk te communiceren met het MDT-netwerk worden zij in staat gesteld om deze elementen te borgen binnen hun activiteiten en zo de pijler effectiever te maken.

Aanbevelingen:

- De impactgebieden weerbaarheid en zelfvertrouwen worden nog niet voldoende gemonitord. Gezien het belang van deze impactgebieden voor talentontwikkeling in het algemeen als voor MDT-projecten specifiek is het raadzaam om de effecten binnen weerbaarheid en zelfvertrouwen van jongeren meer te monitoren. Vanuit de data-analyse komt een aantal projecten naar voren dat lager scoort op de stellingen over talent-ontwikkeling. Het is aan te raden met deze projecten in gesprek te gaan om te achterhalen wat de oorzaak is van deze lage score en wat gedaan kan worden om de scores in de toekomst te verbeteren.

4.2 RAPPORT PIJLER IETS DOEN VOOR EEN ANDER

Voor dit onderzoek is gekozen om simultaan praktijkonderzoek en literatuuronderzoek uit te voeren. Het praktijkonderzoek is uitgevoerd door Afdeling Buitengewone Zaken (A/BZ), het literatuuronderzoek door Impact Centre Erasmus.

De pijler 'iets doen' wordt door MDT-projecten verschillend ingevuld. Jongeren hebben regelmatig zeggenschap over wat ze in hun MDT-traject gaan doen, maar dit wordt bepaald op basis van hun persoonlijke interesses en behoeften en is dus nog niet heel concreet uitgewerkt in de subsidieaanvraag. Er is geen systematisch overzicht van type activiteiten die binnen deze pijler worden uitgevoerd door jongeren. Vanuit het praktijkonderzoek is daarom gekeken hoe de pijler concreet wordt ingevuld door verschillende MDT-projecten. Aanvullend is vanuit het literatuuronderzoek gekeken naar werkzame elementen en succesfactoren t.a.v. 'iets doen'. Vervolgens zijn de bevindingen vanuit beide onderzoeken vergeleken. Door deze vergelijking wordt duidelijk in hoeverre er overeenkomsten en verschillen bestaan tussen de inzichten vanuit het literatuuronderzoek en de praktijk van MDT.

Het onderzoek is gestart in 2023 en afgerond begin 2024. Hieronder worden de belangrijkste bevindingen uit zowel het praktijk- als literatuuronderzoek beschreven.

In de ontwerpfase van MDT gaven veel jongeren aan zich niet verbonden te voelen met de term 'vrijwilligerswerk'. Wel vinden ze het belangrijk zich in te zetten voor een ander en/of de samenleving. Daarom is binnen MDT bewust gekozen voor de term 'iets doen voor een ander en/of de samenleving', in plaats van vrijwilligerswerk. Daarmee sluit de naam van de pijler aan bij de behoeften van jongeren. Echter is de term abstract, geen concept in de wetenschappelijke literatuur en open voor interpretatie. Vanuit literatuuronderzoek blijkt uiteindelijk toch dat de term vrijwilligerswerk de nauwste verbinding heeft met de pijler 'iets doen'. In het literatuuronderzoek ligt hier dan ook de focus op.

Wat is vrijwilligerswerk?

Een algemeen geaccepteerde definitie van vrijwilligerswerk is: "Vrijwilligerswerk is elke activiteit waarbij vrijwillige tijd wordt gegeven om een andere persoon, groep of zaak te helpen. Vrijwilligerswerk is onderdeel van een cluster van helpende gedragingen, wat meer toewijding inhoudt dan spontane hulp, maar een beperktere reikwijdte heeft dan de zorg die aan familie wordt verleend."[40] (Wilson, 2000; p. 215)[41] In Engels geschreven literatuur wordt de term volunteering gehanteerd, een werkwoord. Deze term laat zich niet eenvoudig vertalen naar het Nederlands. Vaak wordt het vertaald met 'vrijwilligerswerk', een zelfstandig naamwoord. Dit levert wat verwarring op, vooral omdat het onderdeel 'werk' geen deel uitmaakt van de Engelse term. Echter, lijkt de component 'werk' wel onderdeel van de definitie volgens Wilson, aangezien spontane hulp buiten beschouwing wordt gelaten. Daarom is gekozen toch de vertaling 'vrijwilligerswerk' te gebruiken in het rapport. Een alternatief is 'vrijwillige inzet' indien de term 'werk' vermeden wil worden.

[40] Vertaald vanuit het Engels: "Volunteering is any activity in which time is given freely to benefit another person, group or cause. Volunteering is part of a cluster of helping behaviors, entailing more commitment than spontaneous assistance but narrower in scope than the care provided to family."
[41] Wilson, J. (2000). Volunteering. Annual review of sociology, 26(1), 215-240.

Er zijn in de wetenschappelijke literatuur een aantal discussies gaande over wanneer iets wel of niet onder de definitie van vrijwilligerswerk valt. Deze discussies gaan over grofweg vier 'dimensies', namelijk:

- **Financiële beloning** – In hoeverre mag er een financiële beloning staan tegenover het doen van vrijwilligerswerk? Sommigen vinden dat er nooit een financiële beloning mag worden geboden voor vrijwilligerswerk. Anderen zien een kleine financiële beloning, bijvoorbeeld een onkostenvergoeding, als een middel die het mogelijk maakt meer vrijwilligers aan te trekken.

- **Vrijwilligheid** – In hoeverre moet de actie/ het werk volledig vrijwillig worden uitgevoerd? Hierbij gaat het erom of de vrijwilliger zelf een keuze maakt voor het gaan doen van het vrijwilligerswerk, of dat het vrijwilligerswerk bijvoorbeeld verplicht moeten worden uitgevoerd vanuit school of als een tegenprestatie voor een uitkering. Sommigen vinden dat vrijwilligerswerk altijd een volledig vrije keuze moet zijn. Anderen zien geen probleem in het verplichten van vrijwillige inzet met mogelijk veel keuzevrijheid in wat de vrijwillige inzet behelst.

- **Begunstigde** – Wie zijn degenen die baat hebben bij het vrijwilligerswerk? Zijn dat bijvoorbeeld bekenden of onbekenden? Sommigen vinden dat vrijwilligerswerk vooral ten dienste moet komen van onbekenden, waarbij mantelzorg en hulp aan vrienden, familie, kennissen en buren daar niet direct onder valt. Anderen zien juist deze vrijwillige inzet voor bekenden als een toegankelijke en belangrijke vorm van vrijwilligerswerk.

- **Structuur** – Wat is de structuur waarbinnen het vrijwilligerswerk wordt uitgevoerd? Is dit bijvoorbeeld een formele organisatie, of is dit informeel georganiseerd? Sommigen vinden dat vrijwilligerswerk enige structuur, regelmatigheid, en daarmee organisatie behelst. Anderen zien de waarde in de actie zelf, waarbij een formele structuur niet nodig is. In het Nederlands vindt hier vaak een splitsing plaats, waarbij 'vrijwilligerswerk' een formele(re) structuur en organisatie behelst, terwijl dat voor 'vrijwillige inzet' niet nodig wordt geacht.

Uit het praktijkonderzoek blijkt dat op drie van deze vier dimensies verschillend wordt gedacht door MDT-projecten, enkel rondom financiële beloning blijkt geen discussie. Dit resulteert erin dat de invulling van de pijler 'iets doen' in de praktijk behoorlijk kan variëren.

- **Vrijwilligheid** – Sommige MDT projecten vinden het prima wanneer jongeren verplicht vrijwilligerswerk moeten doen, zolang ze maar kunnen kiezen wat ze precies gaan doen. Anderen vinden juist dat het volledig de vrijwillige keuze van de jongere moet zijn om wel of niet vrijwilligerswerk te doen.

- **Begunstigde** – Sommige projecten willen dat jongeren nieuwe ervaringen opdoen en buiten hun comfortzone gaan. Binnen andere projecten worden jongeren juist gestimuleerd om te kijken wat ze voor hun eigen omgeving kunnen doen, zoals vrijwilligerswerk voor de eigen voetbalclub

- **Structuur** – Sommige MDT-projecten kiezen ervoor om jongeren een redelijk gestructureerd traject te laten doorlopen waarbij zij frequent vrijwilligerswerk doen. Tegelijkertijd zijn er ook MDT-projecten waarbij jongeren zelf bepaalde acties kunnen doen zoals kaartjes schrijven voor eenzame ouderen of iets uitdelen op straat.

Hoe bevorder je het doen van vrijwilligerswerk?

Vanuit het literatuuronderzoek komen drie elementen naar voren die nodig zijn om het doen van vrijwilligerswerk te vergroten: bereidwilligheid, bekwaamheid en beschikbaarheid. Bereidwilligheid gaat over de behoefte die een persoon voelt om zich in te zetten en met welke motivatie. Bekwaamheid gaat over de mate waarin een persoon zichzelf in staat acht zich in te zetten. Beschikbaarheid gaat over de mogelijkheden die een persoon heeft qua tijden, voorwaarden en (financiële) ruimte om zich in te zetten. Deze drie elementen kunnen, wanneer niet voldoende aanwezig, een barrière vormen voor het doen van vrijwilligerswerk. Wanneer iemand bijvoorbeeld het idee heeft bepaalde vaardigheden te missen, verkleint dit de kans dat iemand vrijwilligerswerk gaat doen.

MDT kan aan alle drie de elementen een bijdrage leveren. Zo is in 2022 onderzoek uitgevoerd naar burgerschap[42] waaruit naar voren komt dat MDT bijdraagt aan de ontwikkeling van burgerschapswaarden, waarmee de bereidwilligheid wordt vergroot. Ook levert MDT een bijdrage door bepaalde vaardigheden te ontwikkelen die belangrijk zijn voor het doen van vrijwilligerswerk en te bouwen aan het zelfvertrouwen van jongeren, dit blijkt uit het onderzoek naar de pijler talentontwikkeling[43]. Tot slot worden MDT-projecten georganiseerd dicht bij de leefwereld van jongeren om aan te sluiten bij hoe en wanneer jongeren beschikbaar zijn.

In het praktijkonderzoek is gekeken wat ervoor nodig is om jongeren te motiveren tot het doen van vrijwilligerswerk. Hierbinnen komen de onderdelen van bereidwilligheid, bekwaamheid en beschikbaarheid ook terug in de praktijk van MDT. Ten aanzien van bekwaamheid blijkt bijvoorbeeld dat jongeren een bepaalde mate van zelfvertrouwen nodig hebben om zich vrijwillig in te kunnen zetten.

Daarnaast is het voor jongeren belangrijk dat ze iets terugontvangen voor hun vrijwillige inzet. Veel van de jongeren vinden het fijn om een bedankje of complimentje te krijgen, of dat zij zien dat iemand blij is met hun vrijwilliger inzet. Weinig jongeren noemen de noodzaak van een financiële beloning.

Wat levert vrijwilligerswerk doen op?

Het doen van vrijwilligerswerk kan verschillende effecten bereiken. De focus voor het literatuuronderzoek lag op de effecten voor degene die vrijwilligerswerk uitvoert.
Voor de volgende effecten van vrijwillige inzet op de vrijwilligers is sterk bewijs gevonden:

- Vrijwilligerswerk kan een positief effect hebben op de mentale gezondheid. Bijvoorbeeld doordat het sociale netwerk wordt uitgebreid, of door het zelfvertrouwen te vergroten.
- Vrijwilligerswerk kan een positief effect hebben op de latere positie op de arbeidsmarkt. Door vrijwilligerswerk worden bepaalde ervaringen en vaardigheden opgedaan die een positief gevolg hebben voor de kansen op de arbeidsmarkt.
- Er is bewijs dat het op jongere leeftijd doen van vrijwilligerswerk een positief effect heeft op de bereidheid om vrijwilligerswerk te doen op latere leeftijd.
- Er is bewijs gevonden dat vrijwilligerswerk een positieve bijdrage kan leveren aan een gevoel van zingeving.

Uit het praktijkonderzoek komt naar voren dat jongeren het vooral prettig vinden dat ze van waarde zijn. Het is voor jongeren dan ook belangrijk en prettig wanneer zij waardering ontvangen voor hun vrijwillig inzet, bijvoorbeeld in de vorm van een compliment. Deze waardering leidt er ook toe dat jongeren bereid zijn om zich vaker vrijwillig in te zetten.

[42] Zie: mdtenburgerschap.pdf
[43] Zie: Hoofdstuk 4.1

Uit het praktijkonderzoek komt naar voren dat jongeren het vooral prettig vinden dat ze van waarde zijn. Het is voor jongeren dan ook belangrijk en prettig wanneer zij waardering ontvangen voor hun vrijwillig inzet, bijvoorbeeld in de vorm van een compliment. Deze waardering leidt er ook toe dat jongeren bereid zijn om zich vaker vrijwillig in te zetten.

Coaches en begeleiders binnen MDT-projecten benoemden dat vrijwilligerswerk leidt tot persoonlijke ontwikkeling bij jongeren. Ze krijgen bijvoorbeeld meer zelfvertrouwen. Daarnaast leidt het in veel gevallen ook tot een gevoel van zingeving, jongeren kunnen ontdekken wat ze voor anderen kunnen betekenen.

Wat betekent dit voor MDT?

Het onderzoek heeft een aantal inzichten en werkzame elementen geïdentificeerd die bijdragen aan het succesvol invullen van de pijler 'iets doen', zoals de drie onderdelen die vrijwillige inzet kunnen bevorderen, maar bij gebrek eraan dit ook kunnen belemmeren. Door deze inzichten en werkzame elementen te delen met het MDT-netwerk worden zij in staat gesteld om effectiever bij te dragen aan de pijler 'iets doen'.

Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat de pijler 'iets doen' erg breed wordt ingevuld door projecten. Het is de vraag of al deze verschillende invullingen passend zijn. Op dit moment zijn er geen duidelijke kaders wat wel en wat niet past binnen deze pijler. Sommige jongeren zetten zich binnen hun MDT-traject langduriger in voor één organisatie, terwijl andere jongeren verschillende losse activiteiten doen, of waarbij de pijler 'iets doen' wordt ingevuld doordat jongeren zelf een evenement mogen organiseren voor een zelf te bepalen doelgroep. Daarnaast is er ook veel diversiteit t.a.v. hoeveel tijd van het MDT-traject wordt besteed aan de pijler 'iets doen'. Aanbevolen wordt om als landelijk team MDT te zorgen voor duidelijke kaders wat wel en niet past binnen deze pijler en ook richtlijnen mee te geven voor het aantal uur dat aan deze pijler besteed moet worden binnen het MDT-traject van een jongere.

4.3 JONGERENPARTICIPATIE

Achtergrond

Vanaf het begin is een expliciete keuze gemaakt dat MDT voor, door en met jongeren vormgegeven wordt. Dit geldt voor het landelijk team MDT maar ook voor de MDT-projecten.

In 2022 is het onderzoek 'MDT & Jongerenparticipatie' uitgevoerd door Impact Centre Erasmus. Dit onderzoek was nodig om inzicht te krijgen in de invulling van jongerenparticipatie en hoe jongerenparticipatie bevorderd kan worden. Het onderzoek heeft geleid tot een definitie van jongerenparticipatie, zes elementen van jongerenparticipatie en drie kritische succesfactoren. De kennis uit het onderzoek is gebundeld op de website van MDT[44] het rapport 'MDT & Jongerenparticipatie' uit 2022 is openbaar toegankelijk[45] en MDT-partner NJR heeft de inzichten deels verwerkt in hun aanbod aan organisaties ter versterking van jongerenparticipatie (zie NJR 'Bouwstenen van jongerenparticipatie'[46]).

Doel vervolgonderzoek

Om het lerend vermogen van MDT op jongerenparticipatie te monitoren en in toenemende mate inzicht op te doen over het bevorderen van jongerenparticipatie binnen MDT, is vanaf september 2023 vervolgonderzoek ingezet op jongerenparticipatie. Dit vervolgonderzoek bestond uit twee onderdelen:

[44] Zie hier: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/jongerenparticipatie-bij-MDT
[45] Toegang via: https://mdtdocumenten.nl/2023/mdtenjongerenparticipatie.pdf of lees een samenvatting van het rapport in de MDT Onderzoeksrapport 2022, toegang via: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/jongerenparticipatie-bij-MDT
[46] Zie hier: https://www.njr.nl/nl/verhalen/bouwstenen-voor-betekenisvolle-jongerenparticipatie/

1. **Analyse van MDT-projecten op mate van jongerenparticipatie**
   Met de toevoeging van de vragen in regeling 5a zijn projecten systematisch geanalyseerd op de elementen en kritische succesfactoren van jongerenparticipatie.
2. **Analyse van perceptie van jongeren op mate van jongerenparticipatie**
   O.b.v. nieuwe vragen in de jongerenvragenlijst is de perceptie van jongeren op hun kansen tot participatie opgehaald en geanalyseerd.

Aanpak

Om projecten systematisch te analyseren op hun mate van jongerenparticipatie is gebruik gemaakt van de subsidieaanvragen van de 71 gehonoreerde projecten in subsidieronde 5a (2022). Projecten werden beoordeeld met een score van 0 (element niet genoemd), 1 (element wel genoemd maar niet gespecificeerd hoe) of 2 (element genoemd en gespecificeerd hoe) voor elk van de zes elementen (representatiegraad; diversiteit; volume; intensiteit; doorwerking van de participatie; fasen). Projecten kregen ook een binaire score van 0 (niet genoemd) of 1 (wel genoemd) voor de drie voorwaarden (agendabepaling; gelijkwaardigheid; beslissingsbevoegdheid).

1. Analyse van MDT-projecten op mate van jongerenparticipatie

Elementen

Overzichtstabel 17 presenteert per element de resultaten. Doorwerking krijgt het vaakste een score van 2, bij 20% van de projecten wordt dit genoemd en geoperationaliseerd. Daarna volgen representatie en fasen, met respectievelijk 17% en 15%. Diversiteit en volume worden het minste genoemd, bij respectievelijk 73% en 72% van de projecten.

Elementen	Aantal score 0	Aantal score 1	Aantal score 2
1) Representatie	63%	20%	17%
2) Diversiteit	73%	21%	6%
3) Volume	72%	20%	8%
4) Intensiteit	65%	24%	11%
5) Doorwerking	18%	62%	20%
6) Fasen	37%	48%	15%

TABEL 17 | Scores per element

Uit de analyse blijkt dat jongerenparticipatie in de onderzochte projecten op verschillende manieren wordt toegepast, met op alle elementen nog ruimte voor verbetering. Op de elementen representatie, diversiteit, volume en intensiteit krijgen de meeste projecten de score 0, wat aangeeft dat deze aspecten vaak niet expliciet worden benoemd. Wat betreft de elementen doorwerking en fasen, behaalt de meerderheid van de projecten de score 1. Dit suggereert dat deze elementen wel worden genoemd, maar dat de uitleg over de praktische toepassing niet aanwezig is. Analyse van goede voorbeelden laten zien dat er ruimte en potentie is om jongerenparticipatie effectiever vorm te geven. Voorbeelden zijn projecten waarin oud-deelnemers een actieve rol spelen, diversiteit bewust wordt meegenomen en jongeren door verschillende fasen heen betrokken blijven. Door deze voorbeelden explicieter te maken en structureler toe te passen bij meerdere projecten, kan jongerenparticipatie beter worden geborgd binnen MDT-projecten en de impact worden vergroot.

Succesfactoren

Overzichtstabel 18 presenteert per succesfactor de resultaten. Zoals de tabel toont, worden de succesfactoren ongeveer in dezelfde mate benoemd, door ~1/5 projecten, met agendabepaling met 23% het vaakst, en beslissingsbevoegdheid met 17% het minste.

Succesfactor	Aantal score 0	Aantal score 1
1) Agendabepaling	77%	23%
2) Gelijkwaardigheid	79%	21%
3) Beslissingsbevoegdheid	83%	17%

TABEL 18 | Scores per succesfactor

Uit de resultaten blijkt dat de succesfactoren van jongerenparticipatie in de onderzochte projecten verschillend worden toegepast in de praktijk. Echter, alle succesfactoren hebben de score 0 als hoogste score, wat betekent dat in de meeste gevallen de betreffende factor niet wordt benoemd. Dit wijst op de behoefte om jongeren meer volwaardig te betrekken bij de besluitvorming en uitvoering van projecten. Uit analyse van de goede voorbeelden blijkt hoe de drie succesfactoren op verschillende manieren worden ingevuld, zoals het ruimte geven aan jongeren om zelf maatschappelijke initiatieven te bepalen of jongeren als coördinator te laten functioneren. Het explicieter benoemen en versterken van deze goede voorbeelden kan de effectiviteit van jongerenparticipatie aanzienlijk verbeteren.

Participatievormen

Er worden verschillende participatievormen gehanteerd om jongeren te betrekken bij activiteiten en projecten. Deze participatievormen variëren van inspraak en advies tot actieve betrokkenheid bij de uitvoering en besluitvorming. Gestructureerde inspraak- en adviesgroepen, zoals jongerenpanels en denktanks, zijn het meest gangbaar, maar ook coördinerende rollen en peer-to-peer methoden worden regelmatig toegepast. Daarnaast spelen feedbackmechanismen, zoals enquêtes en evaluaties, een belangrijke rol in het verzamelen van jongerenperspectieven. Hoewel er een breed scala aan participatievormen wordt ingezet, blijft de mate van daadwerkelijke invloed per project variëren. Dit benadrukt het belang van continue doorontwikkeling en afstemming op de behoeften en verwachtingen van jongeren.

2. Analyse van perceptie van jongeren op mate van jongerenparticipatie

De vragen in de jongerenvragenlijst van MDT waren ontoereikend om deze perceptie van jongeren op hun kansen om mee te doen, mee te praten en mee te beslissen op te halen. Daarom is in mei 2024 het nieuwe construct ‘jongerenparticipatie’ geïntegreerd in de MDT jongerenvragenlijst (T1), met daarin vijf vragen:

1. Doen de begeleiders hun best om jou mee te laten denken? Bijvoorbeeld over verbeteringen voor het programma van MDT?
2. Stel, je hebt een idee voor het programma. Kun je dat idee dan laten weten aan je begeleiders?
3. Vinden de begeleiders jouw ideeën net zo belangrijk als hun eigen ideeën?
4. Weet je wat de begeleiders met je ideeën doen?
5. Mag jij zelf bepalen wat je doet in je MDT?

Met 6 maanden aan dataverzameling, zijn de resultaten overwegend positief (zie tabel 19).

Vraag	Nooit (1)	Soms (2)	Vaak (3)	Altijd (4)	Weet ik niet (5)
Begeleiding 1	2%	15%	33%	37%	13%
Begeleiding 2	2%	12%	27%	44%	15%
Begeleiding 3	2%	13%	31%	35%	19%
Begeleiding 4	4%	20%	29%	23%	24%
Begeleiding 5	5%	26%	34%	23%	13%

TABEL 19 | Resultaten jongerenparticipatievragen mei-november, N=21342

Bij de meeste vragen geven de jongeren antwoord met een 4 (altijd). Vraag 2 (Stel, je hebt een idee voor het programma. Kun je dat idee dan laten weten aan je begeleiders?) wordt het meest met “altijd” beantwoord, wat aangeeft dat het delen van ideeën goed wordt gefaciliteerd. Opvallend is dat de vragen van begeleiding 4 en 5 *(“Weet je wat de begeleiders met je ideeën doen?” en “Mag jij zelf bepalen wat je doet in je MDT?”)* de hoogste scores hebben voor 'nooit' en 'soms' in vergelijking met de andere vragen. Dit geeft aan dat er ruimte is voor verbetering t.a.v. transparantie over wat er met ideeën gebeurt en de mate van zelfstandigheid bij het bepalen van hun eigen activiteiten.

Daarnaast toont de analyse ook het belang van jongerenparticipatie. Zo is er een significante, positieve, correlatie tussen de vragen van het nieuwe jongerenparticipatie construct met:

- Talentontwikkeling (specifiek met de vragen:
  “Ik weet beter wat ik leuk vind door MDT”; “Ik weet nu beter wat ik kan door MDT”;
  “Ik ontwikkelde mijn vaardigheden”; “Ik leerde veel”
- Gevoel van waardering
- Cijfer voor MDT-ervaring
- Aanraden van MDT aan vrienden

Belang zelf mogen bepalen

Naast de vragen die ingaan op de perceptie van jongeren of ze hebben kunnen participeren, is er een vraag toegevoegd waarin het belang die de desbetreffende jongeren hecht aan participatie is gevraagd:

- Zelfbepalen: Hoe belangrijk vind je het dat jij zelf mag bepalen wat je doet in je MDT?

De additionele vraag geeft inzicht hoe belangrijk jongerenparticipatie is voor MDT-deelnemers. Hierin is te zien dat geeft 53% het belangrijk of heel belangrijk vindt dat ze zelf mogen bepalen wat ze doen in hun MDT, en nog eens 33% ‘een beetje’ belangrijk. Slechts 13% van de jongeren vindt het (helemaal) niet belangrijk om zelf te kunnen bepalen.

Vraag	1 - helemaal niet belangrijk	2	3	4	5 - heel erg belangrijk
Zelfbepalen	5%	8%	33%	31%	23%

TABEL 20 | Resultaten jongerenparticipatievraag mei-november, N=21347

In de analyse van zelfbepalen is daarnaast een vergelijking gemaakt met vraag 5 van de jongerenparticipatievragen. Vraag 5 vraagt jongeren “Mag jij zelf bepalen wat je doet in je MDT?” en zelfbepalen vraagt “Hoe belangrijk vind je het dat jij zelf mag bepalen wat je doet in je MDT?”. Deze vergelijking levert 4 kwadranten op:

- **Roze kwadrant:** jongeren die nooit of soms zelf mogen bepalen, maar dit ook niet belangrijk vinden. Jongeren mogen het niet, maar vinden het ook niet belangrijk. Dit is bij 23% van de jongeren zo.

- **Blauw kwadrant:** jongeren vaak of altijd zelf mogen bepalen, maar dit niet belangrijk vinden. Jongeren mogen wel het een en ander zelf bepalen, maar hechten daar geen waarde aan. Dit is bij 20% van de jongeren het geval.

- **Groen kwadrant:** jongeren die vaak of altijd zelf mogen bepalen, én dit ook belangrijk vinden. Jongeren vinden het belangrijk en mogen het ook. Dit is bij 45% van de jongeren het geval.

- **Oranje kwadrant:** jongeren die nooit of soms zelf mogen bepalen, maar dit wel belangrijk vinden. Jongeren mogen het niet, maar vinden het wel belangrijk. Dit is bij 12% van de jongeren zo.

		Hoe belangrijk vind je zelf bepalen?				
		Helemaal niet belangrijk			Heel erg belangrijk	
		1	2	3	4	5
Mag je zelf bepalen?	1 = nooit	23%			12%	
	2 = soms					
	3 = vaak	20%			45%	
	4 = altijd					

TABEL 21 | Analyse belang zelf mogen bepalen, N=18571

Het oranje kwadrant is verder geanalyseerd op basis van de projecten waaraan deze jongeren deelnemen. Van de MDT-projecten (N=290) heeft 28% geen deelnemers in het oranje kwadrant; 22% minder dan 9% van hun respondenten in het oranje vlak; 22% tussen de 9-15% van hun respondenten in het oranje vlak; en 28% meer dan 15% van hun respondenten in het oranje vlak. De vier groepen zijn redelijk evenwichtig verdeeld, wat betekent dat er geen extreme uitschieters zijn. 50% van de projecten heeft weinig tot geen responses in het oranje vlak. Dit betekent dat in deze projecten jongeren of daadwerkelijk meer mogen bepalen, of het zelf bepalen minder belangrijk vinden. Daarnaast heeft 50% van de projecten wel respondenten in het oranje vlak. Deze groep jongeren vinden het belangrijk om zelf te bepalen, maar daar wordt geen/niet voldoende ruimte voor geboden.

Conclusies en aanbevelingen

De analyse toont het belang van jongerenparticipatie en de samenhang die jongerenparticipatie heeft met een positieve MDT-ervaring. De elementen en kritische succesfactoren zijn nog onvoldoende geborgd bij de MDT-projecten. Hier ligt een kans om projecten te ondersteunen jongerenparticipatie beter te borgen in hun aanpak, en daarmee de impact van jongerenparticipatie te vergroten binnen MDT.

4.4 IMPACTGEBIEDEN

Impact Centre Erasmus heeft de afgelopen jaren uitgebreid onderzoek gedaan naar de aannemelijkheid van de impact van MDT. Om harde uitspraken te kunnen doen over of impact ook behaald wordt, zijn er in 2024 in overleg met het MDT-onderzoeksteam een aantal specifieke **'impactgebieden'** geselecteerd. Dit zijn overkoepelende, vaak nog enigszins abstracte, thema's waarop impact wordt beoogd en die relevant zijn voor een groot deel van de MDT-projecten.

In het onderzoek zijn drie impactgebieden binnen MDT geanalyseerd, welke geselecteerd zijn uit een longlist van thema's. Vanwege de abstractie, zijn de geselecteerde impactgebieden vertaalt tot concrete, stuurbare langetermijneffecten, welke de naam **'outcomes'** hebben. Op deze outcomes is bewijs vergaard voor harde uitspraken over in hoeverre MDT hierop impact behaald.

De drie impactgebieden en bijbehorende outcomes zijn:

A. Weerbaarheid
1. Jongere heeft de mentale veerkracht om om te gaan met tegenslagen
2. Jongere heeft vergroot zelfvertrouwen

B. Activatie naar de toekomst/ arbeidsmarkt
1. Jongere heeft vergroot vertrouwen in de toekomst
2. Jongeren stappen makkelijker op naar werk of opleiding

C. Maatschappelijke Betrokkenheid (/Burgerschap)
1. Jongere experimenteert met en leert van vrijwillige inzet op maatschappelijke thema's
2. Jongere is actief op maatschappelijke vraagstukken in hun omgeving

Voor elk impactgebied is eerst een verandertheorie opgesteld op basis van wat wetenschappelijk bekend is over hoe de specifieke outcomes gerealiseerd kunnen worden. Deze theorie is gevisualiseerd in een generiek impactkader. De generieke impactkaders zijn gebaseerd op het MDT-Impactkader in de MDT-Impactreis. Dit impactkader geeft een versimpeld inzicht in de logica hoe activiteiten van MDT-projecten leiden tot korte termijneffecten, naar langetermijneffecten (outcomes), en hoe deze verband houden met het beoogde impactgebied. Een aangepast format is gebruikt om voor deze generieke impactkaders die voor heel MDT de logica visualiseren hoe de gekozen outcomes tot stand kunnen komen. Daarnaast bevatten deze generieke impactkaders werkzame elementen die zijn onderbouwd met inzichten uit de literatuur.

Het doel van het onderzoek is aan te geven in hoeverre MDT de geselecteerde outcomes realiseert. Hiertoe is per impactgebied bewijs verzameld en geanalyseerd. Bewijs kan bestaan uit aannemelijkheid van impact door inzicht in de borging van werkzame elementen binnen MDT-projecten en uit direct bewijs door de meting op effecten. Naast inzicht in het bewijs, is gekozen het bewijs een score van 'bewijskracht' te geven. Deze score geeft aan hoe sterk het bewijs is (hoe meer bewijsstukken er zijn, hoe hoger de bewijskracht).

Resultaten

Uit de analyses blijkt dat de drie impactgebieden elk een unieke balans laten zien tussen de aannemelijkheid en de directe bewijskracht van het behalen van de beoogde outcomes.

Impactgebied A: Weerbaarheid

Voor dit impactgebied is er een sterke aannemelijkheid dat MDT bijdraagt aan het vergroten van weerbaarheid (waaronder zelfvertrouwen) onder jongeren. Dit komt doordat de werkzame elementen sterk geborgd zijn. Echter, het directe bewijs voor de effecten ontbreekt grotendeels, aangezien die niet direct worden gemeten. Er ligt een kans om het bewijs te versterken door enkele directe effecten te bemeten.

Impactgebied B: Activatie naar de toekomst/ arbeidsmarkt

Hier is de situatie juist omgekeerd ten opzichte van impactgebied 1. Het directe bewijs voor de effecten is sterk, vele MDT-projecten richten zich op het thema en centraal onderzoek meet enkele van de effecten direct. Echter is de aannemelijkheid beperkt, wat erop wijst dat er geen systematische en centrale aandacht is voor het goed borgen van de werkzame elementen. Er is dan ook meer aandacht nodig om de werkzame elementen die jongeren voorbereiden op hun toekomst te delen met het MDT-netwerk en borgen in de aanpak van MDT-projecten.

Impactgebied C: Maatschappelijke betrokkenheid (/burgerschap)

Dit impactgebied toont het sterkste bewijs. Zowel de aannemelijkheid als het directe bewijs is hoog. De werkzame elementen worden goed geborgd, en de effecten worden direct gemeten. Jongeren zetten zich aantoonbaar vaker in als vrijwilliger of dragen bij aan maatschappelijke thema's dankzij MDT.

Conclusie & aanbevelingen

De analyses laten zien dat MDT een belangrijke rol speelt in het vergroten van de weerbaarheid van jongeren, het activeren van hun toekomstperspectief en het stimuleren van maatschappelijke betrokkenheid. Elke impactgebied heeft zijn eigen uitdagingen en sterktes, met een balans tussen aannemelijkheid en directe bewijskracht. Het onderzoek benadrukt het belang van het verder borgen van werkzame elementen en het versterken van de bewijskracht. Tabel 22 toont het overzicht van de onderbouwing van bewijs en bewijskracht per impactgebied. Waar het percentage werkzame elementen of bemeten effecten interessant is, hangt het niet direct samen met de bewijskracht. Soms is er een hoog percentage van werkzame elementen of effecten die onderbouwd worden, maar is de onderbouwing laag of medium, en andersom kan ook.

Outcome	Onderbouwing van het bewijs	Bewijskracht
IMPACTGEBIED 1: WEERBAARHEID		
Werkzame elementen		
86% (6/7) van de werkzame elementen worden in dit impactgebied onderbouwd.		Hoog
Effecten per outcome		
1. Jongere heeft de mentale veerkracht om om te gaan met tegenslagen	25% (2/8) van de effecten worden in deze outcome onderbouwd.	Laag
2. Jongere heeft vergroot zelfvertrouwen	36% (4/11) van de effecten worden in deze outcome onderbouwd.	Laag - Medium
IMPACTGEBIED 2: ACTIVATIE NAAR DE TOEKOMST/ ARBEIDSMARKT		
Werkzame elementen		
62% (8/13) van de werkzame elementen in dit impactgebied worden onderbouwd.		Medium
Effecten per outcome		
3. Jongere heeft vergroot vertrouwen in de toekomst	63% (5/8) van de effecten worden in deze outcome onderbouwd.	Hoog
4. Jongeren stappen makkelijker op naar werk of opleiding	43% (6/14) van de effecten worden in deze outcome onderbouwd.	Medium - Hoog
IMPACTGEBIED 3: MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID (/ BURGERSCHAP)		
Werkzame elementen		
78% (7/9) van de werkzame elementen worden in dit impactgebied onderbouwd.		Hoog
Effecten per outcome		
5. Jongere experimenteert met en leert van vrijwillige inzet op maatschappelijke thema's	56% (5/9) van de effecten worden in deze outcome onderbouwd.	Hoog
6. Jongere is actief op maatschappelijke vraagstukken in hun omgeving	36% (4/11) effecten worden in deze outcome onderbouwd.	Medium - Hoog

TABEL 22 | Verkorte versie van conclusietabel impactgebieden

Om de impact van MDT verder te versterken, is het van belang om het directe bewijs te versterken, dat betekent dat bepaalde onderdelen direct(er) in metingen van MDT uitgevraagd dienen te worden. Daarnaast is het vergroten van het lerend vermogen binnen MDT-projecten en het MDT-netwerk essentieel om interventies continu te verbeteren. Hier kan het vastleggen en delen van de werkzame elementen in helpen.

Door deze structurele verbeteringen kan MDT haar huidige impact versterken en een duurzame en meetbare bijdrage leveren aan de ontwikkeling van jongeren op weerbaarheid, activatie naar de arbeidsmarkt en maatschappelijke betrokkenheid.

4.5 IMPACTANALYSE SUBSIDIERONDE 2023

Subsidieaanvragen zijn een belangrijke bron van data voor MDT. De subsidieaanvraag geeft uitgebreid inzicht in de MDT-projecten die in de desbetreffende ronde financiering ontvangen. MDT-projecten geven in hun subsidieaanvraag aan wat ze willen bereiken, welke activiteiten ze daarvoor op gaan zetten en hoe ze verwachten impact te maken. Waar de subsidie-uitvoerders ZonMw en DUS-I per project controleren of een project voldoet aan de MDT-subsidieverplichtingen, ontvangt het MDT-onderzoeksteam de gegevens om algemene uitspraken over subsidierondes en actieve MDT-projecten te doen.

Het doel van de impactanalyse is om inzicht te geven in het niveau van impact management binnen MDT-projecten en om het lerend vermogen van MDT te versterken. Zo biedt de analyse leerpunten om mee te nemen in volgende subsidie-uitvragen, verbeteringen voor impact management en inzichten voor het landelijk team MDT.

De analyse is uitgevoerd op de gehonoreerde subsidieaanvragen van ronde 2023. Naast de subsidieaanvragen is gewerkt met een Vragenlijst Na Verlening (VnV), uitgevoerd door Verian. In deze vragenlijst zijn extra vragen over de beoogde doelgroepen en impact van het project gesteld. De analyse is in de periode maart t/m juli 2024 uitgevoerd door onderzoekers van Impact Centre Erasmus op de gecombineerde data vanuit de subsidieaanvraag (DUS-I) en vragenlijst na verlening (Verian).

De rapportage bestaat uit drie delen: 1) Varianten & Doelgroepen; 2) Niveau van impact management; en 3) Analyse van de beoogde effecten. Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten per deel, gevolgd door een korte conclusie.

Varianten & Doelgroepen

Varianten

Binnen regeling 2023 zijn totaal 120 projecten actief. Een project kan drie varianten aanbieden. De gekozen variant heeft invloed op de minimale ureninzet en de beoogde doelgroep, waarop een maximaal trajectbedrag (max. 75% subsidie; 25% cofinanciering) per jongeren is bepaald:

- **MDT-Basis** voor minimaal 80 uur in maximaal 6 maanden, met een maximaal subsidie-trajectbedrag van €1.312,-; totaal trajectbedrag van €1.750,-;
- **MDT-Extra** voor minimaal 80 uur in maximaal 6 maanden, met een maximaal subsidie-trajectbedrag: €1.875,-; totaal trajectbedrag van €2.500-; waarbij het MDT-traject de intensieve begeleiding van een jongere vergt;
- **MDT-Plus** voor minimaal 200 uur in minimaal 3 maanden en maximaal 6 maanden, met een maximaal subsidie-trajectbedrag: €2.100,-; totaal trajectbedrag van €2.800,-

Het grootste gedeelte van de projecten (71 van de 120 projecten; 59%) biedt één variant aan. De andere 49 projecten (41%) kiezen ervoor om meerdere varianten aan te bieden. In totaal bieden de 120 projecten 179 varianten aan. Vanwege de invloed die de variant-keuze heeft op ureninzet, doelgroep en subsidiebedrag, worden andere projectkenmerken geanalyseerd i.r.t. de gekozen uitvoerings-variant.

120 projecten **179 varianten**		
93 basis variant	60 extra variant	26 plus variant

TABEL 23 | Overzicht aantal varianten

120 projecten						
1 variant 71 projecten			**2 varianten** 39 projecten			**3 varianten** 10 projecten
Basis 46	Extra 19	Plus 6	B&E 29	B&P 8	E&P 2	Basis Extra Plus 10

TABEL 24 | Overzicht aantal combinatie van varianten

Basis-varianten zijn veruit de “grootste” projecten; oftewel projecten waar veel jongeren kunnen deelnemen met een gemiddeld aantal beschikbare trajecten van 787 per project binnen deze variant. Voor de extra-variant is dit 461 beschikbare trajecten en voor de plus-variant ‘slechts’ 149. Een zeer groot deel van de projecten vraagt het maximale trajectbedrag aan, al zijn er bij de basis-variant interessante uitschieters die een basis-traject voor minder dan de helft van het maximale trajectbedrag weten aan te bieden. Iets meer dan een derde (37%) van de varianten houdt de volledige leeftijdsrange van MDT (12 tot 30) aan. De rest van de projecten maakt gebruik van de mogelijkheid om hiervan af te wijken. Bij het grootste gedeelte van de projecten is de verwachte tijdsbesteding van de jongere aan het MDT-traject gelijk aan het minimum.

Projecten zijn gevraagd welke motivaties van jongeren om met MDT mee te doen ze met hun project verwachten in te vullen. De meeste organisaties geven meerdere motivaties (89%) aan waar ze met hun variant op inzetten. Ondanks het veelvoud van aangevinkte motivaties, toont de uitgevoerde analyse op motivaties een logische overeenkomst tussen de focus van de varianten en welke motivaties het meest en minst voorkomen binnen een variant. Zo is bij de basis-variant de meest voorkomende motivatie ‘jongeren die hun cv willen verrijken en een leuke tijd willen hebben’ (84%), terwijl slechts 30% van de basis-varianten inzet op de motivatie ‘jongeren in een kwetsbare situatie met een extra ondersteuningsbehoefte’. Deze laatste motivatie is juist de meest voorkomende motivatie binnen de extra-variant (90%), wat logisch aansluit bij het vereiste van deze variant voor intensievere begeleiding. En bij de plus-variant is ‘jongeren die zinvol werk willen doen en daarmee nieuwe deuren willen openen’ (81%) het meest voorkomend, wat goed past bij de grotere vereiste tijdsinvestering van jongeren binnen een plus-traject.

	Basis (n=93)	Extra (n=60)	Plus (n=26)
Meest voorkomend aantal motivaties	3 (42%)	4 (32%)	3 en 4 (beide 35%)
Meest voorkomende motivatie	Jongeren die hun CV willen verrijken en een leuke tijd willen hebben (84%)	Jongeren in een kwetsbare situatie met een extra ondersteunings-behoefte (90%)	Jongeren die zinvol werk willen doen en daarmee nieuwe deuren willen openen (81%)
Minst voorkomende motivatie	Jongeren in een kwetsbare situatie met een extra ondersteunings-behoefte (30%)	Jongeren die hun CV willen verrijken en een leuke tijd willen hebben (47%)	[Meerdere andere motivatie behalen 65%]

TABEL 25 | Overzicht van motivaties per variant

Doelgroepen

De doelgroep is het startpunt van nadenken over gewenste impact. De beoogde doelgroep is bepalend voor de aanpak en daarmee de beoogde effecten die een project kan nastreven. Impact gaat immers over welk effect je beoogt op wie en hoe je dat bij die doelgroep jongeren bereikt. Er zijn meerdere analyses uitgevoerd om de beoogde doelgroep in kaart te brengen.

Projecten konden per variant kenmerken van de doelgroep aangeven. 86% van de projecten die een basis-variant aanbieden richt zich primair op de brede doelgroep jongeren. Daarna worden met deze variant primair jongeren met een tussenjaar en werkende jongeren bediend. Binnen de extra-variant richt bijna de helft van projecten zich – in lijn met de focus van de variant – primair op jongeren met (lichte) gedrags- of psychische problemen en zonder startkwalificatie. Tegelijkertijd geven deze projecten ook aan zich op de brede doelgroep te richten (30%). Binnen de plus-variant richt meer dan de helft van de projecten (58%) zich primair op de brede doelgroep jongeren. Daarna volgen vroegtijdig schoolverlaters of jongeren zonder startkwalificatie. Binnen de regeling 2023 wordt vooral de brede doelgroep jongeren goed bediend: zij kunnen bij 3 van de 4 projecten terecht. Voor specifieke doelgroepen is minder aanbod, zo richt 18% van de projecten zich op dak- en thuisloze jongeren. Tabel 26 laat zien op welke doelgroepen de projecten zich richten, uitgedrukt in percentages.

DOELGROEPKENMERK	% (N=179)
De brede doelgroep jongeren	76%
Vroegtijdige schoolverlaters	53%
Zonder startkwalificatie, zonder onderwijs en zonder baan vanaf 18 jaar	50%
Werkende jongeren	50%
(Lichte) gedrags- of psychische problemen	49%
Jongeren met een tussenjaar	47%
Statushouders	47%
Jeugdzorg	44%
(Arbeids)beperking	38%
(Lichte) verstandelijke beperking	33%
In aanraking met justitie	27%
Dak- of thuislozen	18%
Anders, namelijk...	15%

TABEL 26 | Overzicht van bediening doelgroepen binnen regeling 2023

Daarnaast is een analyse uitgevoerd in hoeverre een project een duidelijk beeld heeft van hun gewenste doelgroep: een statushouders zal een andere aanpak behoeven dan een vroegtijdig schoolverlater, een schoolgaande jongere van 14 een andere aanpak dan een werkende 26-jarige, enzovoort. Uit de analyse komt dat een klein aantal projecten een strak-afgebakende doelgroep heeft. Dit zijn veelal projecten met een kleine leeftijdsrange, die minder secundaire doelgroepen aangeven en jongeren sneller zouden doorverwijzen. Daarnaast zijn er enkele projecten die aangeven dat alle jongeren welkom zijn. Het grootste gedeelte van de MDT-projecten maken wel wat keuzes maar zijn niet bijzonder specifiek.

Niveau van Impactmanagement

De 120 projecten uit regeling 2023 zijn getoetst op in hoeverre ze in staat zijn om helder te beschrijven wat ze doen, wat ze daarmee beogen, en welke logica het project heeft over hoe hun activiteiten bijdragen aan de beoogde effecten en opbouwen naar de impactdoelstelling. Impact management is een leerproces waar projecten van stap naar stap kunnen groeien. Als onderdeel van de analyse zijn gehonoreerde projecten in regeling 2023 ingedeeld op de stappen van de MDT-Impactreis[47] waarin zij zich op basis van de subsidieaanvraag bevinden. Dit geeft inzicht in de mate waarin projecten grip hebben op hun impact. In totaal zijn er vijf stappen in de impactreis:

- **9 projecten (8%)** zijn ingedeeld op “stap 0” van de MDT-Impactreis. Dit zijn projecten waaruit de onderzoekers geen activiteiten of outputs konden afleiden. Dit zijn veelal projecten van een nieuw en groot samenwerkingsverband, waar verschillende, lokale partijen projecten onder uitvoeren. Deze onderliggende projecten zijn niet duidelijk uitgewerkt in de subsidieaanvraag waardoor indeling niet mogelijk was.
- **34 projecten (28%)** zitten in stap 1. Deze projecten beschrijven vooral wat ze doen, of van plan zijn te gaan doen, maar het wordt niet duidelijk hoe dit tot bepaalde effecten leidt.
- **28 projecten (23%)** zijn ingedeeld in stap 2 van de Impactreis. Zo hebben deze projecten een doelstelling voor hun project, maar zijn zij nog niet in staat activiteiten en outputs te koppelen aan hun beoogde effecten op de doelgroep en/of de maatschappij. Dit zijn veelal projecten met grote ambities die net gestart zijn om meer grip en inzicht te krijgen in hun impact.
- De grootste groep projecten **(35 projecten, 29%)** zit in stap 3. Deze projecten beschrijven welke effecten ze beogen te bereiken met een theorie van hoe activiteiten leiden tot impact. Het zijn veelal projecten met al wat ervaring met de uitvoering van hun interventie die kunnen uitleggen waarom ze doen wat ze doen en wat ze verwachten te bereiken daarmee.
- **11 projecten (9%)** zitten in stap 4. Deze projecten hebben al een verandertheorie en zijn bezig deze verder te onderzoeken en onderbouwen. Dit zijn projecten die meer ervaren zijn in het uitvoeren van hun interventie.
- **3 projecten (3%)** zitten in stap 5 van de MDT-impactreis. Dit zijn alle drie langer lopende MDT-projecten die al veel kennis en informatie hebben vergaard over hun impact. Daarnaast zijn het lerende organisaties, die aangeven in hun aanvraag hoe ze verbeteringen doorvoeren op basis van hun onderzoek.

[47] Zie: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/media/uploads/useruploads/63c5220ce7312.pdf

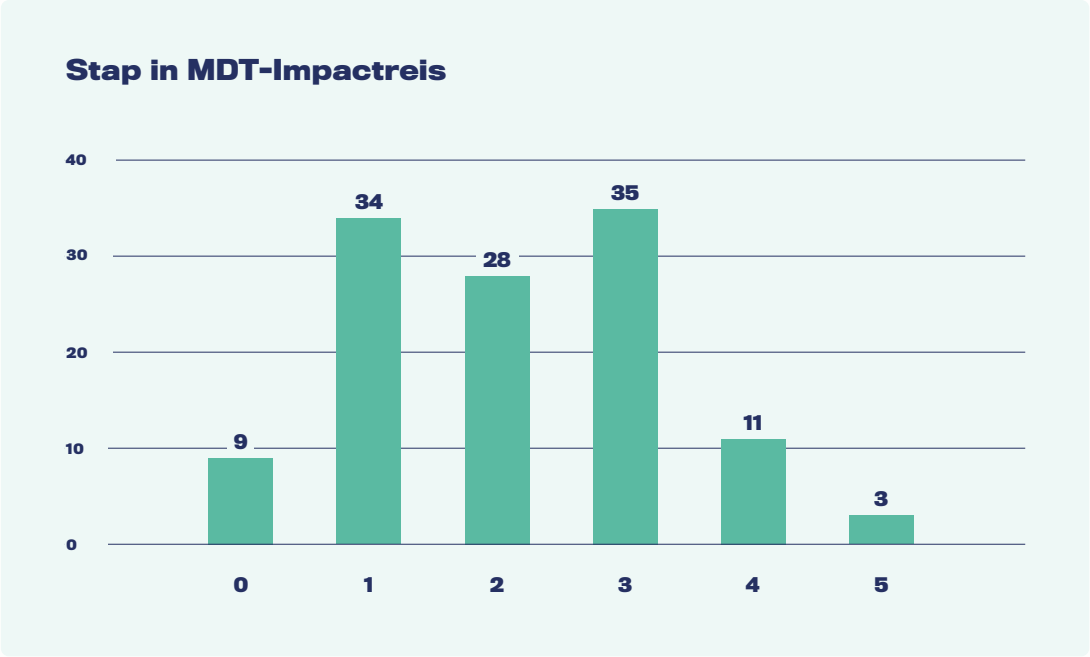

FIGUUR 8 | Spreiding projecten n.a.v. Impact Management

Analyse van beoogde effecten

De pijlers van MDT bieden handvatten ten aanzien van wat MDT beoogt bij jongeren: talenten ontwikkelen, mensen van buiten de eigen leefwereld ontmoeten en iets bijdragen aan anderen/ de samenleving. Dit geeft richting aan beoogde effecten, maar biedt ook voldoende ruimte voor MDT-projecten om specifieke effecten na te streven bij een grote verscheidenheid aan jongeren. Deze analyse geeft inzicht in welke effecten projecten nastreven binnen de drie pijlers van MDT en geeft daarmee een fijnmaziger inzicht in de beoogde effecten van regeling 2023. Binnen de pijlers zijn categorieën van effecten gevonden:

Iets doen	Talentontwikkeling	Ontmoetingen OUD	Ontmoetingen NEW[48]
Jongeren blijven de maatschappelijke activatie continueren	Zelfontdekking	Vergroten van netwerk	Sociaal kapitaal
Het effect op de begunstigden	Vergroten van de weerbaarheid	Empathie en reflectie	Sociaal contact
Het effect op de samenwerkingspartners	Ontwikkelen van vaardigheden	Maatschappelijke activatie	Welbevinden
Toename op sociale cohesie/een meer inclusieve samenleving	Activatie van jongeren		

TABEL 27 | Overzicht effect-categorieën per pijler

Projecten konden per variant 100 punten per pijler “inzetten” op de categorieën van effecten van de desbetreffende pijler inclusief punten op een categorie “anders” waarbij ze een tekstuele uitleg konden geven.

[48] Op de pijler betekenisvolle ontmoetingen is een dubbele analyse uitgevoerd. Tussen regeling 5a en regeling 2023 is de onderbouwing naar deze pijler afgerond, waaruit een drietal beoogde doelstellingen van betekenisvolle ontmoetingen zijn geïdentificeerd. De puntenverdeling is daarom eerst toegepast op de “oude” categorieën zoals deze in de vragenlijst zijn uitgevraagd, en vervolgens ook op de “nieuwe” categorieën zoals uit de onderbouwing naar Betekenisvolle Ontmoetingen zijn gekomen.

ALLE VARIANTEN	(N=179)
Beoogd effect 'Iets doen'	**% dat punten geeft**
Continuering van maatschappelijke activatie	95%
Het effect op begunstigden	98%
Het effect op de samenwerkingspartners	95%
Toename van sociale cohesie/een meer inclusieve samenleving	97%
Bewustwording	6%
Beoogd effect 'Talentontwikkeling'	**% dat punten geeft**
Zelfontdekking	100%
Vergroten van de weerbaarheid	96%
Ontwikkelen van vaardigheden	100%
Activatie van jongeren	94%
Beoogd effect 'Ontmoetingen'	**% dat punten geeft**
Vergroten van het netwerk	100%
Empathie en reflectie	98%
Maatschappelijke activatie	99%
Beoogd effect 'Ontmoetingen' *NEW*	**% dat punten geeft**
Sociaal kapitaal	100%
Sociaal contact	98%
Welbevinden	5%

TABEL 28 | Overzicht aantal varianten dat punten inzet op een beoogd effect binnen pijlers

Het overgrote gedeelte van de projecten geeft punten aan de vooraf bepaalde categorieën. Veel projecten hebben de punten enigszins gelijkwaardig verdeeld over de drie categorieën en beperkt gebruik gemaakt van de 'Anders'-categorie die een tekstuele uitleg behoefde. Daarnaast willen de meeste projecten een zeer groot veelvoud van effecten bereiken (met de vraag of dit realistisch is), zoals: niet enkel het aanleren van vaardigheden, maar het aanleren van vaardigheden én toename van sociaal kapitaal én jongeren laten ontdekken wie ze zijn én jongeren meer weerbaar maken.

Conclusies en aanbevelingen

Doel van deze impactanalyse op regeling 2023 is om inzicht te verkrijgen in impact-denken van de projecten in deze ronde. Uit de analyse blijkt, zoals de score in Tabel 26 aantoont, dat projecten het lastig vinden om keuzes te maken over de doelgroep. Verder zijn er specifieke doelgroepen die bij zeer weinig MDT's terecht kunnen, zoals dak- en thuisloze jongeren. Waar het logisch is dat jongeren met zwaardere problematiek andere begeleiding behoeven die een MDT-project niet zomaar kan bieden, kan het wenselijk zijn voor het landelijk team MDT om te kijken hoe deze doelgroepen vanuit MDT beter bediend kunnen worden.

In vergelijking met ronde 5a is het interessant te zien dat er een mooie verdeling van projecten is over de stappen van de MDT-impactreis. Vooral nieuwe penvoerders zitten veelal nog – logischerwijs – aan het begin van de impactreis, terwijl er een voorzichtige verschuiving te zien is van projecten naar stap 3 en stap 4. Er zijn zelfs enkele projecten die een score 5 hebben behaald, wat in ronde 5a nog niet het geval was.

De analyse op subsidieaanvraag 2023 bevestigt dat op dit moment aan de juiste dingen wordt gewerkt: projecten zijn op weg met de MDT-Impactreis en de ondersteuning die vanuit de Impact Management aanpak wordt geboden sluit inhoudelijk goed aan. Projecten kunnen met hun (eerste) praktijkervaringen o.a. terecht bij de trainingen en inloopspreekuren en zo meer inzicht krijgen of hun activiteiten aansluiten bij de beoogde effecten. Het is aan te raden om stevig te blijven inzetten op de communicatie over impactmanagement, stimuleren en begeleiden van MDT-projecten om aan de slag te gaan met de MDT-impactreis.

Het centrale onderzoek meet al veel van de effecten die projecten beogen. Dat is goed nieuws, want het betekent dat het centraal onderzoek al in kaart brengt wat ook de projecten belangrijk achten. Daarnaast kan centraal onderzoek verder ondersteunen door voor deze beoogde effecten onderzoek te doen naar werkzame elementen die projecten kunnen helpen de effecten die ze beogen ook daadwerkelijk te bereiken.

4.6 ONDERZOEK NAAR LANDELIJK DEKKEND NETWERK

Eén van de ambities van MDT is om een landelijk dekkend MDT netwerk te bieden, waar iedere jongere een MDT kan doen in zijn of haar eigen omgeving. Om hiervoor te zorgen, wordt er bij de subsidietoekenning rekening gehouden met de landelijke spreiding van MDT-projecten. Hoe was het in 2024 gesteld met de landelijke spreiding van MDT? Hiervoor wordt gekeken naar de cijfers van subsidieronde MDT 2023.

Om de landelijke dekking te monitoren worden 19 MDT regio's onderscheiden. Daarnaast wordt rekening gehouden met het aantal jongeren (van 12 t/m 29 jaar) per regio. In Zeeland wonen bijvoorbeeld minder dan 80.000 jongeren van 12 t/m 29 jaar, terwijl dit er in Zuid Holland Zuid meer dan 400.000 zijn. Als er naar de deelname wordt gekeken, wordt dat relatief gedaan: het aantal plekken afgezet tegen het totaal aantal jongeren in die regio.

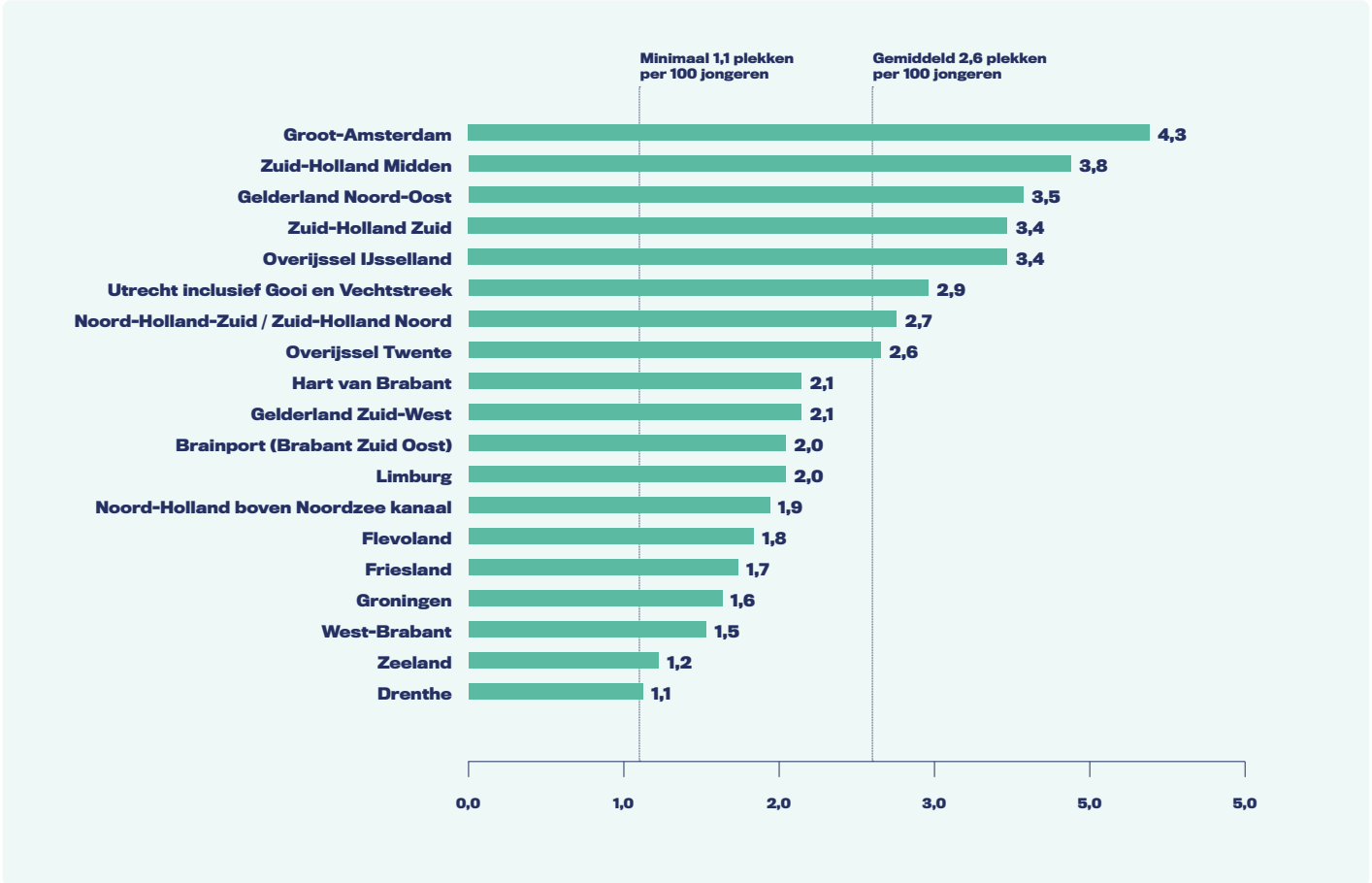

FIGUUR 9 | Aantal beschikbare plekken per 100 jongeren in ronde 2023

Een algemene maat voor de landelijke dekking is het aantal MDT-plekken dat in elke regio per 100 jongeren beschikbaar is. In ronde 2023 is te zien dat in elke regio het aantal van 1,1 plekken wordt gehaald. In Drenthe en Zeeland ligt de beschikbaarheid op of dichtbij dit aantal plekken. In Groot-Amsterdam, Zuid-Holland Midden, Gelderland Noord-Oost, Zuid-Holland Zuid en Overijssel IJsselland ligt het aantal beschikbare plekken met 3,4 tot 4,3 plekken per 100 jongeren het hoogst. In de overige regio's ligt het aantal beschikbare plekken dichterbij het gemiddelde van 2,6 plekken per 100 jongeren. Het gemiddelde van 2,6 plekken per 100 jongeren betekent een aanbod van ruim 90.000 jongeren binnen de doelgroep van 3.5 miljoen in Nederland (12-30 jarige).

Om een beeld te geven van de ontwikkeling van het aantal beschikbare plekken per regio, wordt in figuur 10 de plekken die in ronde 2023 beschikbaar kwamen afgezet tegen die in ronde 5a.

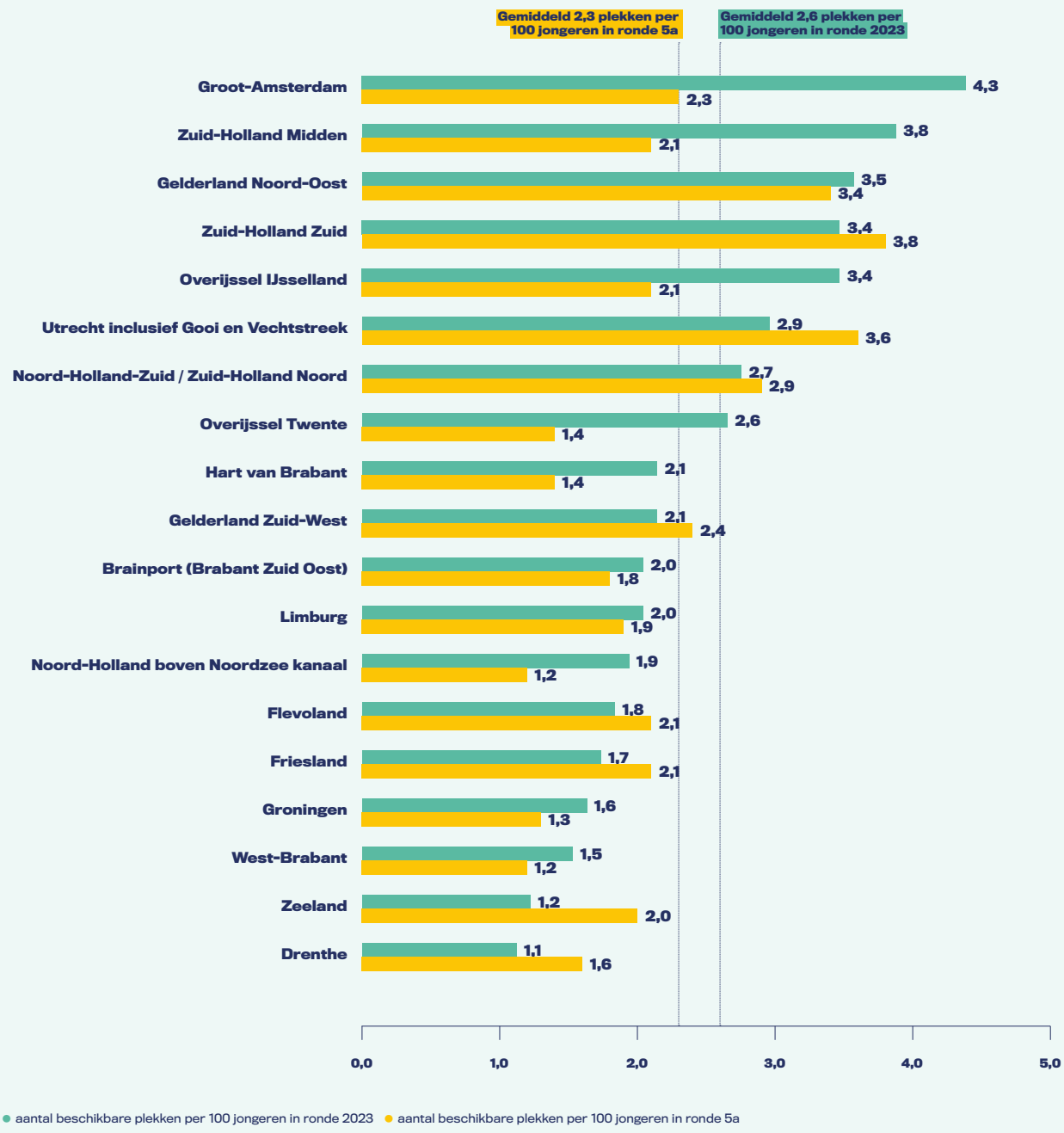

FIGUUR 10 | Toename van het aantal beschikbare plekken ten opzichte van ronde 5a

Op totaalniveau nam het aantal beschikbare plekken in ronde 2023 ten opzichte van ronde 5a toe met 13%, namelijk van gemiddeld 2,3 naar gemiddeld 2,6 plekken per 100 jongeren. De groei was het sterkst in de regio's Zuid-Holland Midden (van 2,1 naar 3,8 plekken per 100 jongeren), Groot-Amsterdam (van 2,3 naar 4,3 plekken per 100 jongeren) en Overijssel Twente (van 1,4 naar 2,6 plekken). Ook in de regio's Overijssel IJsselland (van 2,1 naar 3,4) en Noord-Holland boven Noordzee kanaal (van 1,2 naar 1,9 plekken) was de groei bovengemiddeld sterk. Op te merken is dat het minimum aantal plekken gedaald is van 1,2 naar 1,1 plek. Waar in 2023 de minste plekken beschikbaar waren in de regio's Noord-Holland boven Noordzee kanaal en West-Brabant is nu te zien dat de beschikbaarheid in Drenthe het laagst is (gezakt van 1,6 naar 1,1 plek per 100 jongeren). Daarnaast is in de regio Zeeland het aantal MDT-plekken het sterkst gedaald (van 2,0 naar 1,2 plekken per 100 jongeren).

Om inzicht te krijgen in de mate waarin MDT-trajecten ook daadwerkelijk doorlopen worden, wordt in tabel 29 het aantal beschikbare plekken afgezet tegen de feitelijke deelname in 2024.

	aantal beschikbare plekken per 100 jongeren (ronde 2023)	aantal gestarte deelnemers per 100 jongeren (ronde 2023)
Groot-Amsterdam	4,3	0,5
Zuid-Holland Midden	3,8	0,6
Gelderland Noord-Oost	3,5	0,3
Zuid-Holland Zuid	3,4	0,6
Overijssel IJsselland	3,4	0,3
Utrecht inclusief Gooi en Vechtstreek	2,9	0,5
Noord-Holland-Zuid / Zuid-Holland Noord	2,7	0,3
Overijssel Twente	2,6	0,9
Hart van Brabant	2,1	0,5
Gelderland Zuid-West	2,1	0,3
Brainport (Brabant Zuid Oost)	2,0	0,5
Limburg	2,0	0,0
Noord-Holland boven Noordzee kanaal	1,9	0,2
Flevoland	1,8	0,2
Friesland	1,7	0,3
Groningen	1,6	0,2
West-Brabant	1,5	0,1
Zeeland	1,2	0,2
Drenthe	1,1	0,1
Totaal	2,6	0,4

TABEL 29 | Deelname in subsidieronde MDT 2023

Er is een sterke relatie tussen de beschikbaarheid van plekken en het feitelijke doorlopen van een MDT. In regio's waar veel plekken beschikbaar zijn starten ook relatief veel jongeren een MDT. In regio's met weinig beschikbaarheid is de deelname daarentegen lager.

Kijkend naar het aantal deelnemers in 2024 ten opzichte van alle voorgaande jaren dat MDT beschikbaar was (waarbij alle subsidierondes samen worden genomen), is er landelijk een stijging van 48%.

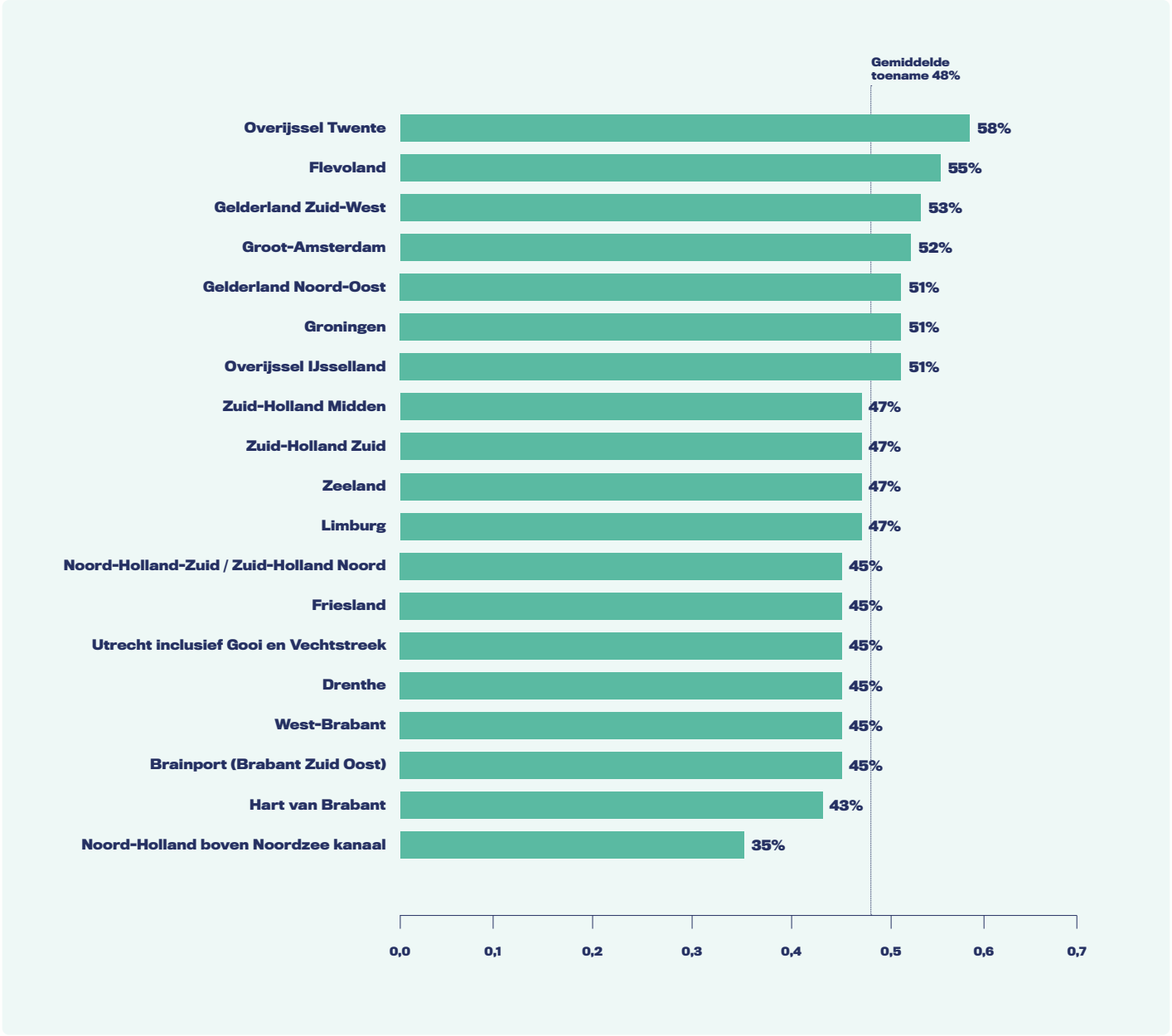

FIGUUR 11 | Toename van het aantal deelnemers in 2024 ten opzichte van alle voorgaande jaren samen

Uit figuur 11 wordt duidelijk dat de toename in het aantal deelnemers het grootst was in Overijssel Twente, gevolgd door de regio's Flevoland, Gelderland Zuid-West en Groot-Amsterdam alsmede Gelderland Noord-Oost, Groningen en Overijssel IJsselland. In deze regio's was de groei meer dan de gemiddelde 48% ten opzichte van de voorgaande jaren. Het aantal deelnemers in de regio's Brainport (Brabant-Zuid Oost), Hart van Brabant en Noord-Holland boven Noordzee kanaal namen het minst toe. De overige regio's groeiden wel minder dan het gemiddelde, maar zaten daar niet ver onder.

Wanneer er meer gedetailleerd wordt gekeken dan de 19 MDT regio's, wordt de landelijke spreiding zichtbaar. Op figuur 12 is de deelname zichtbaar per gemeente in alle subsidierondes bij elkaar. Deze kaart is gebaseerd op de deelnemers waarvan de doe-locatie bekend is.

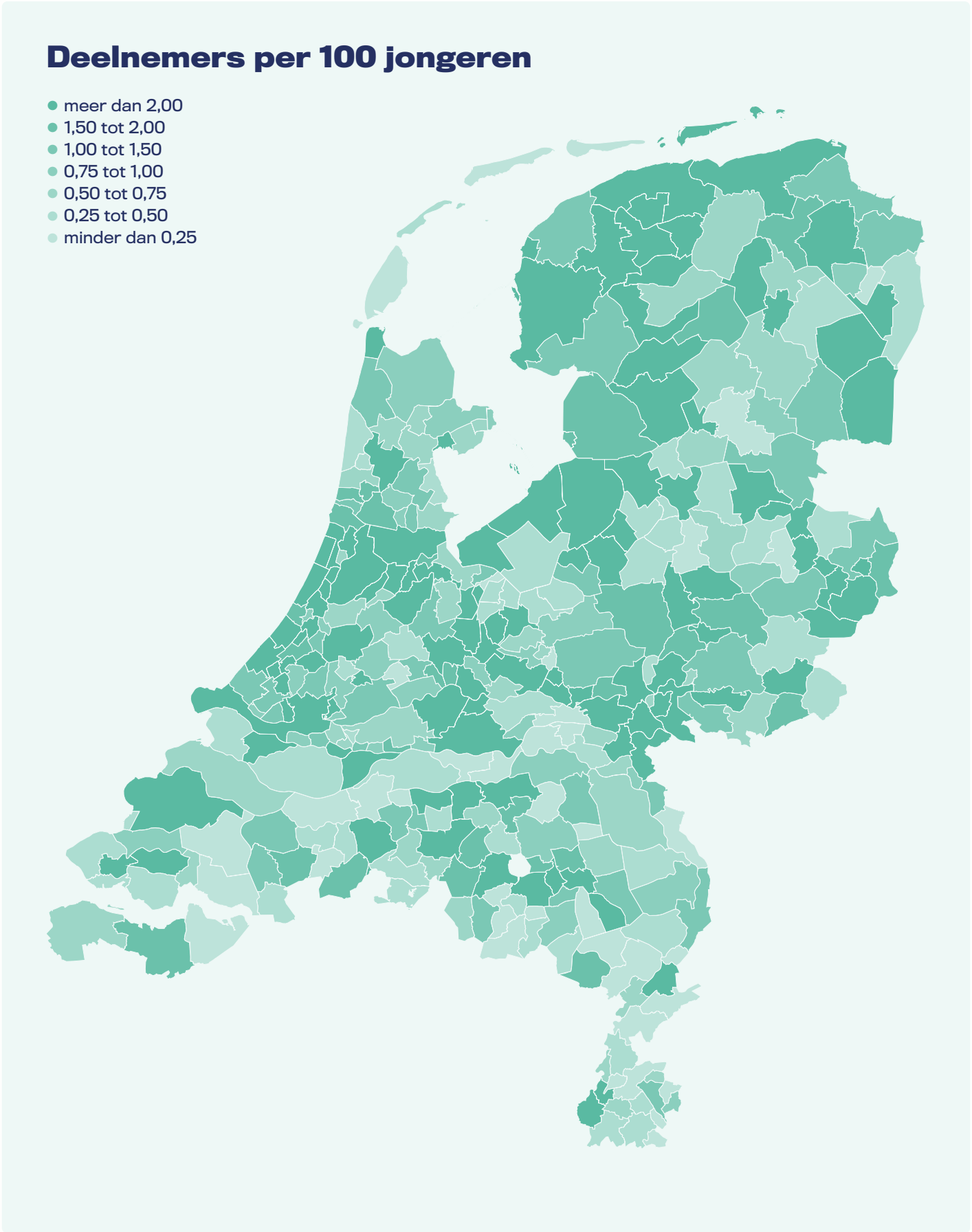

FIGUUR 12 | Aantal deelnemers per gemeente per 100 jongeren

Er is veel deelname in de grote steden en de randgemeenten eromheen, in Friesland, in de gebieden rond Arnhem, Nijmegen, Eindhoven, Tilburg en Lelystad. Te zien is dat relatief weinig deelname is in West-Brabant, de Betuwe, Drenthe, Noord-Limburg en Oost-Zeeland.

4.7 ONDERZOEK NAAR SOCIALE COHESIE

Vanaf de start van MDT was het doel van het programma om de sociale en maatschappelijke betrokkenheid van jongeren te stimuleren en te faciliteren. Dit zou van meerwaarde voor de jongeren zijn, maar ook een positief effect hebben op de sociale cohesie in Nederland.

Sinds het begin van MDT worden MDT-projecten en de jongeren nauw gevolgd via onderzoek, maar is er nooit expliciet ingegaan op het aannemelijke effect van MDT op sociale cohesie in de samenleving. MDT heeft daarom Labyrinth Onderzoek & Advies[49] gevraagd om onderzoek te doen naar de relatie tussen MDT en sociale cohesie[50]. De onderzoeksvraag was: Wat is het effect van MDT-projecten op sociale cohesie en wat zijn de werkzame elementen hierbij?

Voor het concept sociale cohesie is in dit onderzoek gebruik gemaakt van de zes indicatoren van sociale cohesie die het Sociaal en Cultureel Planbureau hanteert[51]. Dit zijn: (1) algemeen vertrouwen in de ander, (2) hoe (groepen) mensen over elkaar denken, (3) sociale participatie, (4) hoe (groepen) mensen met elkaar omgaan, (5) vertrouwen in politieke en publieke personen en instanties en (6) politieke participatie. Het onderzoek richtte zich daarnaast op de vijf essentiële elementen die in elk MDT-project terugkomen. De drie pijlers: (1) iets doen voor een ander/en of de samenleving, (2) talentontwikkeling en (3) betekenisvolle ontmoetingen, en jongerenparticipatie (4) en de begeleiding van jongeren (5).

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, zijn verschillende onderzoeksmethodes gebruikt. Zo is er een literatuurstudie gedaan naar de relatie tussen de elementen van MDT en sociale cohesie, waarin de focus was op alle zes indicatoren van sociale cohesie. Daarnaast zijn bij zes verschillende MDT-projecten in totaal twaalf focusgroepen georganiseerd en uitgevoerd: zes focusgroepen met jongeren die recent een MDT-traject hadden afgerond en zes focusgroepen met overige betrokkenen (jongerencoaches, samenwerkingspartners en begunstigden). In totaal zijn met 46 jongeren en 52 overige betrokkenen gesprekken gevoerd. Tenslotte is gebruik gemaakt van de resultaten van de jongerenvragenlijsten vanuit het doorlopende evaluatieonderzoek van MDT. Voor de focusgroepen en de data uit de reguliere vragenlijsten is ingezoomd op de eerstgenoemde drie indicatoren van sociale cohesie. Deze keuze is gemaakt om voldoende diepgang te kunnen zorgen in de focusgroepen, en om te achterhalen hoe eventuele invloed op deze elementen zich precies manifesteert.

MDT laat op korte termijn een positief effect zien op sociale cohesie

Zowel de resultaten van de MDT-jongerenvragenlijsten als de focusgroepen tonen op korte termijn een positief effect van MDT op sociale cohesie[52]. Dit het geval voor alle drie indicatoren van sociale cohesie die onderzocht zijn: namelijk sociale participatie, hoe (groepen) mensen met elkaar omgaan en vertrouwen in anderen. De literatuur biedt eveneens aanwijzingen dat participatieprogramma's voor jongeren, zoals MDT, een positief effect hebben op sociale cohesie.

Werkzame elementen vanuit de drie pijlers, jongerenparticipatie en begeleiding van jongeren

De focusgroepen hebben werkzame elementen naar voren gebracht die bijdragen aan sociale cohesie vanuit alle drie de pijlers van MDT, jongerenparticipatie en begeleiding van jongeren.

[49] Deze samenvatting is gebaseerd op de samenvatting in het rapport van Labyrinth Onderzoek & Advies.
[50] Voor het volledige rapport, zie: Jongeren in de samenleving: Maatschappelijk Diensttijd en sociale cohesie - Labyrinth Onderzoek & Advies
[51] Zie SCP. (2022). Verkenning van toekomstige ontwikkeling van sociale cohesie: https://www.scp.nl/onderzoeksprogramma/verkenning-van-toekomstige-ontwikkeling-van-sociale-cohesie
[52] Om de resultaten per onderdeel uitgebreid te bekijken, zie vanaf p. 36 van het rapport: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/media/uploads/useruploads/67c07ff91937e.pdf

Werkzame elementen vanuit de MDT-pijler iets doen voor een ander:

- Jongeren helpen in bijna alle projecten niet alleen anderen maar ook elkaar.
- Jongeren ontvangen positieve feedback van anderen.
- Jongeren krijgen door het te doen een realistischer en duidelijker beeld van vrijwilligerswerk.
- Jongeren ervaren dat vrijwilligerswerk leuk kan zijn en dat ze er goed in kunnen zijn.
- Jongeren ervaren in de praktijk wat een ander meemaakt.
- Jongeren worden met de hulp van de begeleiders meer bewust van hun impact.
- Iets doen voor een ander wordt meer een gewoonte. Dit is te zien vooral in MDT-projecten waar jongeren gedurende een bepaalde periode vrijwilligerswerk doen bij maatschappelijke organisaties.

De aanwezigheid en goede borging van deze werkzame elementen in beleid en binnen MDT-projecten, zorgen bij jongeren voor meer inlevingsvermogen en meer bewustwording van hun impact. Ze ervaren meer voldoening, zingeving én minder drempels om maatschappelijk betrokken te zijn en te blijven. Ook kan het zelfvertrouwen en de open houding naar anderen toenemen.

Werkzame elementen vanuit pijler betekenisvolle ontmoetingen:

- Jongeren ervaren betekenisvolle ontmoetingen.
- Door gelijkelijk contact gaan jongeren anderen meer zien als ‘mensen’ (medemenselijkheid) en leren de verhalen van die ander kennen.
- Jongeren beleven gezamenlijk de MDT-ervaring.
- Jongeren moeten vaak bij hun MDT samenwerken aan een gezamenlijk doel.
- Jongeren krijgen ruimte en tijd om anderen te leren kennen. In het ene project is hier meer ruimte voor dan in het andere.

Werkzame elementen vanuit talentontwikkeling:

- Jongeren worden gestimuleerd en krijgen ruimte om talenten, vaardigheden en sociale skills te ontdekken en te ontwikkelen.
- Jongeren doen dit buiten hun comfortzone in een prestatieloze en veilige omgeving bij het MDT-project.
- In sommige projecten doen jongeren gespreksvaardigheden op of leren hoe procedures binnen instanties werken.

Indien goed geborgd, zorgen de bovenstaande elementen ervoor dat jongeren, mede door de (sociale) skills die ze opdoen, meer zelfvertrouwen krijgen. Hierdoor durven ze zich meer open te stellen voor contact met anderen en durven ze meer verbindingen aan te gaan. Wanneer jongeren in het specifiek ook gespreksvaardigheden kunnen opdoen, helpt het hun in de manier waarop zij interacties aangaan met anderen. Ook leren ze hoe procedures binnen instanties werken en kan het vertrouwen in instanties vergroten, een sub-element van sociale cohesie.

Werkzame elementen vanuit jongerenparticipatie:

- Jongeren krijgen de ruimte om zelf invulling te geven aan hun traject.
- Begeleiders en andere betrokkenen tonen oprechte interesse in de jongeren.

Hierdoor groeit bij jongeren de intrinsieke motivatie om actief deel te nemen aan MDT en ervaren ze meer zelfvertrouwen. Dit versterkt verder de motivatie om invulling te geven aan hun traject en stimuleert een gevoel van wederzijds begrip en vertrouwen met de betrokkenen, welk weer de kans dat jongeren vrijwilligerswerk willen blijven doen vergroot.

Werkzame elementen vanuit begeleiding van jongeren:

- Begeleiders faciliteren gelijkwaardig contact tussen jongeren en andere groepen en organiseren hiervoor gezamenlijke activiteiten.
- Begeleiders voeren reflectiegesprekken met de jongeren en tonen oprechte interesse in hen.
- Begeleiders gaan met de jongeren in gesprek over vertrouwen in en verwachtingen over anderen.
- Begeleiders stimuleren regelmatig contact tussen jongeren en andere jongeren, instanties en begunstigden.

Doordat jongeren op gelijke wijze in contact komen met elkaar en met anderen, en hierover reflecteren met hun begeleiders, ervaren ze beter de impact van hun traject. Door de gesprekken met en de ondersteuning van de begeleiders voelen jongeren zich gezien en gehoord, kunnen ze hun verwachtingen over anderen bijstellen en hindernissen tot vertrouwen overwinnen, waardoor meer vertrouwen in anderen kan ontstaan.

Overige werkzame elementen:

- Jongeren leren maatschappelijke organisaties kennen en wat deze doen voor de samenleving.
- Jongeren krijgen de kans om aan de slag te gaan met maatschappelijke thema's.

Hierdoor ontwikkelen jongeren meer bewustzijn en is de kans groter dat ze in de toekomst zich blijven inzetten voor de maatschappelijke organisaties die ze tijdens MDT leren kennen.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek worden verschillende aanbevelingen gedaan. Omdat uit de resultaten duidelijk is dat goede begeleiding het effect van bijvoorbeeld de drie pijlers op sociale cohesie versterkt of faciliteert, is het aan te bevelen te investeren in trainingen voor jongerencoaches en begeleiders. Verder is te zien dat het contact tussen de jongeren erg belangrijk is: zet in op het versterken van de verbondenheid tussen jongeren onderling. Ook is het belangrijk dat het contact langdurig en frequent is, ook met de begunstigden groep en niet alleen met de jongeren onderling.

Voor de effecten op gebied van vrijwilligerswerk, kan het helpen om gebruik te maken van bestaande vrijwilligersinitiatieven, zodat de jongeren daar structureel er aan mee kunnen doen en makkelijker terug kunnen komen. Hierbij is het ook belangrijk om de gemeenschapsnetwerk te versterken en MDT-projecten in bredere gemeenschapsinitiatieven te bedden.

Verder is het aan te raden om in te zetten op inclusieve wervingsstrategieën om jongeren vanuit verschillende achtergronden en behoeften te bereiken. Waarbij het ook belangrijk is om structurele barrières aan te pakken, zoals financiële steun voor jongeren die sociaaleconomische uitdagingen ervaren. Met betrekking tot samenwerkingspartnerschappen, is het ook belangrijk om voor gelijke kwaliteit en toegang en te zorgen tussen stakeholders.

Ten slotte wordt er geadviseerd de inzet vanuit het landelijk team MDT te continueren als het gaat om het stimuleren van betekenisvolle jongerenparticipatie, het blijvend monitoren, structureel verzamelen van feedback verzamelen en het doorvoeren van verbeteringen doorvoeren. Ook is het aan te raden ,de combinatie van de drie pijlers in samenhang met de twee essentiële elementen (jongerenparticipatie en begeleiding) te behouden.

4.8 MENTALE DRUK

Het onderzoeksbureau Afdeling Buitengewone Zaken heeft onderzocht hoe MDT kan inspelen op de mentale druk die jongeren ervaren. Het onderzoek liet zien dat jongeren dit onderwerp moeilijk bespreekbaar vinden, niet altijd begrijpen waar de druk vandaan komt en behoefte hebben aan een veilige omgeving waarin zij zich gehoord voelen. Hieronder lees je de belangrijkste inzichten van het onderzoek om als organisatie aan de slag te gaan met mentale druk.

1. **Creëer een 'safe space' binnen je organisatie**
   Het bespreken van mentale gezondheid biedt kansen, maar kan ook negatieve effecten hebben als het niet gebeurt in een veilige, ondersteunende en goed gestructureerde omgeving. Gesprekken kunnen, mits goed uitgevoerd, jongeren ondersteunen, vertrouwen kweken en hen helpen hun gevoelens beter te begrijpen.

2. **Help het bespreekbaar maken van mentale gezondheid een handje**
   Veel jongeren voelen druk, maar vinden het moeilijk om dit te bespreken. De Moodcrew heeft aangetoond dat het gebruik van gesprekshulpmiddelen, zoals vragenkaartjes en gespreksbekertjes, een veilige en gestructureerde omgeving kunnen creëren, waardoor jongeren op een laagdrempelige manier kunnen praten over wat hen bezighoudt en hun mentale welzijn.

3. **Geef jongeren inzicht in de oorsprong van druk**
   Jongeren vinden het vaak moeilijk om de oorsprong van de ervaren druk te achterhalen. De Tijdgeesttool helpt jongeren onder andere te reflecteren op de bronnen van hun druk in relatie tot de bredere maatschappelijke context. Jongeren leren bijvoorbeeld hun eigen ervaringen te plaatsen in de tijdgeest of in veranderende maatschappelijke normen, wat hen meer inzicht en handvatten geeft om met stress/druk om te gaan.

4. **Zet jongeren in als ervaringsdeskundigen**
   Een peer-to-peer benadering helpt jongeren zich sneller begrepen en gewaardeerd te voelen. Het opzetten van een Moodcrew of een eigen variant van een peer-to-peer groep kan hier goed bij helpen: ze worden gezien als gelijkgestemden, wat de drempel verlaagt om over mentale druk te praten. Deze opzet draagt ook bij aan het zelfvertrouwen van de Moodcrew-leden zelf, die hun eigen ervaringen kunnen inzetten om anderen te helpen.

5. **Begeleid jongeren in hun rol als peer-to-peer rol**
   Goede begeleiding en tijdige ondersteuning zijn cruciaal voor de effectiviteit van een peer-to-peer groep. De coaching versterkt de ontwikkeling in gespreksvoering en begeleiding van hun peers. Het goed begeleiden van een peer-to-peer crew verkleint tevens de kans op negatieve effecten.

Op basis van deze bevindingen is een toolkit ontwikkeld die MDT-organisaties ondersteunt bij het bespreekbaar maken van mentale druk onder jongeren. Bekijk hier de toolkit voor meer informatie en handige tools.

4.9 MAATSCHAPPELIJKE BUSINESSCASES

Een maatschappelijke businesscase brengt de financiële en sociaal maatschappelijke baten en kosten van een MDT-project in kaart voor verschillende stakeholders. De maatschappelijke businesscases dienen als showcase om in gesprek te gaan over de maatschappelijke waarde van MDT en het verduurzamen van het programma. In 2023 en 2024 zijn voor vijf MDT-projecten maatschappelijke businesscases opgesteld door Social Finance NL.

De resultaten van de maatschappelijke businesscases tonen aan dat de financiële baten van deze MDT-projecten ruimschoots opwegen tegen de kosten.

Er zijn voor vijf MDT-projecten een maatschappelijke businesscase opgesteld. De vijf MDT-projecten richten zich op een urgent maatschappelijk vraagstuk:

1. 112 MDT – jongeren in verbinding met de tekortsector hulpdiensten
2. Set Your Life Goals – sport als middel voor de ontwikkeling van jongeren met een kwetsbare positie
3. MDT Tegen Eenzaamheid – eenzaamheid onder ouderen
4. Local Heroes (intensieve variant) – arbeidsre-integratie en voorkomen van voortijdig schooluitval
5. MDT Time of your life – maatschappelijke tegenprestatie voor gedeeltelijke aflossing van schulden gemeente Arnhem[53]

Aanpak: Wat is een maatschappelijke businesscase?

Een maatschappelijke businesscase brengt de financiële en sociaal maatschappelijke kosten en baten van een interventie in kaart voor verschillende stakeholders en zet dit af tegen de kosten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het voorkomen van kosten voor bijstandsuitkeringen, doordat er tijdens verschillende trajecten ondersteuning bij loopbaanoriëntatie plaatsvindt. Andere voorbeelden zijn besparingen op het gebied van jeugdzorg en het voorkomen van kosten door het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Dit maakt het mogelijk om de kosten en baten van een interventie met elkaar te vergelijken en biedt stakeholders inzicht in de potentiële opbrengsten van MDT-projecten.

Niet alle effecten die worden gerealiseerd zijn financieel uit te drukken. Deze effecten zijn daarmee niet minder belangrijk en daarom kwalitatief omschreven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan dat jongeren beter in beeld blijven bij de gemeente of dat zij beter hun eigen potentieel benutten.

In de maatschappelijke businesscases wordt een vergelijking gemaakt met een nulalternatief, waarbij antwoord wordt gegeven op de vraag: “Wat als het MDT-project niet had plaatsgevonden?”. Daarbij wordt gebruik gemaakt van deelnemersdata, kerngetallen en bestaande literatuur, waarbij aannames conservatief worden ingeschat om realistische inzichten te waarborgen.

De resultaten van een maatschappelijke businesscase zijn contextgevoelig en afhankelijk van omgevingsfactoren, zoals gemeentelijke voorzieningen of de specifieke doelgroep van het MDT-project.

[53] Deze businesscase is in 2023 opgesteld door Social Finance NL. Zie de businesscase en de Voortgangsrapportage MDT 2023 voor een toelichting.

Inzichten

De maatschappelijke businesscases onderbouwen meerdere belangrijke inzichten over de waarde van deze MDT-projecten:

- De maatschappelijke businesscases leveren allen een positief maatschappelijk resultaat op (baten minus kosten). Zie de verwijzingen naar de factsheets van de businesscases onder kopje 'uitkomsten per maatschappelijke businesscase'.
- De onderzochte MDT-projecten creëren financiële en sociaal-maatschappelijke waarde voor jongeren, gemeenten, bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en de zorgsector.
- De vier MDT-projecten dragen bij aan verschillende urgente maatschappelijke vraagstukken, zoals het verbeteren van mentaal welzijn, een toekomstbestendige ouderenzorg en betere loopbaanperspectieven.
- De grootste financiële baten worden gerealiseerd voor jongeren in een kwetsbare positie. Voorbeelden hiervan zijn re-integrerende jongeren die via het Jongerenloket Zaanstad of via het sociaal arbeidsre-integratiebedrijf Scalabor in Arnhem deelnemen aan MDT. Doordat deze jongeren na afloop van het MDT-traject weer (sneller) aan het werk gaan, worden uitkeringskosten en verdere re-integratiekosten bespaard.
- De MDT-projecten werken domein-overstijgend en creëren impact op meerdere beleidsgebieden. Daarmee dragen de MDT-projecten bij aan maatschappelijke oplossingen die verder reiken dan jeugdbeleid alleen. Dit kan gemeenten helpen om maatschappelijke vraagstukken integraal aan te pakken.
- De businesscases benadrukken het belang van structurele samenwerking en financiering door diverse stakeholders in MDT-projecten. De maatschappelijke businesscases kunnen als tool dienen om deze samenwerking verder vorm te geven en MDT-projecten duurzaam te verankeren in de samenleving.

Uitkomsten per maatschappelijke businesscase

1. **112 MDT** – jongeren en de tekortsector hulpdiensten
   - Versterkt onder andere mentaal welzijn en helpt schooluitval voorkomen; bevordert een positieve beeldvorming van jongeren bij hulpdiensten en stimuleert interesse in deze sector.
   - De baten vallen vooral bij jongeren en gemeenten, door besparingen op jeugdzorg en re-integratiekosten.

2. **MDT Set Your Life Goals** – sport als middel voor jongeren in een kwetsbare
   - Versterkt onder andere mentaal welzijn en helpt schooluitval voorkomen; bevordert een positieve beeldvorming van jongeren bij hulpdiensten en stimuleert interesse in deze sector.
   - De baten vallen vooral bij jongeren en gemeenten, door besparingen op jeugdzorg en re-integratiekosten.

3. **MDT Tegen Eenzaamheid** – jongeren en ouderen verbinden
   - Versterkt onder andere mentaal welzijn en helpt schooluitval voorkomen; bevordert een positieve beeldvorming van jongeren bij hulpdiensten en stimuleert interesse in deze sector.
   - De baten vallen vooral bij jongeren en gemeenten, door besparingen op jeugdzorg en re-integratiekosten.

4. **MDT Local Heroes** – arbeidsre-integratie en voorkomen schooluitval
   - Vergroot kansen voor kwetsbare jongeren door betere zelfkennis en een betere oriëntatie op de toekomst.
   - De baten vallen vooral bij jongeren en gemeenten, door hogere toekomstige inkomens en besparingen op bijstands- en jeugdzorgkosten.

4.10 EVALUATIE ONDERZOEK MDT-KORT

Voor MDT werden via ZonMw subsidierondes uitgevoerd waarin jongeren en organisaties werden gestimuleerd om deel te nemen aan kortdurende, maar impactvolle projecten. Deze MDT-kort-projecten, die een inzet tussen de 30 en 50 uur vragen van jongeren in een periode van maximaal 12 weken, zijn speciaal ontworpen om zowel jongeren als organisaties enthousiast te maken voor een regulier MDT-traject. Ter vergelijking: een regulier MDT-traject vraagt een inzet van minimaal 80 uur over een periode van maximaal 6 maanden. Hierdoor biedt MDT-Kort een toegankelijke opstap.

Het evaluatieonderzoek[54] dat is uitgevoerd door het onderzoeksbureau Kennisland, richtte zich op MDT-Kort-projecten die in de periode 2022-2023 hebben plaatsgevonden. In deze MDT-kort ronde konden alleen gemeenten en onderwijsinstellingen een aanvraag indienen. Het doel was om de waarde van MDT-kort te bepalen, te onderzoeken hoe het bijdroeg aan de bekendheid van MDT en te evalueren hoe effectief MDT-kort is als opstap naar reguliere MDT-trajecten voor zowel jongeren als organisaties. Hieronder de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek.

De onderzoeksresultaten zijn gebaseerd op de analyse van eindverslagen en monitordocumenten van ZonMw, evenals op kwantitatieve gegevens van deelnemersregistraties en jongerenvragenlijsten Daarnaast zijn er interviews gehouden met projectleiders uit zowel onderwijsinstellingen als gemeenten, en drie bijeenkomsten
georganiseerd met een begeleidingsgroep bestaande uit vertegenwoordigers van OCW, ZonMw en Kennisland.

Waarde van MDT-kort

MDT-Kort spreekt een brede groep jongeren aan, omdat het een kortere looptijd heeft. Hiermee bereikt MDT-kort een groot aantal jongeren en nieuwe doelgroepen. Door de korte looptijd biedt MDT-kort een gestructureerde en toegankelijke maatschappelijke ervaring.

In het onderwijs biedt MDT-kort de mogelijkheid maatschappelijke projecten te integreren in het curriculum. Voor gemeenten biedt MDT-kort een kans om in korte tijd veel jongeren te bereiken, hen actief te betrekken bij het gemeentebeleid en de ontwikkelingen in hun omgeving, en (kwets)bare jongeren zinvolle activiteiten aan te bieden. Jongeren die deelnemen aan MDT-kort rapporteren dat ze hun vaardigheden ontwikkelen en veel leren tijdens het traject. Ze ervaren een gevoel van voldoening doordat ze iets kunnen betekenen voor anderen en krijgen meer inzicht in hun eigen capaciteiten en interesses.

De tijdsduur van maximaal 12 weken wordt door sommige projectleiders als te kort ervaren om diepgaande veranderingen te bewerkstelligen en om individuele begeleiding aan alle deelnemende jongeren te bieden. Tegelijkertijd biedt deze korte duur ook voordelen, omdat het traject toegankelijker is voor jongeren en makkelijker in te passen in hun agenda. MDT-kort-projecten lijken effectief in het introduceren van jongeren aan de maatschappelijke diensttijd en kunnen waardevolle ervaringen bieden die mogelijk nuttig zijn voor hun toekomstige loopbaan.

De bijdrage van MDT-kort aan de naamsbekendheid

MDT-Kort draagt bij aan het vergroten van de bekendheid van MDT onder de betrokken stakeholders. Door de uitvoering van MDT-kort-projecten worden zowel jongeren als organisaties zich meer bewust van de mogelijkheden en voordelen van MDT en de diverse maatschappelijke projecten die in de samenleving mogelijk zijn. De betrokkenheid van externe partners zoals jongerenwerkers en maatschappelijke organisaties speelt een cruciale rol in het succes en de bekendheid van MDT-kort. Daarnaast zorgt de kortere duur voor een laagdrempelige instap, waardoor meer organisaties en jongeren bereid zijn om deel te nemen. Dit bredere bereik vergroot de algehele zichtbaarheid en bekendheid van MDT.

[54] Zie: https://www.kl.nl/wp-content/uploads/2024/09/Evaluatie-MDT-Kort-2024.pdf

MDT-kort als opstartinstrument naar een reguliere MDT-trajecten

Het onderzoek toont aan dat de doorstroom van jongeren van MDT-kort naar reguliere MDT-trajecten beperkt is, waardoor het niet effectief lijkt te zijn als opstartinstrument. Organisaties geven aan dat MDT-kort een laagdrempelige manier is om ervaring op te doen met MDT. Na een positieve ervaring met MDT-kort overwegen projectleiders om door te gaan met reguliere MDT-trajecten, omdat dit hen de kans biedt om maatschappelijke betrokkenheid structureel in hun programma's te integreren en jongeren langduriger te betrekken.

4.11 EVALUATIE MDT ON TOUR

MDT on Tour is onderdeel van de onderwijsstrategie die is gericht op de integratie van MDT in het onderwijs. MDT on Tour is een interactief dagprogramma waarbij MDT langskomt op scholen. Zo horen de scholieren bijvoorbeeld ervaringsverhalen van (oud-)MDT-deelnemers en gaan aan de slag met activiteiten die direct al inzicht geven in hun talenten, interesses en de impact die ze kunnen hebben. Ook kunnen de scholieren en docenten alvast kennismaken met lokale MDT-organisaties.

MDT on Tour wordt ingezet als kick-off en/of inspiratiesessie voor leerlingen, studenten en docenten op scholen. Sinds 2022 zijn er 82 edities georganiseerd. Het onderzoeksbureau Kennisland heeft een evaluatieonderzoek[55] gedaan naar MDT on Tour. Dit onderzoek geeft inzicht in het effect van MDT on Tour op het inbedden van MDT in het curriculum en het geeft handvatten voor verbeteringen van de aanpak.

Het evaluatieonderzoek laat zien dat het programma een waardevolle bijdrage levert aan de kennismaking van jongeren met MDT. Hoewel MDT on Tour vaak als eerste kennismaking dient, wordt het ook gezien als een kans om de integratie van MDT binnen het onderwijs verder te versterken. Het programma heeft vooral positieve impact op leerlingen en studenten en biedt waardevolle kansen voor docenten en schoolmanagement om meer betrokken te raken bij MDT.

MDT on Tour wordt veelal ingezet als kick-off, voorafgaand de deelname aan een MDT-traject waarbij de integratie vervolgens verloopt binnen het schoolprogramma, bijvoorbeeld door MDT te koppelen aan vakken zoals Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) en burgerschap, zodat MDT een structurele plaats krijgt binnen het curriculum. Volgens de scholen is de samenwerking met het Expertteam MDT & Onderwijs van OCW en MDT-projecten essentieel voor de verdere ontwikkeling en integratie van MDT in het curriculum.

Voor de verdere doorontwikkeling toont het evaluatieonderzoek enkele handvatten, zoals het betrekken van docenten en schoolmanagement, het afstemmen van het programma op de behoeften van scholen, het versterken van lokale samenwerkingen, het aanbieden van docententraining, het verduidelijken van de rol van de school, het inbouwen van evaluatiemomenten, en het vergroten van het bereik en de digitale toegankelijkheid.

4.12 INTEGRATIE MDT IN HET ONDERWIJS

Het onderzoeksbureau Oberon heeft in samenwerking met het Kohnstamm Instituut onderzocht[56] hoe het onderwijs een rol kan spelen bij het verder uitbouwen, verbeteren en toekomstbestending maken van MDT in het onderwijs. Hiervoor hebben zij de verbinding tussen MDT en het onderwijs in kaart gebracht. Hoe betrokken is het onderwijs bij MDT-projecten? Wat zijn redenen en drempels om MDT op te nemen in het onderwijs? En hoe kan MDT structureel worden geïntegreerd in het onderwijs?

[55] Zie: https://kl.nl/publicaties/evaluatie-mdt-on-tour/
[56] Zie: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/media/uploads/useruploads/67d4511101fbb.pdf

Belangrijkste inzichten

1. **Betrokkenheid en obstakels**
   Veel scholen zien MDT als kans om leerlingen te laten bijdragen aan de maatschappij, nieuwe contacten op te doen en talenten te ontwikkelen. Toch ervaren 40% van de scholen obstakels bij de implementatie, zoals beperkte ruimte in het curriculum, onbekendheid met MDT en onvoldoende draagvlak binnen het schoolteam.

2. **Integratie in het onderwijs**
   MDT sluit goed aan bij onderwijsdoelen zoals Burgerschap en Loopbaanoriëntatie- en begeleiding. Toch verwerken slechts 8% van de onderwijsinstellingen MDT expliciet in hun schoolbeleid. Betrokkenheid verschilt per onderwijssector: mbo is het meest actief in reguliere MDT-projecten, terwijl vo-scholen vaker bij kortere MDT-trajecten betrokken zijn.

3. **Effecten op jongeren**
   Jongeren ervaren positieve effecten van MDT op talentontwikkeling, sociale interacties en maatschappelijke betrokkenheid.

4. **Duurzame samenwerking**
   Een meerderheid van de scholen heeft een langdurige samenwerking met MDT-partners. Factoren die dit bevorderen zijn o.a.: eigenaarschap binnen schoolteams, koppeling met het curriculum, een vaste coördinator, structurele evaluatie, flexibiliteit in roosters en maatwerktrajecten. Doorlopende financiering en sterke samenwerkingen met praktijkpartners worden als cruciale randvoorwaarden gezien.

Aanbevelingen

Om MDT structureel in het onderwijs te verduurzamen, zijn twee scenario's uitgewerkt: 1) bij voortzetting van subsidie en 2) bij het stopzetten ervan. Belangrijke aanbevelingen zijn:

- Structurele financiering en ondersteuning via het Landelijk Onderwijsplatform MDT
- Verankering van MDT in schoolbeleid en curricula
- Stimuleren van eigenaarschap en samenwerking met maatschappelijke partners
- Training en ondersteuning van docenten
- Maatwerktrajecten en actieve betrokkenheid van jongeren bij de evaluatie

4.13 ANALYSE MDT-PROOFLABEL

Het is belangrijk dat iedere jongere in Nederland kan deelnemen aan een kwalitatief goed MDT-traject. Hierbij is het van belang dat MDT-organisaties inzicht hebben in de kwaliteit van hun MDT-project en zich blijven ontwikkelen om deze te verbeteren. Om MDT-organisaties hierin te stimuleren en hen als het ware een spiegel voor te houden, is het MDT-prooflabel ontwikkeld. Het MDT-prooflabel was van 2022 tot en met 2024 actief als kwaliteitsinstrument van MDT dat inzicht gaf in de kwaliteit van MDT in de praktijk.

Doelstelling analyse

De analyse heeft als doel om de kwaliteiten en verbeterkansen van MDT-organisaties in kaart te brengen vanuit alle (praktijk)kennis die het MDT-prooflabel heeft verzameld.

Werkwijze MDT-prooflabel

Bij het MDT-prooflabel waren praktijkonderzoekers werkzaam. Alle praktijkonderzoekers kennen MDT vanuit hun eigen praktijkervaring doordat zij zelf werkzaam zijn bij een MDT-organisatie of doordat zij oud-deelnemer zijn van MDT. De praktijkonderzoekers gaan langs bij een MDT-organisatie tijdens het werkbezoek. Gedurende zo'n dag worden alle lagen van de organisatie gesproken: de directeur, projectleiders, MDT-begeleiders, partners en (oud)deelnemende jongeren. Aan het

eind van het werkbezoek ontvangen MDT-organisaties een terugkoppeling van de praktijkonderzoekers, waarin zij hun bevindingen delen. De organisaties krijgen inzicht in waar zij staan ten opzichte van de zes normen[57] van het MDT-prooflabel. De bevindingen worden gecategoriseerd in complimenten, ontwikkelpunten en eventueel belemmeringen. Na de mondelinge terugkoppeling, worden de bevindingen vastgelegd in een verslag. In totaal zijn er 79 werkbezoeken afgelegd en daarmee 79 verslagen geschreven. Al deze verslagen zijn gebruikt als uitgangspunt voor de analyse.

Onderzoeksaanpak

De bevindingen van praktijkonderzoekers - belemmeringen, complimenten en ontwikkelpunten - zijn geanalyseerd op thema. De thema's waar het meest over is geschreven, worden toegelicht in cirkeldiagrammen (zie figuur 15 en 16). Daarnaast heeft er een validatiesessie met praktijkonderzoekers plaatsgevonden. Ook hebben zij de analyse aangevuld vanuit hun praktijkkennis/-expertise.

Kwaliteiten van MDT-organisaties

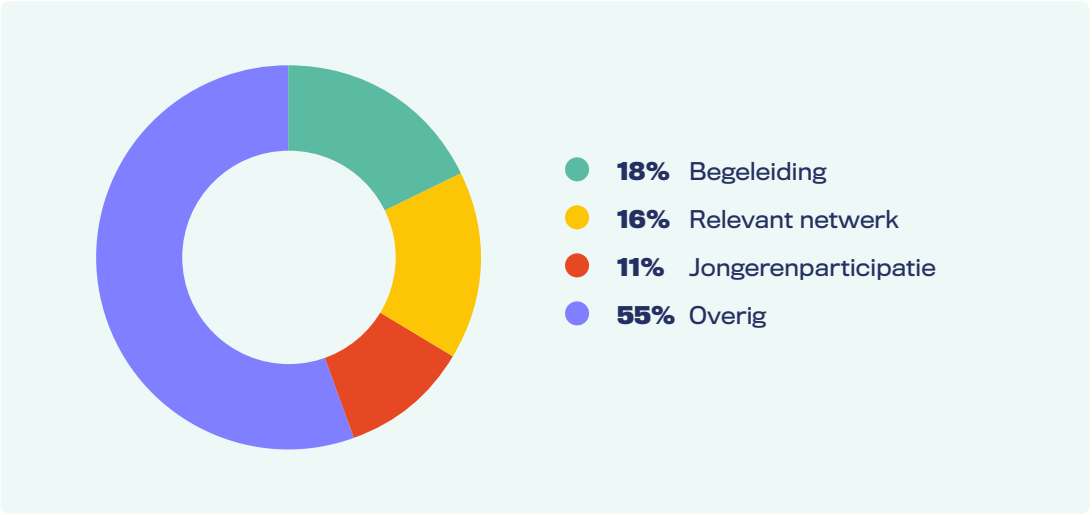

FIGUUR 13 | Visuele weergave van de kwaliteiten van MDT-organisaties

Praktijkonderzoekers hebben in totaal 113 complimenten gegeven aan MDT-organisaties. Een compliment houdt in dat een organisatie uitblinkt op een bepaald thema. De drie grootste thema's worden toegelicht:

- De **begeleiding** is met 18% van alle complimenten als één van de grootste kwaliteiten uit de analyse naar voren komt. Dit terwijl begeleiding ook een groot thema is onder de verbeterkansen. Daar waar MDT-organisaties complimenten ontvangen over de begeleiding, wordt deze beargumenteerd vanuit het perspectief van de MDT-jongere die aangeeft enthousiast te zijn over diens begeleider.

- Daarnaast blijken MDT-organisaties goed te zijn in het opbouwen en onderhouden van een (lokaal/regionaal) **netwerk** (16%) waarin een brede diversiteit aan expertise aanwezig is die bijdraagt aan een positieve MDT-ervaring van de jongere.

- Tot slot komt **jongerenparticipatie** (11%) op twee manieren naar voren in de analyse. Naast de verbeterkansen weet een deel van de MDT-organisaties juist heel goed hoe de stem van de jongere ruimte te geven binnen zowel het project als de organisatie.

[57] Zie hier: https://organisaties.doemeemetmdt.nl/media/uploads/useruploads/628e48b7490ee.pdf

Verbeterkansen bij MDT-organisaties

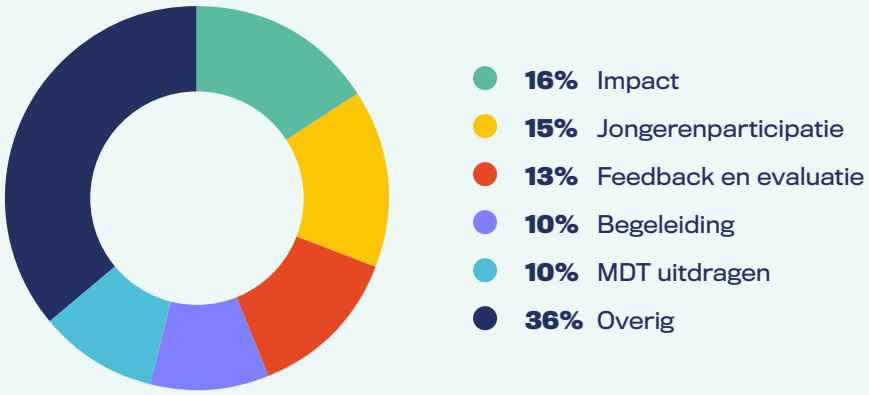

FIGUUR 14 | Visuele weergave van de verbeterkansen van MDT-organisaties

Praktijkonderzoekers hebben in totaal 370 ontwikkelpunten en belemmeringen geconstateerd bij MDT-organisaties. Dit houdt in dat er voor MDT-organisaties op deze thema's verbeterkansen liggen. De vijf grootste thema's worden hieronder toegelicht:

- 16% van alle ontwikkelpunten en belemmeringen focust zich op **impactmeting.** Er wordt onderscheid gemaakt tussen weten welke impact de organisatie wil maken – bijvoorbeeld door het opstellen van een Theory of Change (verander-theorie) – en het daadwerkelijk meten van impact en leren van de opgehaalde resulaten. MDT-organisaties bevinden zich in verschillende stadia betreft impactmeting, echter zijn de meeste ontwikkelpunten afgegeven op het niet meten van impact of niet leren van de resultaten van de impactmeting.
- Daarop volgt het thema **jongerenparticipatie.** Het MDT-prooflabel onderscheidt jongerenparticipatie op twee niveaus:
  1) **Trajectniveau** – Jongeren hebben beslissingsbevoegdheid over de invulling van hun MDT. Er wordt vanuit de organistie maatwerk geleverd.
  2) **Organisatieniveau** – Jongeren kunnen meedenken (en -beslissen) over de werkwijze van de MDT-organisatie.

De resultaten van de analyse laten zien dat een aanzienlijk deel van de MDT-organisaties te weinig invulling geeft aan jongerenparticipatie op beide niveaus. Al geven praktijkonderzoekers in de onderbouwing van ontwikkelpunten het vaakst feedback over jongerenparticipatie op trajectniveau.

- MDT-organisaties zijn echte doeners, deze kwaliteit kan tegelijkertijd een valkuil zijn. MDT-organisaties kunnen een verbeterslag maken op het structureel inplannen van feedbackmomenten en evaluaties met als doel te leren van elkaar, van partners en (oud-) MDT-deelnemers.
- 10% van de ontwikkelpunten en belemmeringen, richt zich op begeleiding. Dit toont aan dat praktijkonderzoekers het belang benadrukken van goede begeleiding voor MDT-jongeren. MDT-organisaties kunnen zich verbeteren door bijvoorbeeld een duidelijke profielomschrijving, takenpakket en training voor begeleiders te hanteren en organiseren.
- Daar waar MDT-organisaties feedback krijgen op het uitdragen van MDT, wordt er gedoeld op het gebruiken van het logo en de naam MDT, bijvoorbeeld in communicatieuitingen.

4.14 HET NETWERK BETREKKEN MET ABBI'S FLITSPEILINGEN

MDT voert regelmatig flitspeilingen uit om snel en gericht input, meningen en ideeën van het MDT-netwerk, of specifieke groepen daarbinnen, op te halen. Daarmee is MDT in staat (snel) te acteren op behoeften van het netwerk en in te spelen op trends, thema's en actualiteiten. Tegelijkertijd biedt dit onderzoeksinstrument de kans het netwerk te betrekken en een stem te geven. Bijvoorbeeld bij nieuw op te zetten projecten, processen of evenementen. Daarmee levert het een belangrijke bijdrage aan het participatieve karakter alsook het lerend vermogen van MDT.

Deze flitspeilingen vinden plaats in de vorm van chatsurveys, uitgevoerd door Abbi Insights. Een chatsurvey is een digitaal vraaggesprek en biedt de deelnemer een persoonlijke en interactieve beleving. Daardoor ontstaat ook de ruimte om de dialoog op te zoeken. Verzamelde inzichten worden, waar mogelijk, direct omgezet naar relevante en praktische (vervolg)acties, (opvolg)communicatie of terugkoppelingen afgestemd op de betreffende doelgroep. Deze vorm van onderzoek zoekt daarmee het snijvlak tussen onderzoek en communicatie op.

Flitspeilingen in 2024

Ook in 2024 heeft MDT verschillende flitspeilingen uitgevoerd. De twee grootste staan in figuur 13 uitgelicht.

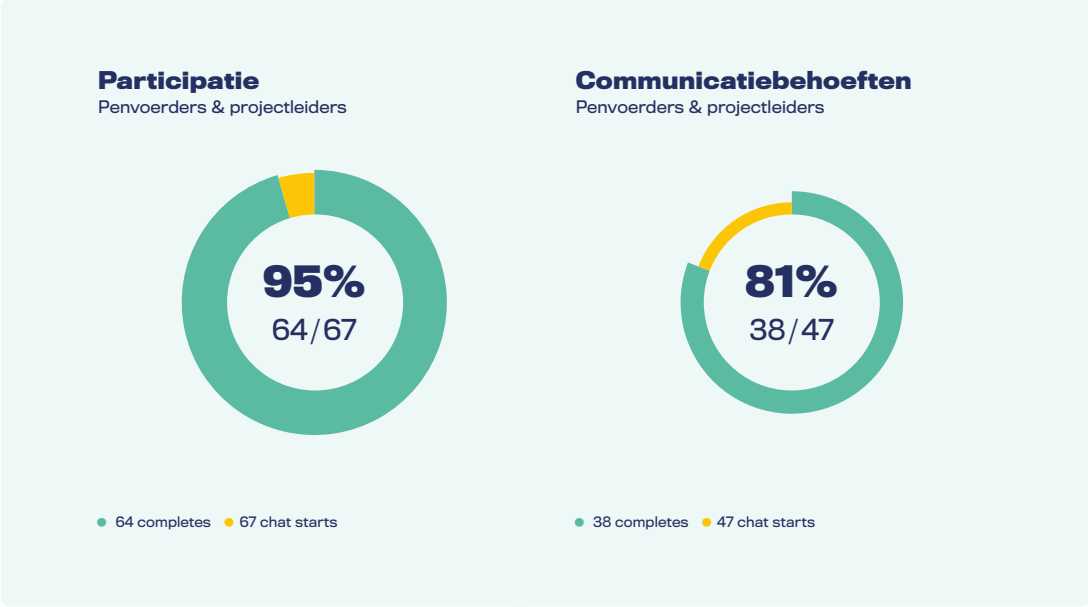

FIGUUR 15 | Kerngetallen flitspeilingen (netto respons)

- Participatie: de eerste flitspeiling van het jaar (januari 2024) stond in het teken van het thema 'participatie'. Met als centrale vraag: hoe kijken MDT-organisaties naar het thema participatie? En hoe werken zij graag samen met het landelijk team MDT? De onderzoeksresultaten boden de werkgroep handvatten om de participatiewerkwijze verder te evalueren en optimaliseren. Interessant: Meer dan de helft (54%) van de respondenten gaf aan vaker te willen meedenken, beslissen en/of samenwerken met het landelijk team MDT over bepaalde thema's, vraagstukken, beleid of projecten. Nog eens 44% wil dit misschien. Uit deze geïnteresseerden beschikt het landelijk team MDT nu over een groep penvoerders en projectleiders die zij gemakkelijk kunnen benaderen om mee te denken.

- Communicatiebehoeften: één van de flitspeilingen van dit jaar stond in het teken van ondersteuning op het gebied van communicatie. De centrale vraag van deze peiling was: Waar liggen concrete behoeften als het gaat om communicatieondersteuning voor het komende jaar? Het onderzoek leverde inzicht op in de meest voorname uitdagingen van MDT-organisaties op communicatievlak (zie figuur 14). Maar ook was het na bekendmaking van het hoofdlijnenakkoord belangrijk om te bekijken in hoeverre die behoeften waren veranderd. De resultaten zijn door het communicatieteam gebruikt om de communicatiestrategie voor 2025 vorm te geven.

Top drie uitdagingen van MDT-organisaties waar communicatie-ondersteuning wenselijk is:

FIGUUR 16 | Top 3 uitdagingen van MDT-organisaties op communicatievlak

Evaluaties van MDT-events en bijeenkomsten

Naast de flitspeilingen zet MDT de chatsurvey-methodiek ook in voor evaluaties van bijeenkomsten en trainingen. Wat vinden bezoekers of deelnemers van de bijeenkomst/ training? Voldoet de bijeenkomst aan de verwachtingen? Welke suggesties hebben deelnemers ter verbetering voor volgende edities?

Dit geeft een goed beeld van de ervaringen van deelnemers en leidt tot concrete verbeterpunten voor nieuwe edities. Deze evaluaties zijn daarbij onderdeel van een bredere communicatiestrategie om bezoekers/deelnemers te informeren, enthousiasmeren en betrekken bij het betreffende event of bijeenkomst.

In 2024 werden de volgende events en trainingen op deze manier geëvalueerd:

MDT-netwerkdag
382 inschrijvingen; 281 daadwerkelijke bezoekers
Enkele highlights:
- De MDT-netwerkdag wordt beoordeeld met een gemiddeld rapportcijfer van 8,2. 8 op de 10 deelnemers geeft een 8 of hoger.
- Positieve punten die genoemd worden zijn: mooie, leerzame & inspirerende dag, goede organisatie en voldoende ruimte om anderen te ontmoeten

MDT-beslisdag
151 deelnemers
Enkele highlights:
- Twee op de drie deelnemers is tevreden tot zeer tevreden over de Beslisdag.
- 62% gaat binnen een samenwerkingsverband verdere stappen ondernemen.

MDT Impact-trainingen en inloopspreekuren
Ongeveer 100 deelnemers, 10 trainingen (5 in het voorjaar, 5 in het najaar)
Enkele highlights:
- De MDT Impact-training wordt gemiddeld genomen beoordeeld met een 8,2.
- 98% van de respondenten beveelt de training aan.

Scan de QR-code voor een demo van de chatsurvey van één van de impact management trainingen.

5 MDT ONDERZOEK IN 2025

Herijking onderzoekslijnen

In de periode vanaf mei 2024, waarin MDT is uitgegaan van een afbouw van het programma, heeft het onderzoek zich opnieuw moeten organiseren. Aangezien de MDT-projecten vanuit de lopende subsidieregelingen nog zouden doorlopen t/m uiterlijk 2028 is besloten het doorlopende evaluatieonderzoek vanaf 2025 te verlengen conform de verplichtingen in de subsidieregelingen over de deelname aan onderzoek en uiteraard ook ten behoeve van de verantwoording van de bestede middelen t/m 2028.

Nieuw perspectief vanaf 2025

Met de doorstart van MDT vanuit het nieuwe perspectief vanaf 2025, is het opnieuw belangrijk om te herijken waar het onderzoek zich de komende jaren op moet richten. Vanuit het landelijk team MDT wordt ingezet op het continueren van het doorlopende evaluatie- en impactonderzoek. In dit nieuwe perspectief worden de (jaarlijkse) subsidieregelingen voortgezet en daarmee ook het doorlopende evaluatieonderzoek.
Het voornemen is om, meer dan voorheen, aandacht te geven aan wat vanuit onderzoek kan worden bijgedragen om de verduurzaming van MDT te stimuleren. De situatie in de 2e helft van 2024 heeft geleerd dat het MDT netwerk, ook in turbulente tijden, zich wil blijven inzetten op het uitvoeren van MDT en daarbij zo goed mogelijk gebruik wil maken van de in de afgelopen jaren opgebouwde kennis en kunde, de geleerde lessen en de ontwikkelde tools onder andere ten aanzien van de impactreis en het meten van impact.
Hieronder wordt een vooruitblik gegeven op het impactmanagement & onderzoek bij MDT in 2025.

Impactmanagement en onderzoek in 2025

Vooruitblik impactmanagement programma 2025

In 2025 gaat het impact management programma door. Aankomend jaar staat in het teken van verdiepen. Inmiddels is namelijk een groot deel van het netwerk bekend met de MDT-Impactreis en komen steeds vaker signalen van MDT-projecten dat ze graag meer ondersteuning willen ontvangen, bijvoorbeeld in het meten van hun impact. Dit komt ook naar voren uit de analyse op subsidieronde 2023, waar is te zien dat projecten mooi verdeeld zijn over de stappen van de Impactreis. Ten opzichte van subsidieronde 5a zijn nu meer projecten in stap 3, 4 of 5. De projecten die in deze stap zijn ingedeeld zijn voornamelijk al langer lopende MDT-projecten.

Hieronder wordt toegelicht wat er komend jaar staat te gebeuren in het kader van impact management.

Trainingen Impact Management

De trainingen over Impact Management, gebaseerd op de MDT-Impactreis, worden ook in 2025 aangeboden aan het MDT-netwerk. Daarbij is ook specifieke aandacht voor de nieuwe MDT-projecten in regeling 2024. Gekoppeld aan deze trainingen wordt ook nog steeds directe feedback gegeven op de MDT-Impactkaders die projecten maken gedurende de training.

Laagdrempelig contact

In het afgelopen jaar zijn maandelijks inloopspreekuren georganiseerd, maar deze werden sporadisch bezocht. Wel vindt het MDT-onderzoeksteam het belangrijk om een optie aan te bieden waardoor MDT-projecten op een laagdrempelige manier in contact kunnen komen met onderzoekers om hun vragen of problemen met impact management te kunnen bespreken. Voor 2025 is een contactformulier op de website geplaatst waar projecten hun vragen kunnen stellen. Vervolgens zorgt het MDT-onderzoeksteam voor een passend antwoord en indien gewenst een 1-op-1 afspraak.

Impact analyse op nieuwe MDT-projecten subsidieronde 2024

De impactanalyse op ronde 2023 (zie hoofdstuk 4.5) wordt in vergelijkbare vorm uitgevoerd voor subsidieronde 2024. Deze analyse geeft inzicht in een eventueel verschil in de stand van impact management ten opzichte van voorgaande rondes. Ook geeft dit een gecombineerd overzicht van actieve MDT-projecten in de rondes 5a, 2023 en 2024 (welke het overgrote deel van het actieve MDT-netwerk vormen) ten aanzien van hun stand op de MDT-impactreis.

Werkboek impact meten

Het werkboek impact meten is een aanvulling op de MDT-impactreis en bedoelt voor projecten die naar stap 4 willen groeien in de MDT-impactreis. Het werkboek bevat kort video's waarin MDT-projecten op weg worden geholpen in het meten van hun impact binnen de context van MDT. Begin 2025 wordt het werkboek getest met een aantal projecten uit het MDT-netwerk. Na eventuele aanpassingen en verbeteringen aan het werkboek wordt dit beschikbaar gemaakt in aanvulling op de MDT-impactreis.

Generieke impactkaders voor MDT

Eind 2024 zijn drie impactgebieden geselecteerd waarvoor een generiek, onderbouwd MDT-impactkader is ontwikkeld. Deze impactgebieden zijn geselecteerd op basis van beschikbare data over de impact van MDT-projecten, zoals bijvoorbeeld de impact kaders die tijdens trainingen worden gemaakt en impact analyses op de subsidierondes 5a en 2023. De impactgebieden zijn weerbaarheid, activatie naar de toekomst/ arbeidsmarkt en maatschappelijke betrokkenheid (/ burgerschap).
Het doel van deze generieke impactkaders is tweeledig: enerzijds dat MDT-projecten deze generieke impactkaders kunnen gebruiken om hun eigen impactkaders te versterken en onderbouwen. Anderzijds voor het landelijk team MDT om stevigere uitspraken te kunnen doen over de impact van MDT op specifieke impactgebieden. In 2025 worden deze gecreëerde generieke impact kaders omgezet tot werkbare onderdelen binnen het volledige impact management programma.

De rol van impact in verduurzaming MDT

In de verduurzamingsopgave van MDT is impact van groot belang. In 2025 zal het Impact Centre Erasmus daarom onderzoek uitvoeren naar hoe impact kan ondersteunen in de verduurzaming van MDT. Dit zal grofweg bestaan uit twee onderdelen.

Ten eerste wordt een werkzaam en systematisch overzicht van het MDT-netwerk gemaakt. Momenteel wordt de impact van MDT geduid op het niveau van een MDT-project binnen een subsidieronde. Het is bekend dat MDT-organisaties meedoen in meerdere subsidierondes. Maar dat wil niet zeggen dat de verschillende MDT-projecten ook vergelijkbaar zijn tussen deze verschillende rondes. Een MDT-organisatie kan in verschillende rondes subsidie hebben aangevraagd voor verschillende projecten, bv. gericht op een andere doelgroep, een andere MDT-variant die wordt aangeboden, andere partners, etc. Elk project kan zo andere effecten hebben die met het project worden nagestreefd.

In 2025 creëert onderzoek een overzicht van hoe MDT-organisaties en MDT-projecten zich ontwikkelen door de tijd over de subsidierondes heen. Dit geeft de mogelijkheid om systematisch het lerend vermogen van MDT ten aanzien van impact te beoordelen en uitspraken te kunnen doen over de rol van impact in de verduurzaming van MDT.

Ten tweede is MDT is een goede casus om te analyseren hoe een groot overheidsprogramma het leren van en sturen op impact kan bevorderen. MDT is in co-creatie opgezet en via meerdere subsidierondes uitgegroeid tot een groot netwerk van organisaties. Het is interessant om te bezien wat leren over hoe een overheidsprogramma in het veld impactdenken en -sturen goed stimuleert. Daarbij zal MDT vergeleken worden met jongerenprogramma's uit het buitenland: hoe wordt daar gestuurd op impact?

Overzichtsrapport 'De impact van MDT'

Er is de afgelopen jaren veel aandacht geweest voor en inzicht gegenereerd in de impact van MDT. Dit is gebeurd over de as van het effect op jongeren, via de pijlers en op maatschappelijke thema's. Daarnaast zijn er verscheidene analyses uitgevoerd op projecten, hun niveau van impact management en prestaties op de pijlers. Al deze informatie is beschikbaar maar staat verspreid in meerdere rapporten.

Een belangrijk onderdeel van de uitleg over de impact van MDT zit in de onderbouwingswerkwijze die het landelijk team MDT en Impact Centre Erasmus gezamenlijk hebben opgezet en uitgevoerd. Deze werkwijze is vernieuwend: ex durante onderzoek wordt gebruikt, vanuit zowel een to prove- als een to improve-perspectief. Wetenschappelijke theorieën over lange termijn impact worden gecombineerd met de zoektocht naar werkzame elementen, aangevuld met kennis en ervaringen over wat werkt in de praktijk. Zo is onderzoek naar de impact van MDT een continu leerproces over hoe MDT meer impact kan maken, en hoe aannemelijk de impact is. Naast dat het goed uiteenzetten van deze werkwijze belangrijk is voor het begrip van de impact van MDT, toont het aan andere overheidsinstanties de mogelijkheden om lerend met impact aan de slag te gaan.

Daarnaast is bekend dat er aanvullende waarde zit in de combinatie van de drie pijlers. Hier is vanuit verschillende eerdere gedane onderzoeken ook aanleiding voor gevonden, o.a. vanuit de ontwikkelingspsychologie (e.g. self-determination theory) en citizen services (e.g. service learning).

Reeds bestaande rapporten van de afgelopen drie jaar worden samengevat en aangevuld met de nieuwe informatie, tot een holistisch en samenhangend overzichtsrapport.

OVERZICHT FIGUREN EN TABELLEN

FIGUREN

1. Subsidierondes en gehonoreerde projecten sinds de start van MDT . . . 13
2. Overzicht samenstelling MDT-partnerschappen in subsidieronde 5a en 2023 . . . 15
3. Projectbestemmingen MDT in de MDT-regio's . . . 16
4. Projecten en jongeren per subsidieronde . . . 25
5. Aantal actieve projecten . . . 26
6a. Cumulatief aantal deelnemers (gestart) . . . 26
6b. Groei aantal deelnemers per kwartaal . . . 27
7. Leeftijd . . . 29
8. Spreiding projecten n.a.v. Impact Management . . . 56
9. Aantal beschikbare plekken per 100 jongeren in ronde 2023 . . . 58
10. Toename van het aantal beschikbare plekken ten opzichte van ronde 5a . . . 59
11. Toename van het aantal deelnemers in 2024 ten opzichte van alle voorgaande jaren samen . . . 61
12. Aantal deelnemers per gemeente per 100 jongeren . . . 62
13. Visuele weergave van de kwaliteiten van MDT-organisaties . . . 72
14. Visuele weergave van de verbeterkansen van MDT-organisaties . . . 73
15. Kerngetallen flitspeilingen (netto respons) . . . 74
16. Top 3 uitdagingen van MDT-organisaties op communicatievlak . . . 75

TABELLEN

1. Overzicht van de mate van samenwerking met de verschillende type informele samenwerkingspartners in het netwerk . . . 15
2. Overzicht inzet MDT-projecten op maatschappelijke thema's . . . 17
3. Aantal projecten (stand 31-12-2024) . . . 24
4. Uitval . . . 28
5. Gender . . . 28
6. Verdeling jongeren naar onderwijsniveau MDT vs. Landelijk . . . 29
7. Resultaat 2024 vs. jaren 2023 en 2022 en streefwaarden . . . 31
8. Korte termijn effecten over het belang van iets doen voor een ander en/ of de samenleving . . . 31
9. Korte termijn effecten ontwikkeling vaardigheden . . . 32
10. Korte termijn effecten persoonlijke ontwikkeling . . . 32
11. Opleiding of baan door MDT . . . 33
12. Korte termijn effecten zelfvertrouwen . . . 33
13. Korte termijn effect ontmoetingen . . . 34
14. Waardering cijfers MDT . . . 34
15. Jongerenparticipatie . . . 35
16. Ervaren druk . . . 36
17. Scores per element . . . 46
18. Scores per succesfactor . . . 47
19. Resultaten jongerenparticipatievragen mei-november . . . 48
20. Resultaten jongerenparticipatievraag mei-november . . . 48
21. Analyse belang zelf mogen bepalen . . . 49
22. Verkorte versie van conclusietabel impactgebieden . . . 51
23. Overzicht aantal varianten . . . 53
24. Overzicht aantal combinatie van varianten . . . 53
25. Overzicht van motivaties per variant . . . 54
26. Overzicht van bediening doelgroepen binnen regeling 2023 . . . 54
27. Overzicht effect-categorieën per pijler . . . 56
28. Overzicht aantal varianten dat punten inzet op een beoogd effect binnen pijlers . . . 57
29. Deelname in subsidieronde MDT 2023 . . . 60

COLOFON ONDERZOEK 2024 MAATSCHAPPELIJKE DIENSTTIJD

Met bijdrage van
Impact Centre Erasmus
Verian (Voorheen Kantar Public)
Abbi Insights
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ontwerp
Multitude

Datum
April 2025

Opdrachtgever
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Contact
Albert Bots, Programmanager MDT-Onderzoeksteam

Referentie
MDT Onderzoeksrapport 2024

BLOEIEN IN TURBULENTE TIJDEN

MDT ONDERZOEK 2024